

KOCSMÁK

Rimóczi László	005	A kricsmi csillaga
Árvai Ferenc Ödön	013	Mint vitorlás a tavon
Szalay Miklós	015	Lacika
Spiegelmann Laura	018	A homályból
Zsírátán	019	Jófajta vákuum
Bán Olivér	020	Mindent iszok (vers)
Farkas Tibor	022	A Grinyóban
Hartay Csaba	027	versek
Horváth Viktor	029	A szabadulás
Jorgosz Baia	035	Nonstop
Konom Róbert	037	Mély torok
Borbély András	041	Betye Ruzskovics, a kentaur és a gyík
Mohai V. Lajos	044	Onedinnél, a kisoldali kocsmárosnál
özv. id. Tóth S. Tihamér	048	A „Helyi Érdekű Vasút” megnevezésű vendéglátóipari egységhez
Karuczka Zoltán	049	Katalizátor
Tóth Ferenc	051	Az évad legrosszabb vendéglője

PERMUTÁCIÓ

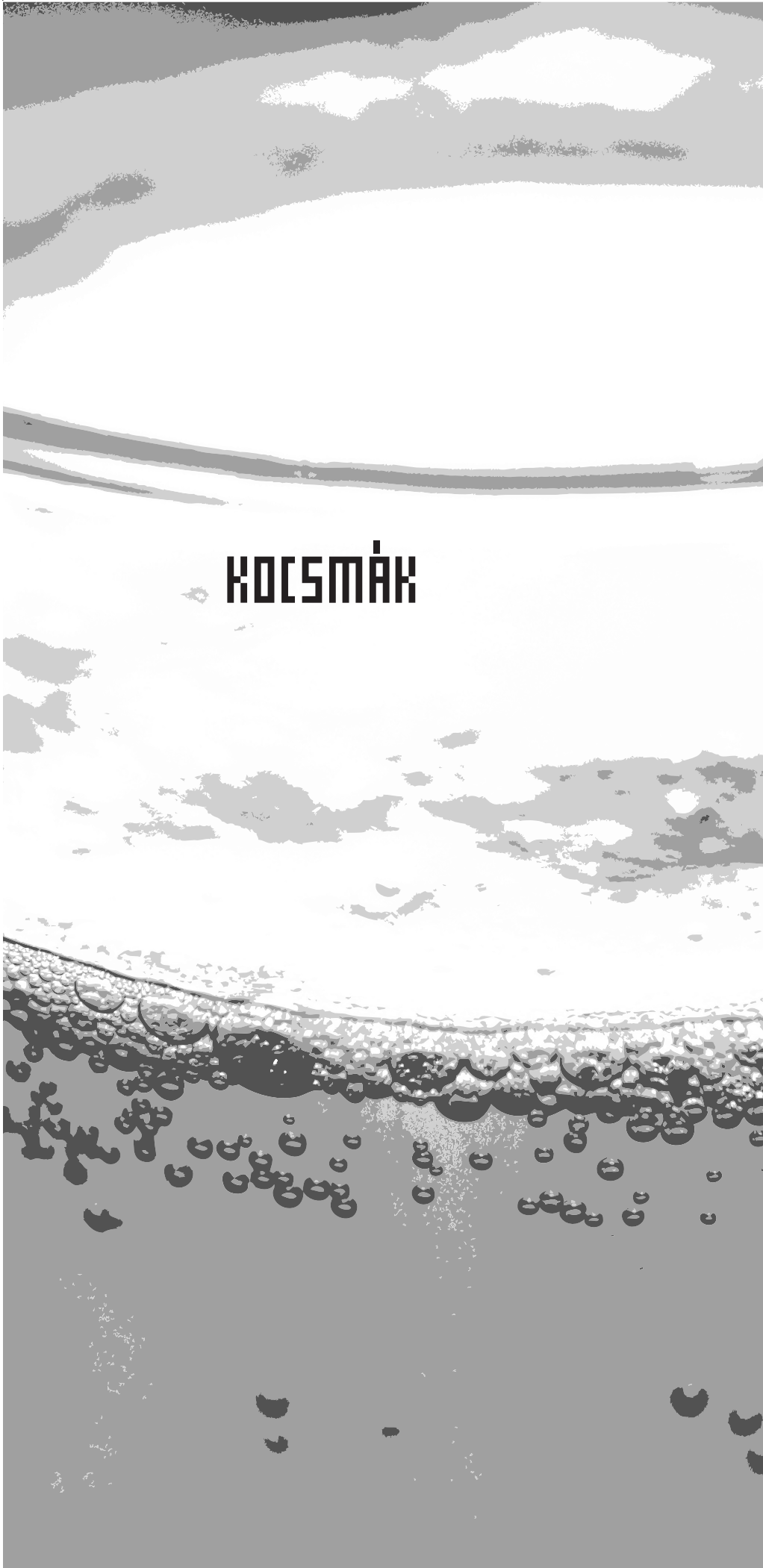
Molnár Illés	054	Versek
Esze Dóra	055	Aneurizma
Győrei Zsolt	068	Miklós szerelme
Merényi Krisztián	071	Kutya-meleg
Kántás Balázs	072	Versek
Kalapos Éva Veronika	073	Versek
Bodnár Csaba	074	A boszorkánymester
Barok Eszter – Illés Emese	077	A Táncoló Macska (fejezetek Mora svájci naplójából)
Középkor- <i>reneszánsz</i> -kora újkor	08b	Joachim Du Bellay

MODULÁCIÓ

Batta Barnabás	090	A Zenei Újrahasznosítás Kora (III.)
Havasréti József	101	(El)hulló csillagok

CODA

H. Nagy Péter	105	Hibridek, mémek, enzimek
---------------	------------	--------------------------

KOCSMÁK

Rimóczi László A Kricsmi csillaga

*Az embernek van egy olyan tulajdonsága,
hogy csak ott fürdik, ahol van víz*

Len Lelevin

Ami azonnal szemet szúrt Kalmár nyomozónak, az a padlón szétfutott színes rágógumi volt, utána tévedt csak pillantása a seprűvel felé araszoló, csapzott vécés nénire, majd a sárga linóleumon heverő, piros–fehér abrosszal letakart holttestre. A terítő alól irdatlan vértócsa terjedt szét, melynek bíbor szélei már alvadóban voltak.

A Kricsmi nevű hely egyike volt azoknak a haldokló hatodik kerületi pincekocsmáknak, amit jóformán már csak a csövesek és a diákok tartottak fent. Közönsége egyszerű, de színes népség volt, mint a hasonló, alkoholgőzös búfelejtő lyukaknak általában.

A falakon húszéves poszterek várták a megváltó szemetesekukat, hasonló korú, szármáfűles, meztelemnős falinaptárak társaságában. A múlt időtől mocskos öltönyben dolgozó szellemlakberendező kezeit a véletlen vezette, hiszen az öntudatlanul kialakított dekorációhoz gyönyörűen passzolt a szemközti falon lévő műanyag kakukkos óra és a viharvert, poros könyveknek támaszkodó rozsdás kávédaráló a kalaptartó polcon. Hogy a Buddha-szobrot ki csempészte oda, és milyen megfontolásból, örök rejtély marad, amit senki sem fog megfejteni, mert az idelátogató közönséget a legkevésbé sem érdekli. Egy szobor, ami nem zavar senkit, nem kérdez, nem tolakodik, csak csendben porosodik a helyén, aztán jól van. A radiátoron megbarnult szórólapok heverték, reklámújságok, programmagazinok és krisnás zsebkönyvek tetején.

Kalmár nyomozó magas, szikár ember volt, feje tetején ritkuló fekete hajjal, több számmal nagyobb ballonja hanyagul lógott rajta.

A nyomozó most a pultra támaszkodó, tenyérbe mászóan hanyagarcú Zsófi nézett.

– A telefonban külön kértem magát, zárja be az ajtót, hogy ne menjen ki szemtanú, és ne is jöjjön be senki, erre én simán besétáltam.

A pimasz képű, hippi csapos lány vállat vont:

– És a forgalomkiesést ki fogja megtéríteni nekem? Maga? Vagy a rendőrség? Én ebből élek. Ha egy kicsit is visszaesik a bevételem, lehúzhatom a rolót.

Kalmár nyomozó elfordult a lánytól és szétnézett a kocsmában veszteglő hat emberen. A hozzá legközelebb eső vendég, egy szakadt figura volt, aki a radiátornak dőlve, szemlátomást öntudatlan, részeg álomban lebegett. Tőle jobbra, a sarokban egy fiatal pár ült, módosnak és igényesnek tündek, erős kontrasztot teremtve a lepukkant helyvel. Mellettük egy másik pár ült – két idősödő férfi, a kis lyuk utolsó szabad asztalát elfoglalva. A pult végében maga a Mikulás állt személyesen. Persze, nem az igazi, hiszen olyan nem is létezik.

Ez a lidérc nem az igazi télapó volt, csak egy műapó. A Kricsmi közelében pöffeszkedő bevásárlócenter játékosztályán teljesít szolgálatot, amikor éppen józan. Ehhez a munkához kevés az ásványvíz, ő pedig már hosszú éve felessel üzemel.

Mikor észrevette a nyomozó vizslató tekintetét, csapzott szakála alól felé mordult:
– Mit néz, zsarú úr? Azt akarja, hogy beszéljek? Nem fogok! Nem érdekel a törvény, és nem ijedek meg magától. De elmesélhetem, mit csináltak ma a gyerekek a pénztáros Arankával: szóval, a szerencsétlen asszony mit sem sejtve ül a kasszában, erre odatoppan elé egy suhanc, majd jobb kezét a futószalagra rakva rárivall Arankára: – Figyeljen, kedvesem, levágom a kezemet, és maga végig fogja nézni! – erre a kölyök elővesz egy irdatlan nagy konyhakést és elkezd vele levágni a csuklóját. Fröcsköl a vére mindenfelé. Azt mondanom sem kell, hogy Aranka beájult a kasszába. Mikor a biztonságiak elrángatták onnan a tébolyult kölyköt, az nevetve így felelt: – Nyugi, nyugi, ez nem az igazi kezem volt! – azzal kihúzza az ingujjából egy gumiból készült műkezet. – Látja? Ez csak egy tréfakéz! Nem igazi. Nem vér jött belőle, hanem kecsöp vagy céklalé! – Arankát felélesztik, aki rendes droid lévén, visszaül a helyére. Kisvártatva megjelenik ugyanaz a kölyök. Megáll Aranka előtt, majd levágja a saját fejét! Aranka leájul a székről, a biztonságiak pedig vonszolják kifelé a tréfacsinálót. Ugye, nem tudnak vele nagyon mit kezdeni, hiszen nem lopott semmit, csak tréfálkozott, azt pedig ilyenkor szabad. Na, erre megszólal a hülyegyerek, hogy: – Nyugi, nyugi, ez nem az igazi fejem volt, hanem csak egy tréfafej! – erre kidugja gallérja mögül a valódi fejét – Látják, nem is az igazi vérem spriccelt, hanem csak természet azonos színezék vagy festék! – Arankát összelapátolják, megy tovább a sor. Amikor újra megjelenik a srác. Megáll a kassa előtt, majd előveszi ernyedte kis pöcsét a sliccén keresztül, és hevesen rejszolni kezd Arankára. Az asszony sírva fakad, még sikoltani sincs ereje szegény párának. A biztonságiak rángatják kifelé a gyereket, mire így szól a kölyök: – Nyugi, nyugi, nem az igazi faszom volt, ez csak egy tréfasz! Látja? Majonéz vagy ondó van benne! – aztán váratlan dolog történt a mi Arankánkkal, mert egyszer csak felállt és azt mondta...

– Elég ebből a hülyeségből – szakította félbe a nyomozó, majd rágyújtott.

– De most jön a lényeg!

– Nem érdekel, ha nem látná, egy hulla fekszik a padlón.

– Hadd fejezzem be!

– Kössön csomót a nyakára! – Kalmár feje láthatóan felpuffadt és lilulni kezdett.

– Ne merészeljen megütni, felügyelő! Ne merészeljen! – sipákolta a részeg télapó.

– Nem vagyok felügyelő.

A két idős férfi közül a vékonyabbik odaszólt Zsófinak, mintha Kalmár nyomozó ott sem lenne.

– Hozna két serit?

– A felszolgálat szünetel – vetette oda mogorván a csapos lány, és fázósan összehúzta magán barna vállkendőjét, amit még akkor varrt, amikor félbehagyta az ELTE filozófiai szakát a vendéglátói szakma kedvéért.

– Akkor távozunk – nyafogta a pasas.

– Biztos úr, vihetek nekik? – fordult a nyomozóhoz a lány.

– Vigyen, persze. Nehogy miattam menjen tönkre!

Kalmár leguggolt és felemelte az abroszt a hulla arcáról. Egy darabig üresen nézte, majd elsápadt és egyre tátuló szájából a cigaretta a hulla mellkasára pottyant. Sietve leseperte róla, oly gyengéd óvatossággal, mintha még számítana. Felegyenesedett, majd rekedten így szólt.

– Tudják, hogy ki ez?

– Én nem láttam az arcát, csak akkor, amikor már a földön volt – mondta a két férfi közül a pepita kockás zakóban ülő, bukott íróra emlékeztető fazon.

– Nekem ismerős volt – szólalt meg a másik asztalnál ülő fiatal férfi, barátnője kezét az asztal lapján szorongatva – de a napszemüveg miatt nem tudtam konkrétan beazonosítani.

– Ebből botrány lesz. Világméretű botrány – sápadozott Kalmár nyomozó.
– Gondolja? Az reklám a Kricsminek! – nyerített fel Zsófi, majd lerakta a két serit a két vén buzinak.

– Ki ez? – kérdezte a lepcsés, vizeletszagú Mikulás.

– Ez a hulla itt a padlón ...George Michael!

– Ki? – kérdezte a Karácsony iszákos előfutára.

– A híres énekes sztár! Az ő világlágere a *Careless Whisper*, a *Wake Me Up Before You Go-Go*, meg a *Last Christmas*. Magának legalább az utóbbit ismernie kell!

– Tyhú! Egy sztár? Itt? Micsoda megtiszteltetés – ámult a csapos lány, de nem derült ki belőle, hogy gúnyolódik, vagy komolyan gondolja.

– Várjon, megmutatom – a nyomozó a zenegéphez ügetett, majd előkotort egy érmét, bedobta, kiválasztotta a megfelelő albumot és elindította. A helyiséget hamarosan egy frissen elhunyt ember egykori hangja andalogta be.

– Ezt a számot még a *Wham!*-mel együtt énekelte – csipogott közbe az asztalnál ülő csinos fiatal lány. Hangja kedves, ártatlan és bársonyos volt, és hullákhoz szokotán összeszedett – '82-ben indultak és '86-ban oszlottak fel. Aztán a *Faith*-tel elindult George szólókarrierje, ami világhíressé tette nevét. Tudja, szabadidőmben rengeteget nézem a Music tévét, mert megélhetési óvónő vagyok és gyűlölöm a gyerekeket. A zene számomra menekülés a kis szarosok elől.

– Ha ilyen jól ismeri a *Wham!*-et akkor miért nem ismerte fel, amikor az orra előtt ült?

– Csak most, hogy mondta, eszméltem rá, hogy tényleg ő az – sajnálkozva lenézett a művészre, mintha egy hervadó muskátlit vizsgálna aggódva – Nem hasonlít egykori önmagára. Most inkább a Terry Black-re hajaz. Hát, igen, ő is megöregedett. Biztos az a sok drog! Most az egekbe szökik majd az albumai ára. Van is otthon kettő!

– Elég – intette le Kalmár – Hogyan halt meg?

– Amint látja, jó nagy mocsokkal – vette át a szót Zsófi, majd nekiállt mosogatni – Ezt nem fogja a Marika fölnyalni, az biztos, alighanem nekem kell majd. Ennyi vért...

– Tehát, tud érdemben segíteni, Zsófi?

– Igen. Szóval, George Michael két whisky után felállt, és magányosan énekelni kezdte a saját dalait. Persze, akkor még nem sejtettük, hogy ő az, hiszen bárki énekelhet bármit. Aztán bejött egy román kisfiú, és kért egy kólát. Mikor George felhívta magára a figyelmét a nótázásával, odament hozzá, és azt kérte az énekestől, hogy légy szíves, adja oda neki az mp3 lejátszóját. Mivel az énekes úr nem tudott magyarul, és a cigánygyerek sem angolul, az utóbbi kötekedésnek fogta fel a tárgyalás akadozását, ezért ledöfte az áldozatot, aztán elszaladt.

A lány beszámolóját huzat vágta ketté.

A Kricsmi ajtaja hirtelen kitarult és egy nagy vörös valami hullámszórt lefele a lépcsőkön.

Egy fiatal lány volt, piros szoknyában, kék mellénykében és népművészeti hímmel tarkított blúzban. Kezében hatalmas kosár, benne szálszerűen becsomagolt rózsákkal. Igen, ő volt az éjszakai szórakozóhelyek egyik nélkülözhetetlen alakja: a Virágáruslány. Akit egyszerű, de megalázó lerázni. Ha megtagadsz egy szép virágot a csajodtól, paraszt vagy! Ha pedig csak megkérdezed, mennyibe kerül, már muszáj megvenned, akár mennyi is az ára, onnan nincs visszaút.

– Virágot? Esetleg egy szép virágot a hölgynek? Virágot?

Kalmár nyomozó hüledezve nézte a mosolygó virágárust.

– Mondtam, hogy zárja be a kurva ajtót, már másodszor! – förmedt Zsófi.

– Zárja be maga, közelebb van hozzá – vágta a nyomozóhoz a kulcskarikát, ami fájdalmasan koppant a feje búbján.

Kalmár káromkodva lehajolt érte, majd a virágáros lányt kifele tolva elindult az ajtó felé.

– Esetleg egy szép virágot az úrnak? – darálta útközben a lány, mint egy erre programozott robot, egészen addig, amíg ki nem tuskolták, és be nem csapták az orra előtt az ajtót.

Mikor Kalmár visszafordult, majdnem elcsúszott egy rágógumin, amit a takarítónő kifelejtett az imént.

– Miért van szétszórva a rágó, dulakodás volt talán az áldozat... George Michael, és a gyilkos kisfiú között?

– Nem, azt előtte borította ki a Csaba.

– Ki??

– Az a néma részeg a radiátornál. Szakadt csöves, de nem szokott zúrt csinálni. A rágógumi–automatát most törte össze először. Utána már csak békésen remegett és szunyókált, ahogy most is.

– Miért nem dobta ki azonnal?

– Törzsvendég.

Kalmár a fejét vakarva fordult a Kricsmiben tartózkodók közül a legbeszámíthatóbbnak gondolt fiatal párhoz.

– Mi a neve, kedves? – kérdezte a szende megélhetési óvónőt.

– Ibolya vagyok, a barátom pedig István. Mindkettőnk keresztnéve I-vel kezdődik, hát nem sorszerű kapcsolat ez?

– De... persze. Tehát, tudna nekem segíteni?

– Hogyne. Állampolgári kötelességem a hatóságok munkáját segíteni. Maga pedig egy szerv. Hivatali. Szóval, George neki állt részegen énekelni valamit... persze akkor még nem tudtuk, hogy ő az, hiszen nem is figyeltük, mert ha a részeg emberrel szemkontaktus alakul ki, akkor feljogosítva érzi magát az illető, hogy kötözködjön, vagy beszélgessen az emberrel, és akkor odajön hozzá, és nehéz levakarni.

– Tehát, hogy történt? – törölgette ballonkabátjának ujjával gyöngyöző homlokát idegesen Kalmár.

– Torkon szúrta a román kisgyerek, mert nem adta oda neki az mp3 lejátszóját. Úgy történt minden, ahogy az előbb a Zsófia elmondta.

Fullasztó csend állt be, akár még a légszűrő zümmögését is meg lehetett volna hallani, ha lenne itt ilyesmi.

– Én nem láttam semmit! – törte meg a delejes csöndet a Mikulás éles visítása, de olyan váratlanul, hogy Kalmár is összerezzen. Felé perdült.

– Meg ne merjen ütni, felügyelő! – sipákolta az ittas Mikulás, kezeit védekezően az arca elé tartva – Vannak barátaim a rendőrségnél! Meg ne merjen!

– Nem vagyok felügyelő...

Kopogtak odakint. Kalmár az ajtóhoz ügetett és rángatni kezdte a kilincset.

– Mi a picásért van ez bezárva??

– Maga volt – sóhajtotta Zsófi, és elkezdte kitisztítani a sörcsapot.

Kalmár elfordította a zárban fityegő kulcsot, majd kitárta az ajtót. A halottkém állt odakint, egy köpcös idegen társaságában. Jancsit régóta ismerte, jó barátok voltak, sokat helyszíneltek együtt. Ennél jobban már csak az kovácsolta össze őket, hogy egy átmulatott éjszakán közösen kiverték egymásnak. Reggel aztán megegyeztek abban, hogy ettől még nem buzik, és ez többet nem fordulhat elő. Kurtovszki Jancsi Kalmár tükörképe lehetett volna, külsőleg ijesztően hasonlítottak egymásra, mintha ismeretlen ikerséggel tréfálná meg őket a természet.

– Na, végre, hogy itt vagy! Hello, Jani! – Kalmár kezét fogott barátjával, majd az idegenhez fordult.

– Én vagyok az ombudsman – mutatkozott be a másik – Gyilkosságnál nekem is jelen kell lenni. Ez az új rendelet.

Kalmár bólintott, majd utat engedett nekik a keskeny lépcsőn.

Amint Zsófi meglátta az ombudsmant, félrevonta Kalmárt és a fülébe suttogott.

– Biztos úr, vigyázzon ezzel az emberrel.

– Miért, nem ombucman?

– De igen, sajnos az, csak... a törzsvendégünk is egyben.

– Részezes?

– Soha nem iszik alkoholt, csak paradicsomlevet. Ijesztő mennyiségben. Csak miatta tartom. Ha még csak ennyi lenne a baj. Tudja, dilis. Klinikailag. Évente kétszer bolondokházában van, mert néha elkapják a rohamok. Somerset Maughamnak képzeletben, de banálisan ostoba írásait egyelőre csak a *Pray* című irodalmi folyóirat merete leközoelni.

Kalmár gyanakodva fordult az ombudsman felé, aki megállt a helyiség közepén és selyemmellényéből elővillantott egy antik zsebórát. Teátrálisan megsasolta az időt, majd körülményesen visszacsúsztatta az órát a helyére. Kalmár alaposabban megnézte arcvonásait, és egyre jobban emlékeztette a dilisekére.

– Értelmesen beszélni tud? – súgta oda Zsófinak.

– De mennyire, bár ne tudna!

– Hogy kerül egy gyagyás, egy ilyen félkegyelmű, vezető pozícióba?

– Tudja kinek a rokona?

– Nem is akarom tudni.

– Na, hát ezért... így megy ez.

Az ombudsman észrevette, hogy figyelik. Odalépett Kalmárhoz.

– Megismerem ám magát! – szegezte hosszú ujját a nyomozóra.

– Igen?

– Jaja! Két évig vezette az *Éjszaka Kék fényben* című műsort, és egyszer vendégszerepelt a *Barátok és ellenségek* című sorozatban is!

Mindkét vád igaz volt. Kalmár remélte, hogy az adások után eltelt hét év óta már mindenki elfelejtette 'téves' tévés karrierjét. Nem volt rá büszke, pojacáskodásnak tartotta, csupán anyagi megfontolásból vállalta el a szerepet a *Barátok és ellenségekben*. Az *Éjszaka Kék fényben* vezetését viszont egy kicsit élvezte. Olyan hercignek érezte magát.

– Ott is nyomozót alakított – folytatta belelkesezve az ombucman, rajongó vigyorral buta arcán – A 637. részben egy éjszakai szórakozóhelyen meggyilkolt, híres énekesnőhöz ment helyszínelni.

Az ombudsman egy pillanatra elsápadt:

– Pont, mint most! Azta'!

– Lapozzunk, uram – próbálta megtörni a kínos perceket Kalmár, majd Jancsihoz lépett, aki a holttest fölött guggolt.

– Van itt egy kis gubanc – nyögte neki Jancsi.

– Igen, tudom.

– ...tényleg ő az?

– Igen, attól tartok, ez George Michael, életnagyságban... vagyis...

– És most mit csináljunk? Már csak azért kérdezem, mert ez nem hétköznapi kocsmaszurkálás. Ez nem a mi hatáskörünk.

– Akkor hívjuk Horkányt?

Horkány Aladár alezredes, mindkettejük felettese, arról volt híres, hogy a legfaramucibb helyzetben is talált megoldást. Harminc éves rendőri pályafutás edzette, csiszolta egy korrupst, megvesztegethető gecire. Ő volt a törvénytelen eszközök legnagyobb, sunyi eljárások legszorgalmasabb felhasználója.

– Nincs más ötletem – Kalmár elővette telefonját, és már hívta is a számot.

Horkány fél óra múlva becsörtetett a helyszínre. Szemlátomást álmából riasztották, mert nyüzögött volt és csíkos pizsamaalsót viselt a ballonkabátja alatt.

– Ha ez kiderül, kis hazánk csúnya fényben fog tündökölni jó ideig – súgta oda Jancsinak és Kalmárnak.

– Az biztos. Akkor most mihez kezdjünk?

– Figyelembe véve az ügy nemzetközi vonatkozásait és a lehetséges sajtóvisszhangot, a botrányt, attól tartok, a legradikálisabb eszközhöz kell nyúlnunk.

– Azaz? – értetlenkedett Jancsi, de lelke mélyén már sejtette, mit fog mondani az alez.

– Nyugi, fiúkák. Eltüntetjük a hullát.

– És mi lesz a szemtanúkkal?

Horkány felegyenesedett és az egybegyűltekhöz szólt.

– Emberek! Ez itt nem George Michael! Nézzék, még a körszakálla sem úgy áll, és nem volt ilyen kövér sem. A legutóbbi riportfilmben is tök máshogy festett.

– Most hogy mondja – bizonytalanodott el a fiatal lány, majd gyors pillantást váltott barátjával.

– Szerintem sem – bőfögött a Mikulás, majd az egyik epileptikusan villódzó játékgéphez vánszorgott, hogy próbára tegye szerencséjét. Addig-addig macerálta a nyerő automatát, míg háromszáz forintjáért cserébe egy kemény százast nyert.

Kihasználva a beállt csendet, és időt adva a jelenlévőknek, hogy megemésszék az új információt, Horkány egy rögbimeccs taktikai megbeszélését modellezve, átkarolta két kollégáját és cinkos bizalmaskodással közel húzta magához őket. Orruk majdnem összeért.

– Figyeljete, fiúk. Az a tény, hogy az ál-George Michael itt halt meg, hamarosan egy urbánlegendává érik, amire nincs bizonyíték – vigyorodott el Horkány.

– De valaki csak tudja, hogy titokban Magyarországra jött! – szipogott Jancsi.

– Igen, és eltűnt itt. Mi a bizonyíték rá, hogy meghalt? Eltűnt, és kész. Lehet, hogy egy buzi barát tette el láb alól. Vagy hamis útlevéllal elmenekült a világ elől... mondjuk, Sri Lankára egy nagyfaszú négerrel. Annyi találgatás lesz, hogy belefutad minden nyomozás.

– Nemzetközi vizsgálat fog indulni! – szütyögött most már Kalmár is.

– Induljon, ki nem szarja le! – rőfögött Horkány, majd hirtelen felegyenesedett, mert görnyedő testtarása, és a rajta lévő irdatlan súlyfelesleg miatt szűrő fájdalom nyílt a derekába. Többet kéne mozognom – gondolta, de tudta, hogy túl kényelmes ahhoz, hogy komolyabb lépéseket tegyen a fogyás érdekében. Azok a tüzes kis koreai kurvák, akikhez hetente jár, úgysem a testéért szeretik.

Ismét nyílt az ajtó, majd sáfránysárga lebernyegben egy kopasz krisnás srác kezdett leereszkedni a keskeny lépcsőn.

– Gouranga!

Horkány alezredes Kalmárra mordult.

– Mi lenne, ha nem gyártanánk több szemtanút és bezárnád az ajtót??

Míg Kalmár tette a dolgát, az asztalnál ülő snájdig pasas felállt barátnője mellől, és a krisnáshoz sétált.

– Mondjon nekem jövőt!

– Mit? Nem vagyok én javasasszony! – tiltakozott a sárga szerzetes.

– Legalább nézze meg a tenyerem! Következő életemben franciának vagy angolnak akarok születni! Mit tegyek?

A srác zselézett haja csillogott a hideg szutykos neonfényben, akárcsak a lelkesedés szépen borotvált arcán, úgy várta a választ.

De a krisnás nem felelt, mert benne rekedt minden szava, mikor a padlón heverő hullát megpillantotta.

– Jézus Isten, Szűz Mária! Mennyi vér!

– Nekem ma olyan száraz és töredezett a szőröm. Igénybevett, igen – jelentette be az ombudsman nyafogva, majd egy hajkefével megállt a hámló foncsorú tükör előtt, és gondosan megfésülte tollait. Zsófi Kalmár felé fordult és megkocogtatva ujjával a halántékát, jelezve neki, hogy valami elkezdődött.

– Szerintem sem az igazi George Michael – jelentette ki a pepita kockás bukott író.

– Nekem mindegy, hogy ő az, vagy sem, csak fogyasszon már valaki valamit – háborgott Zsófi a kávéfőző mellett, karba font kézzel. Az idegesség apró haragvirágokat bontott sápadt arcán.

– Szegény ember – sopánkodott a krisnás – Valószínűleg már reinkarnálódott is.

– Mi? – ébredt fel a bárpuhtnak dőlő Mikulás.

– Persze, nem tudni – folytatta a Krisna-tudatú – Mivel elég gyorsan és erőszakosan történt, valószínűleg a lelke elfoglalta az első embriót, mint induló újjászületési lehetőséget.

– Ez baromság – mondta Horkány. – Hol van itt embrió, okostojás?

– Bárhol. Biztos van a környéken legalább egy állapotos nő.

– Én nem szeretem az állapotos nőket! – üvöltötte a Mikulás vörös fejjel, mely tökéletesen passzolt szereléséhez.

– Maga inkább szortírozza a kívánság leveleket, Mikulás! Sok gyerek számít magára – fordult felé Horkány.

– Ne merészelden megütni, felügyelő! – kelt ki magából a Mikulás, majd Horkány felé tett két bizonytalan lépést követően, elcsúszott és seggre esett.

– Elmondhatok érte egy Hare Krisnát, törzsúr?

– Nem vagyok törzsúr – köpte a választ Horkány – Tőlem az Üdvözlégyet is eldarálhatja, csak iparkodjon.

A krisnás nekiállt.

– Lássunk munkához fiúk – fordult halkán két kollégájához az alezredes – Kalmár, a kocsimban van egy nagy nejlonzsák, Jancsi, te pedig rendelj mindenkinek egy kör valamit, hadd igyanak, amíg mi kicipeljük innen a sztárhullánkat. Ja, és mosd fel a vért! De alaposan! És mindent hozz magaddal, amihez hozzányúltál. Gyerünk, fiam, szaladjál!

– De mit rendeljek nekik? – tétovázott Jancsi.

– Tudom is én! A legdrágábbat! Én fizetem!

Amikor Talcu népének Nagy Földi Ellensége összetörte az embriókkal teli inkubátort, a Protox galaxisból érkezett, láthatatlan üzemmódban parkoló űrhajó elindult a Néprajzi Múzeum tetejéről, és kilőtt a csillagok felé. Még az embriók mentésére kivezényelt, virágáruslányok álcazótt droid sem tudott megmenteni egyet sem, mert a földlakók addigra már eltüntették az anyagot, és gyorsan likvidálták a kémeket. Az űrhajót vezető két, villanykörte nagyságú, takonyszerű, névtelen űrlény telepatikusan megegyezett abban, hogy alaposan elszúrták az akciót. Most már rájöttek, hogy a színes gömböket, melyek néha az utcán állnak abban a gömbtartályban, nem *lenyelik*, hanem *szétrágják* az emberek. Így az embrióknak annyi. Pedig azt hitték, hogy a 'rágógumi' kifejezés csak afféle földi szleng. Ha nem jut a gyomorba, ahol a bélfalra tapadva kikelhet a lény, akkor az egész küldetésnek nincs értelme. Az invázióknak annyi. A mostani anyag kárba veszett, hacsak nem kószált éppen arra egy frissen elhunyt ember lelke, és bele nem költözött az egyik embrióba, de ennek kevés az esélye...

Egy narancsszínű és ízű golyórágó inalt a nyugati felé. Nagyon szedte a lábát, hiszen azonnal találnia kellett egy meleg helyet, ahol békésen kikelhet. Útja óvatlanul taposó cipőtálpak és szétdobált pillepalackok között vezetett. A kisebbeket megmászta a nagyobbakat kikerülte, miközben halkán énekelt:

– *Wake me up before you go-go...*

Horkány Aladár vacsorára várta két legkedvesebb kollégáját. Selyem házikabátban és kényelmes plüsspapucsban várta őket. Mikor Kalmár nyomozó és Jancsi megérkeztek, a tágas nappaliba vezette őket, ahol már felszolgálta a vacsorát és kitöltötte a száz éves konyakot, amit egy razzia során nyúlt le tavalý. Az elegáns nappaliban eltűntnek hitt festmények és műtárgyak vették körül őket, nem beszélve a méregdrága bútorokról, és a razziák alatt lefoglalt drágakövekről és értékpapírokról. Még drog is volt valahol eldugva, az majd a vacsi után kerül elő. Azok a kollégái, akik tudtak az alezredes gyűjtőszervezetről, a következmények tudatában mélyen hallgattak, a szószátyárok pedig már nincsenek az élők sorában.

Kalmár nyomozó hat napilapot és két magazint lobogtatott meg Horkány alezredes sötét képe előtt.

– Már két hete mindenhol azt írják, hogy George Michael eltűnt a magyaroknál, és csak találgatnak, hol lehet. A tanúk már az elején ellentmondásba keveredtek egymással.

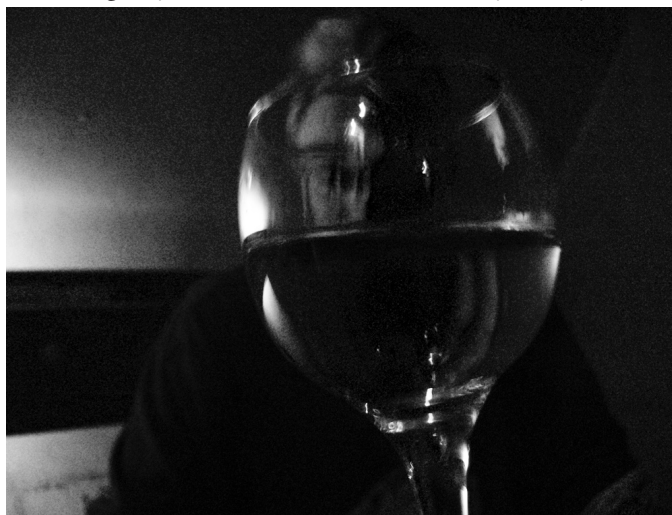
– Ahogy mondtam! – lelkesedett Horkány.

– Majd bepisiltem az izgalomtól! – lelkesedett Jancsi. – Los Angeles-i otthonát rajongók ezrei vették körbe, méceszt gyújtottak és bögtek. A britek lázonganak, George kiadója pedig saját eltűntjének tekinti, és az FBI bevonását szorgalmazza. Fiúszertője most többet nyilatkozik, mint GM egész életében!

Mikor nekiláttak a pazar vacsorának, Kalmár érezte magát rangidősnek, hogy feltegye a kínos kérdést:

– Szóval, hova tüntetted el a hullát?

– Még folyamatban van. Hamarosan olyan helyre kerül, ahol senki nem bukkan

rá soha! – büszkélkedett Horkány, majd ivott egy korty '87-es Cabernet Sauvignon-t az előtte álló aranykupából.

– De mégis? Vidéken van? Egy erdőben elásva? Egy bányatóban? – erősködött Jancsi, brokkolival a szájában.

– Nem fogod kitotózni. Elég, ha én tudom. Egyed csak a húst...

„... kit megfürdetett már minden vizeknek búja”

Mint Árvai Ferenc Ödön vitorlás a tapon

rímregény (részlet)

Összekötőt játszok Díler és Drogos között Lizergsav-dietilamid partihoz passzolom a cuccot de

– Én még nem. Nekem még nem szabad. Most jövök le a gyógyszerről Nem szabad ráenni semmit

– Jól van Döme jól van Jól teszed

Így a Drogos

– Bad trip? Nincsen olyan Csak te vagy Te pedig olyan vagy amilyen Nincsen rossz Csak te

– Sokat erről nem tudok Mondhatni szűz vagyok

És a tikkadt borospoharakat megitatjuk a pultnál az Árpival ki rasszista viccet mesél míg kitölt és tíz perc múlva rám nyit a WC-n miközben belégek és nyomok

– Foglalt Foglalt

– Jaj bocsánat bocsánat

Így Árpi és lesüti szemét hogy szőrös valagam meglátja

A vendégkönyvbe beírok Az incidenst nem emlegetem föl Kassák Lajos vagyok húzom a végére és Simon Jolánt várom

– Mindjárt itt lesz Mindjárt Nem jön Nem jön Mi történhetett Megölte magát?

Így Kassák és kimegy a kapuba hogy látja-e hogy jön-e már

– Hol lehet?

Így aggódik és csikkén tapos attól félve nem látja többé Jolánt

– Hol van már hol? Megölöm Megölöm Én Kassák Lajos vagyok Én Kassák Lajos!!!!444

Majd Prae-esten hol Endre szőlőszemmel fociz és markolni való egyiptomi papnők vonaglanak a színpadon Korán eljövök mert *én mindig fordítva csináltam mindent mikor maradni akartam mentem és fordítva*

Csikkét eldobva semerre fut a Drogos Két ujjá cigarettafoltos

– Kirúgtak! – lihegi – Kirúgott az a geci!

– Lebuktál?

– Nem tudta bizonyítani Amúgy se éreztem magam ott kényelmesen Tudod az a sok macera Tedd ide tedd oda Anyja fasza! Vettem hát kalapom

– És mi lesz most?

– Boncmester leszek vagy magánnyomozó

– Esetleg fagyjárás

– Ne viccelődj Ez komoly dolog

Így a Drogos és témát vált hirtelen

- Nem ragadt a bélyeg baszki!
- Nem?
- Nem Az a hülye dílered celofánba csomagolta
- Sajnálom
- Nem baj Nem haragszom Csak szomorú voltam

A Huszár utcán beülünk a Dílerrel borozni

- Traminit tudna hozni? – kérdi Árpit
- Természetesen Borból bármit
- Remek Remek
- Kérünk akkor kettőt

Két perc múlva hozza is

- Tessék uraim!
- Köszönjük!
- Mondja nem gitározik itt egy lány? Angol pop zenét Mondom máris a nevét
- Nem Nem férne hol Vagy csak nagyon szűkösen Próbáltunk már ilyesmit de nem működött
- Akkor mindegy is Köszönjük!

És Árpi bólint és suhan vissza pultja mögé

- Fenékben kitűnő volt egyébként De hogy a faszba hívták?
- És öblíti torkunkat máris Bacchus leve
- Milyen is mond a feneke?

Így Dílerem

- Palotát vehetne belőle? – nevet és felemeli poharát – Fenékig hát!

És törölve száját kimegy a második körért A kivetítőn olasz bajnoki Várhidi magyarázza a rombusz alakzatot és taktikát

- Remélem bejön a bajszosnak! – s teszi zöld asztalunkra poharaink
- Figyelj csak! – kezdem a számonkérést a defektes árúért – Nem működött a cucc amit adtál
- Nem működött? – kérdez csodálkozva – Az enyém ragadt És ugyan attól szereztem
- Azt mondja a srác hogy a celofán miatt amibe csomagoltad
- Az nem lehet Alig volt benne és mondtam neki csomagolja át rögtön hogy hazaér
- Hát pedig

És látványosan sajnálkozik egy-két percig aztán megkérdi hajlok-e még egy körre

- Rugalmas vagyok – válaszolom

Később hogy csatlakoznak a többiek is

- Milyen lehet ha seggbe basznak?
- A Döme tudja Őt már háromszor is Ugye Döme?
- Ja Nem szar Egyre jobb A harmadiknál már kaptam egy kis Delorgant Az fajin volt Úgy beütött hogy kikezdtem a műtősnővel miközben tömködött a doki Kérdem tőle bekapunk valamit colonosopia után?

Szalay Miklós

Lacika

– Ma inkább csak tömondatok, Lacika – mondta Milkovics, de ebben a felszólításban inkább fáradt szívélyesség volt, mint szigor. Akkor már a Wichmannban ültünk. Csak azért merem mondani, mert szabályos időközönként nagybundájú, barátságos kutyatestek dörgölöztek asztal alatti lábainkhoz, és talán, mert a masszív füstöt az a mennyei csilisbab-illat olyan wichmannossá tette. Ott kezdtem el lassan tisztulni, mert bevallom, amikor a z-tengely mentén is randomszerű változásokat érzek, az már kezd zavarni az érvelésben, márpedig részegség ide vagy oda, az argumentumok megkívánják a maguk tisztaságát.

Szóval, valószínűleg ott, és nem a Mayában, bár már az sem volt egészen biztos, de az igen, hogy ott füleltük le a Lacika érveléstechnikáját: az elején mindig huncutul körbepillant, és aztán a fröccsök fogyásával arányban, a társaságra is tekintettel elkezd származni. Volt, hogy pár óra alatt zsidó lett, csodarabbi-ősökkel, volt, hogy vitéz, ludovikás tiszt, vagy ugrott egyet, és uszkve fél óra alatt az ősapja volt Rákóczi nagy barátja. Miért ne? Végülis... – Hiszen az ősök a kettő hatványaival szaporodnak, ugye – jegyezte meg megint a Csabi. És Lacika ezt az egészet olyan jól csinálta, hogy szinte láttam, ahogy ellenséget szimatolva kilovagol a várból valamelyik ősapja, fürkészni a törököt, de mielőtt igazán komollyá vált volna a dolog, elkezdett Csabival valami képfájlformátumokról meg tömörítésekről vitatkozni: talán a z-tengely mentén indultak el. Pedig már Lajcsi is kigombolta a felső gombot, és elkezdte az ornyeregcsímítő-szemüvegigazgató kényszermozdulat-sorait, mialatt Árpád ménese az ő ősapjának lovászi tudásával a délelőtti szikrázó időben kilovagolt. Persze abszolút békés szándékkal, a mainál logikusabb és szebb öltözetben, satöbbi, és útnak is indult Itáliába, hogy a pápa zsoldosaiként leszerződött magyaroknak a járgányutánpótlást leszállítsa. – Nem is olyan mellényülés, hogy ő meg autóflotta-lízingszakkal foglalkozik – gondoltam.

Szóval, szépen szárnyalt a származás. De már akkor a Három huszár, vagy nem huszár, vagy nem három, vagy a szomszéd hely pultját támasztottuk. Nem is tudom, miért vándoroltunk kocsmáról-kocsmára, mintha a kocsmák országok lennének, mi meg valami világpolgárokként henegeznénk a mindenütt-jelenlétünkkel. Az egész kocsmázás amúgy is egy henegezésnek számít, nemde? Lám, kedves barátaim, végigdaráltam ezt a napot is, és mégis olyan fitt vagyok, hogy lám, egy csomó pia meg egy fél éjszaka kell, hogy megadjam magamnak a magamét! És mennyi okos barátom van, és mennyi életem, és itt mindenki szakért és tervez, ó, bár reggelre ne dőlne össze az éjjel oly pompássá alkotott várak! És ó, bár ne tudnám, hogy a Lacika egy voltaképp munkanélküli ügyvédbojtár-jelölt, akit harmincéves létére a mamája táplál, és nem bír a nappal fölívelni, ám ha leszáll az éj, elkezd származási szárnyalását, és nincs, aki a kocsmák köztársaságaiból kétkedni merne jól formált énjei bármelyikében!

Furcsa volt, éreztem, hogy Lacikának nincs igaza, hogy kár így váltogatnia a köpenyét. Igazán nem szép, meg kéne majd verni az ajtó előtt ezt a Lacikát, el ne

felejtsem, de másfelől olyan hihető, jogos és szeretetreméltó minden szava, hogy én most majdnem megölelem, na azér azt mégse, aztán mégiscsak hátbaveregettem bátorítólag, ja, haver, igen, nem egyszerű, minden olyan összetett, hogy a megbocsátáson kívül nem sok lehetőség akad. De addigra ennek a majdnem-közös énképnek az összetett módon való hangos vajúdása önálló előadói műfajjá kezdett válni. És addigra már többször összeakadt a tekintetem azzal a két kuglifejjel, akik a mi egymás közt dukáló fitymálási és sértegetési kvantumunk tizedéért is képesek lennének elsírni magukat, vagy szász-választófejedelmi vonalszájukat úgy megfegyvelmezve visszakérdezni, hogy ne lehessen az a megvesztegető színészi tudás, mely a leendő fogtechnikusi számlát mérsékelni képes a „Ma mindenki a vendégem!” uras elkiáltásával. Mindez a durca a tekintetükben volt: érezhetően kétségbe voltak esve az élet e sokfélesége láttán, riadalmukat meg persze nem rejthetik, csakis az agresszivitás mögé. És ez az együgyű játék, ez a semmi képes kitölteni és kuglivá formálni egy embert, azt hiszem. A kellemetlen inkább az, hogy mi itt ennek a semminek a részévé kezdünk esetleg válni, és az már valami. Most mi legyen a Lacikával? Menjünk? A Lacika az Lacika, nem adhatunk használati utasítást, igenis szegényebb lenne a világ, ha most ők ketten a Lacikát... mert most ugye az egyikük felállt, és én Jenőre sandítottam; láttam, hogy látja. Lány mozdulatokkal, de határozottan a Lacika elé állt a kopasz, teutón tag, tarkóredői ápolatlan fénylettek: – Figyelj, megismételnéd ezt az utolsó mondatot? – és nézésével biztosította Lacikát minden rosszindulatáról. Lacika érezte, neki itt most hálátlan szerep jut, de hát mit lehet tenni? – Bocsánat, kedves uram, nem tudom, hova tettem a legutolsó pontot, tudja, én pontosvesszőkkel dolgozom, de hogy is szólíthatom? – folyt belőle az ilyenkor már megállíthatatlan, ágáló intellektus. – Mi közöd hozzá, te fasz? – kérdezett vissza a teutón, mire ő – ki tudja, milyen megfontolásból – a Csongor és Tünde valamelyik felvonásából a Mirigy boszorka monológját kezdte szavalni, lolkabolkás taglejtésekkel, oly élethűen adva vissza Gobby Hilda hanghordozását, hogy egy színiválogató zsűri bizonyára összelelkendezte volna magát, és mi is, a Csabival meg Milkoviccsal máskor fesztelenül élveztük volna a rögtönzött bemutatót, de most pókerarccal fontolgattuk a lelépés körülményeit. Már kotortam is az ezresem után, a pult felé biccentve, míg a tarfejű visszakászálódott a helyére. Illene szólnom nekik, hogy Jenő öt évet volt az Idegenlégióban, de olyan hülyén nézne ki... pedig ez egy igazi jócselekedet volna. Csak valahogy nincs meg a kerete. Átvillant agyamon, mint máskor is, a szirti szélnek kitett fácska közhelye – vagy kitepi a vihar, ugye, vagy megerősödik. Most meg valahogy mintha a természet törvényeibe kotornék bele... inkább a Lacikával kéne valamit...

Jó öt percnak kellett eltelnie, mire a közös anyánkra tett egy félhangos megjegyzést; gondolom, addig azon rágódott, hogy most a Mirigy átka vajon tényleg hatni fog-e, mindenesetre nem lehetett felkészülve, hogy a megverendő célszemély nyelvújításkori szófüzérékkel zavarja össze az összezavarhatatlant. Az anya szó hallatán beállt az a bizonyos párpillanatnyi csönd. Jenő, aki mindaddig élénken vitatkozott a Milkoviccsal – valami betűtalpat magyarázott már egy ideje, keze a levegőt firkáltta, hogy ott van alul egy ív, de miért nem szép, mert ugye az öncélú festőiség nem válik javára, levesz a komolyságából, szóval, Jenő ekkor fölkel, szinte odaugrott hozzá, megfogta a tarkóját, és tíz centiről föltette az ilyenkor szokásos kérdést: – Meg akarsz halni? – Most röviden leírom a következő másfél másodperc történetét.

A pultos egy pillanatra abbahagyta a talpas poharak törölgetését. A tarfejű megindított egy közeli balhorgot, miközben a köcsög szót ordította, de elharapta a végét, mert Jenő gyorsabb volt: homlokát az ő szász-választófejedelmi orrának átformálására használta. A mozdulat biztos következményeként már láttam magam előtt a múltban

a gondos sebészkezeket, amint a kilenc letört csontdarabot próbálgatják a hosszúra nyúlt műtét során az egykor oly egyenes orr formájára kirakni – nem nagy eséllyel. Jenő e mozdulatát én egy egyszerű Jenő! kiáltással kritizáltam meg, mintegy mutatva, hogy értem én, és büszke is vagyok bátor, becsület-helyrebillentő cselekedetére, de egyrészt most majd az este hátralevő részében nekem kell hallgatnom az akár hüppögésbe fulladó lamentálását, hogy szegény, nem érdemelt ekkorát, ó, már megint megvertem egy embert, másrészt intellektuális ittlétünk ettől fogva állampolgári cselekedetté válik, amiről, ha nem vagyunk elég ügyesek, jegyzőkönyv készül. – Jenő! – már-már olyan hangsúllyal mondtam, mintha Bundira szólórnék rá, látva, hogy egy falatot csent le az asztalról, de rögtön megbocsátok persze, hiszen mégis, mit várok, ha egyszer adva van az a falat, na meg az az alkalom? Milkovics ezalatt rutinos, anyás gesztussal elkapta Lacikát, a komisz srácot, hogy majd szabad levegőre kényszerítse, Csabi meg magában bólogatott, valahogy úgy, mint amikor az üggetőn nyugtázza egy öregúr, hogy igen, aki Makrancosra tesz, biz nem csalódik. És ezzel nagyjából le is telt az említett másfél másodperc.

Ezután a másik kopasz az egész karját Jenő nyakára fonta, de nem tette elég okosan, mert a fojtogatott felállt, látszott, hogy a vörös Jenő-fej terhelhetősége még bőven nem érte el a maximumát, és ő hamarosan magasan érezhette magát, immár két méteren forgott egyet horizontálisan, plafonba toporzékoló sarkakkal, majd erős karok még előrébb-feljebb lendítették, el ama nyaktól, hogy végül egy félfordulattal előre ledobják. Ódon, nagyszemcsés lambériapor permetezett rá. Ilyenkor vagy fölpattan a versenyző, vagy nem mozdul többé, vagy – mint ezúttal is – egy köztes, még fél percig tartó hősi kapálózással próbál esetleges pluszpontokat szerezni. A kimenetel nem volt kétséges, de itt most tudtuk, a bajnok – avagy a bölcsész – szerepéből minél gyorsabban át kell kapcsoljunk – amennyire lehet – az angolosan távozó, diszkrét urakéba. Szerencsére a bejáratot még nem állta el senki, a vaskos borraivaló némi késlekedésre hajlamosította a kocsmárost, a lépcsőn fölfele pedig Jenő már olyan kisasszonyosan törölte le magáról a vért, mintha csak levesnek való csirkét vágott volna. – Hívott a Lacika taxit? – Haggyad, most ne ülünk már be, gyere, menjünk a körút felé! – Oké, de várjál, megállok hányni – Neked nem rövidül túlzottan az utcakép? – Már nem emlékszem, hol az enyészpont – Te tüntetted el, tuti – nem az a kuglifü vitte el! – vagy a macska? Jaj, majd el ne felejts megmosdani! – Nekem kéknek tűnik a vére – neked nem? – Vagy olyan kugliszínű – ilyesféléről beszélgettünk, és a Pótkulcsban már inkább nem hívtuk fel a Lacikát. Olyan jó volt egy kis csönd.

Száraz fehér házmesterekkel józanodgatva kezdtünk a moralizáláshoz, úgy, mintha egy harmadiknak beszélénk. Volt is harmadik, úgy sejtettük, azaz a kreol pultoslánynak csaptuk a szelet, ki-ki a maga szelét. Azt hiszem, vele már sokadszor kezdtem kedveskedő tiszteletköreimet, azzal a feltett végső szándékkal, hogy majd jól magával vigyen a kabátzsebében, és ez így volt szép, a maga bájos reménytelenségében. A szó szerencsére visszakanyarodott a morálról, mert tulajdonképp nem volt jó látvány a bezúzott orrú ember alatt utat kereső vértócsa, az ilyen képek évtizedekre rögzülnek, és a legrosszabbkor jöhetnek elő. De most megint inkább az e-középvonalak, a túl kicsi betűszemek, és Jenő készülő talpas antikvájának merész paragrafusjele körül okoskodtunk. Hál'istennek, a kreol is bekapcsolódott, nemsokára megtudtuk, hogy Zita. – Örülök, hogy nem Margit! – Igen, én is örülök, hogy nem Margit vagyok! – és így együtt örültünk. Lacikáról csak egy óra múltán emlékeztünk meg, látva nem fogadott hívásait. Most meg úgy hívtam fel, mint anyámat, megnyugtatva, hogy ezt a semmiséget bármikor megtesszük érte. Hiszen, végtére is, származni öröm, nem? – kérdeztem, már a pulton át a Zitától, amitől csalhatatlanul érezte, hogy ez az este még tartogat valamit számunkra.

A homályból

Spiegelmann Laura

Amikor elkezd minden kivilágosodni, már meg sem próbálom kitalálni, mi történhetett, hajnal van, ennyit érzékelek biztosan, ezt legalább tudom, és mire elkezdeném feltérképezni a helyet, hogy rájöjjek végre, hol is vagyok, egy üvegezett falú, lepattant éjjel-nappali kocsmá előtt állok, bent néhány kitartó önsorsrontó, eléggé ismerős kép, bemegyek, kérek egy nagyfröccsöt fehérből, majd az ablaknál lévő könyöklőre téve poharamat azon gondolkodom, vajon miért fröccsöt kértem, nézem a gyanús színű italt, eszembe jut egy ismerősöm közhelye, miszerint aki a borba vizet tölt, az bármilyen gazságra képes, jelen esetben persze inkább a bor minősége vethetne föl etikai kérdéseket, nézem a gyanús színű italt, és arra gondolok, hogy alávaló dolog a bort szódával fogyasztani, legyen bármily jóleső, sőt egyáltalán összekeverni dolgokat, elegyíteni különböző folyadékokat is erkölcstelenség, nézem ezt a bornak nevezett valamit, amit szódavízzel hígítottak föl, és odáig jutok hamar, hogy becstelenség testnedveimet megosztani másokkal, nem lenne szabad belekeveredni olyan helyzetekbe, melyekben testnedveim másvalaki testnedveivel keverednek, mert ez alávaló és undorító, dermedten állok, nézem a poharat, a bugyim nedves, valami csorog belőlem, most már tudom, iszom, a Madách tér sarkán vagyok, még két nagy korttyal kiürítem a poharam, és azonnal kérem a következőt.

100% reklám

Zsírátán Jófajta vákuum

Ült, mondott, tolt, kért, ivott ott, ez valamelyik nap volt, nem csak úgy, egy összejöveteli nap, egy párkapcsolati. Egy ismeretszerzési-analizálósdi ósdi nap volt, mint a többi ilyen tekintetben, tekintete találkozott előbb a korsó, aztán a lány fenekével, a lány hajával, a sör habjában, a sör aranyszőke, a haj aranyfekete, mint a fehér és szeplőtelen fogadás, mint a steril alkohol. És a lány, ahogy magához emelte a felest a kocc után, pár feles elteltével, miközben eszébe jut mindenkinek a nyelv, ami először ízlel, ami először szólal, amihez először vezet az út egy párkapcsolósdi napon, amikor a sokadik felesnek is sok az alja, a fenéke meg kerek, a gömbölyűnek látszó formák fele felolvad a késő esti foltszerű félhomályban, melyen áttol, átkér, átiszik és átcsókol, igen, át, ez a felesek egyenes ági leszármazója.

Ült, nem tolakodott, csak tolt, nem beszélt, csak mondott, nem kért, hanem kapott s nem ivott, de gurított. Csókos szájában a sör arany- és paraszthajsza hóján keveredett álmos félefekvéssel, félagybahajlással, féledeles zamattal, amelyet az átdugódó nyelv hagyott és ami közben és után nehéz bármit is mondani. Csókoló szájukban színrelépett a szerelem. Na nem az a hosszú, hosszadalmas, húzódo-húzódozó, kétélű fajta. Nem az a nálam hagyta a cédédet fajta, majd anyám visszaadja, mert én nem leszek otthon fajta. Másfajta.

A pálinka – jóféle – torokszoros erőszaka kavargott a sörsavanyúval. A nyitott szájon át a félhomályfényt kioltotta a belövellő lánynyelv vörössötétbe kunkorodó vége, az ördögi nyálfelverődés, a nyilakként nyomuló nyakas nyákjószág tovább kavarta a kínálkozó alkalmat. Megtörtént minden, visszazívhatatlanul meg.

A lány vákuumot hozott létre a szájközös üregben és átszívta a másik nyelvet. Távolabb valaki nyelt egyet, az ismerős pultoslány igyekezett máshová nézni, a vécből kilépő idegen a részek cél tudatával indult el a székek és a sörcsap közti vékony átjáróban, valaki megremegett, ahogy átjárta egy nem kevésbé jófajta feles. Senki nem vette észre az épp kialakulófélben lévő és rövidnek szánt szerelmet, kivéve talán a pultoslány, aki nem nézett oda.

Kibontakozott az ölelésből, visszazárta a nyelvet, nyúlt a sör után és magába nyalta a korsó maradékát, visszaállt a csók előtti PH-érték. Nevetett és be nem állt a szája. A lány is, és néha megnedvesítette az ajkait utána, vagy előtte, két szívás közt, alul és felül. Csókolni kellett, mert szerelem volt.

A következő jófajta volt az utolsó, amire a tételek közül emlékezett. A pálinka utóízű, fulladásig kitartott vákuumérzés azonban több hajnalon átkísérte.

Mindent iszok

Bán Olivér

*5-ös 84 alabárdos alcatraz amsterdam anonymus
apostol avasi sörház black mici bohóc borsodi
buga jakab bulldogs cimborá coffe-inn compania
déryné dőry-pince dukát e/2 furaó fekete bika gránit
green gecko hejő horváth-kert hörpi törpi ifi-net junó
kazinczy klub kétfallábas kislugas kós-ház krigli
liget lipcey mátrix murphy's nightmare öreg gőzös
paprika pázsit pepita pikoló piramis postás resti retúr
rock gödör rockwell rocky sörkert számóca szomjas kaktusz
talléros tbc thália tokaji tusculanum vian western*

csuromvizesen sétálok
ki a télbe
odabent a kénzág
sárgára festi a levegőt
mégis jólesik
ahogy az orromba
emelkedik a pára
behunyom a szemem
és itt ki sem nyitom többé
egyedül ülök
az asztalnál
csavarom a cigit
és mindent iszok
a poharakban
ugyanez a nyugalom
nem mérem az időt
csak mértékkal
hosszú szavakat tanulok angolul
(úthasználatidő-fizetőhely)
felesleges szép szavakat
az egész az egy söröknél
és a kóla-konyak-kávécigi
kóla-rum-kávécigi
után esett szét

így ért véget
tíz év
a miskolci kocsmákban
kinyitom a szemem
nem lettem bátrabb
pedig leírok mindent
ugyanúgy mint akkor
leírom pedig tétje van
tőled van tétje
mint mindennek
ennek is te vagy az oka
nem bánom
a kádban írok
rád gondolok
és a nyelősögyulladásomra
hogy hogy is van latinul
meg hogy holnap dolgozok
és arra hogy holnap már túl késő
de az volt már tegnap is

Farkas Tibor

A Grinyóban

– Te tényleg bolond vagy – képed el Zsófi, már a kocsijában ülünk, haladunk a Belváros felé.

– Egyetlen épeszű válaszotok nincs semmire. Egyiknek se. Itt állj meg! Kiszállok!

Fájdalmas búcsúzások nélkül indulok a Kispilkó felé, közel a Centrálhoz, a Bonnie és Clyde-hoz, az Ibolyához, na meg szülőanyámhoz, a Grinzingihez.

Villámgyorsan elém kerül egy korsó Soproni. Jó kis gangsztahely volt ez még anno, járt ide egy híresebb fazon, a Hentes, fogadásból belevágott egy bárdot a karjába, akkor ragadt rá ez a tarantínós becenév.

– Szevasz, Kerti, gondoltam, bedobhatnánk este egy sört – mobilálok Kertinek.

– Te, jó ötlet, de holnap Brüsszelbe kell utaznom, tanácsi munkacsoport, úgyhogy majd a hétvégén – mentetetőzik Kerti.

Rágyújtok, nézek ki a fejemből, a pult mögött trécselő pincérnőket elemezgetem, és eregetem a füstöt. Jelen pillanatban ez a legtöbb, amit tehetek. Gusztusos teremtések ezek a pincérlányok, nem egy bonyolult dolog az életük. Sopronit kérsz vagy Gössert vagy töményt vagy kólát, tiszta sor, semmi rizikófaktor, filozófiai probléma sem csempészi be a lábát a kocsmajtón, nem dob az asztalra senki kétszáz oldalas Szondi-tesztet, hogy aztán most izibe kitölteni, mert utána jön a fekete leves, hogy aszongya, perszonopátia, pszihopátia, neurózisok felsőfokon, szorongás, depresszió, fóbia, hisztéria, kényszer, hipochondria meg neuraszténia, és egyebek. Itt csak egyszerű részeket hánynak a pult alá vagy fölé, beszélnek, szexuális ajánlatokat tesznek otromba vagy kevésbé otromba módon, azoknak a kis dekoltázst kidobó pincércsajoknak meg vagy nedvesedik vagy száraz marad.

Mivel időm, mint a tenger, és a szexuális témákat már kivégeztem, hanyag eleganciával adózom a szellemnek, és két slukk között végigpásztázom az elmúlt évtizedek kulturális és társadalmi hullámveréseit, ha már nincs jobb dolgom. Progresszió, new age, szexuális forradalom miegymás, forгатom agyamban ezeket a fogalmakat, mintha kínaiul lennének, fingom nincs, hogy mire jók. Ahelyett hogy hagyományos rostélyost vetett volna partra a történelem hullámverése, mindenféle hippimozgalommal meg dark életérzésekkel traktált a közelmúlt. Bár itt jól csinálják a rántott gomolyasajtot zöldségekkel.

Még a fin de siècle hagyján a huszadik század elejéről, Párizsban egy mulatóban egy mulatt nővel abszinttel lecsúszik. Tele a part mindenféle hulladékkal, műanyag limlommal, idealizmussal, világbékével, esélyegyenlőséggel, antirasszizmussal, toleranciával. Partra vetett piranják. Eddig haraptak, de kilóg a lóláb, most impotensen tátognak, amfóraiürességgel echózzák a szólamaikat, elsodorják őket az öngyilkos merényletek, polgárháborúk, gazdasági csődök, természeti katasztrófák, globális felmelegedés okozta pánikhullámok.

Lepöckölöm a hamut. És már azt sem tudom, hogy személyes élményeim azok személyes élmények-e, vagy csak a média áldásos marketingtevékenységének tudható be, hogy élménynek hívom azt, amit fapofával élek át, de a hangját a fejembe ültették. A napfogyatkozás, amit magam is vakulás nélkül meglestem pár éve, most nem rémlik, hogy örültem-e neki vagy csakúgy megvolt, mint a koleszszobában Szilvia. Bár ő mondjuk, fodrász, mert a fodrászok túlnyomó többsége valamilyen titokzatos oknál fogva Szilvia. Ez az igazi misztikum, és nem a new age vagy valami goa parti. Kedvem lenne egy tucat füstölő illatorgiája közepette pszichedelikus zenére elbújni az ágy alá, ahol is hasi légzések garmadája után gammaállapotba kerülnék.

Talán egyszer eljön az egyszerűség ideje, az intellektualitás teljes hiánya, mint a régi korokban, mikor az élet az élet volt, a halál meg halál. Persze könnyen beszélek, homokba dugom a fejem, mint egy elfájtott strucc, csak szórom az okosságokat, ahelyett hogy cselekednék. Nagyképpően rágyújtok, hogy minek, nem tudom, kortyolok a sörből, és közben fogalmam sincs, hogy egyáltalán hol kezdjünk neki a problémáknak, amelyek törhetetlen márványbelyként tornyosulnak előttünk, és nekem csak arra van energiám, hogy leolvaszam a cigarettadobozról annak kátránytartalmát.

Elnyomom a blázt, eszembe jut Kornél, de minek. Majd megint megkérdezi, hogy mi a kifutása a dolognak, hogy ezek kifutás nélkül már élni sem tudnak. Amúgy is amíg előkerülne, éjfél lesz. Általában este tízkor szokott bekapcsolódni a társasági életbe hétvégenként, illetve akkor még csak telefonon jelentkezik be, hogy például épp most lépett ki a Decathlon nevű sportnagyáruházból, ahol különös véletlenek folytán boxkesztyűt vásárolt, és mellékesen megkérdezi, hogy mi lesz a kifutása a dolognak. Aztán felpattan a biciklijére, és kibringázik a Római partra, éjfélkor aztán újból telefonál, hogy most már isten bizony hazamegy, összerántja magát, újabb két óra, és jön utánunk, de hadd kérdezze már meg, hogy mi a kifutása a dolognak. Végül hajnali háromkor megjelenik a buli helyszínén, amikor már bizonyos sörök, borok, égetett szeszek hatására már senki sem ismeri fel, úgyhogy sértetten haza is taxizik.

De kényszer van, felhívom:

– Mi a pálya, Kornél?

– Á. Egyedül kell csinálnom mindent, a cégnél összecsaptak a hullámok, teljesen kész vagyok. Amúgy mizu? – kérdezi Kornél, a cégénél egyébként mindig összecsapnak a hullámok. Kurva unalmas lehet állandó hullámverésben élni. Mégiscsak jobb szürkemarhát tenyészteni egy eldugott kis tanyán.

– Gondoltam, bedobhatnánk egy sört – vetem fel.

– Jó lenne, de holnap tízkor fontos tárgyalásom lesz. Majd holnap, vagy csütörtökön – dob fel újabb opciókat, nyilván az ő opciói nekem nem opciók, mint ahogy az én opcióim sem passzolnak hozzá. Így éldegélünk elcsúszott opciók mentén, mondom, csak szürkemarhát érdemes tenyészteni.

De én most akarok inni sört, ordítanám a telefonba, de mivel ez nem valós opció, megválok Kornéltól. Felpillantok a tévére, egy sportcsatornán ezeréves meccset ismételnék, egy pillanatra felvillanyoz, aztán kapcsolok, hülye vagyok, minek villanyozodom.

Kortyolok a sörömből, újabb csekkolótura a pincércsajok domborulatain, aztán tényleg felvillanyozodom. Hoppá! Hát ebben a szent pillanatban is érdekel valami, erős motivációs késztetést érzek arra, hogy egy ezeréves futballmérkőzés minden momentumát kiélvezzem. Hát akkor feltámadtam. Megint főnixmadár költözött belém, csak nem lesz-e kevés az élelem. Gyorsan rendelek még egy sört, biztos ami biztos.

– Hát ez biztos nem töltött még ki Szondi-tesztet – elemzem magamban a sörömet prezentáló, majd fenekét elriszáló hölgyike után bambulva. – A Rochard-tesztnek még csak a hírért sem hallotta, pedig tutira nimfomán.

Hazlátogatok gondolatban. Bekapcsolom a tévét, végigfuttatom a távirányítóval kétszer is a csatornákat, de semmi, síkideg vagyok, ha lenne is valami a tévében, akkor sem bírnék koncentrálni. Szóba sem jöhet holmi tévéműsor, még pornófilm se, mit kezdjek a délután kellős közepén egy pornófilmmel.

Vissza a konyhába. Talán zabálok. Kinyitom a hűtőt, kipakolok mindenféle kaját, rájuk nézek, aztán villámgyorsan visszahányom őket a frigóba. Rágyújtok. Teli van a tőköm. A lakás is romokban hever. Ki kéne porszívózni meg törölgetni meg felmosni, meg az egészet, úgy ahogy van, kicserélni egy újjépítésűre, bár ott meg mindig kijön egy csomó rejtett hiba. Nem is tudom, milyen lakás kéne? Talán egy úrkabin, és azzal lelépni a balfenekén. El innen. Messzire. Nincs itt levegő, sutyerákok szambáznak a tévében, és azoknak a kappanhangját kell hallgatni, meg hófehér fogazatukat bámulni.

Eszembe jut Rolcsi, ő az emberem, ő még sohasem utasított vissza sört:

– Szevasz, Rolcsi?

– Mi a pálya? – kérdezi.

– Épp most kúrtam szét valakinek a pofáját – közlöm plasztikusan.

– Várjál, várjál! Lemaradtam. Most mi van?

– Tudod, az a megveretési balhé...

– Az királyság. Kurva jól nyomod, láttalak a Zónán – dicséri az ügyben eddig elkövetett cselekményeimet.

– Ja, de ma délben volt egy beszélgetős műsor az izétévén, és kénytelen voltam az egyiknek, ő is ott volt a balhénál, szóval lezúztam az arcát.

– Ez most komoly? – röhög Rolcsi.

– Ja. Hát ennyi a sztori. És ezt akarnám megünnepelni néhány ezer sör társaságában – érvelek a sörözés mellett, mintha az bonyolult érvrendszerekre szorulna.

– Akkor most, gondolom, delete, pedig már egészen benne voltál a közepébe. Karrier... – ha így megy tovább, meg sem említtem a sörözést. Bár nem. Azt nem hagynám ki semmi pénzért.

– Az mi a franc? Lejárt lemez. Nem lehet itt szemeket felnyitni, homály minden szinten. Valami új projekten dolgozom, tuti lesz, kurvajó – ecsetelem.

– És mi az az új projekt? – kész kihallgatás. Inkább egyedül iszom meg azt a néhány sört.

– Elmegyek fálura juhokat tenyészteni – említtem meg durcásan.

– Meg lehet abból élni?

– Vicc volt. Más projekt. Még alakul, majd ha beindul a buli. Te nem jössz sörözni? – vetem fel remegő hanggal, ettől függ az életem.

– Nem lehet – válaszolja, én az asztalra csapok, majdnem kettétörök. – Mi volt ez?

– Semmi. Leesett egy könyv az asztalról – mentem a szitut.

– Tudod, az asszony.

– Tudom – válaszolom rezignáltam, tudtam én eddig is, de hátha.

Pedig régebben másnaposan kurva jó ötletei voltak, például hogy ugorjunk be a hajlékonyba. Mikor még nem azt akarta csinálni, amit az asszony akart. Mióta megvan az asszony, csak egy este fér bele. Másnaposan, az asszony szerint, nem a hajlékony kocsmába akar beugrani hajléktalanok közé, hanem családapaként kíván tevékenykedni.

Én is inkább a hajlékonyba ugranék be, hogy egy Arany Ászok társaságában hallgassam a szintipopot, aranyesőt meg lagzilajcsit.

Ismét otthon vagyok. Kírontok az előszobába, feltépem a spájz ajtaját, és felmarokolom a porszívót. Nagy lendülettel kezdek neki a hálósobának, azt se számít, ha kiszakad egy csomó fúgadarabka a parkettalapok közül. Mindegy, csak legyen már tisztaság, szűnjön már meg ez a három hónapos dzsuva, amely rátelepszik a lakásra, szemétdomb az egész.

Ledobom a porszívót, feltépem a gardrób szekrényt, elhatározom, hogy a több éve nem használt ruhadaraboktól is megszabadulok. Kihányom a ruhákat, szortírozok, aztán megállok egy pillanatra, fülelek, nem szól-e a telefon, de baszik az szólni.

Lehuppanok az ágyra, megunom a válogatást, villámgyors mozdulatokkal behányom a ruhákat a szekrénybe, majd rá az ajtót. A porszívóhoz érek, aztán belerúgok, bevágom a sarokba. Így is nagyobb tisztaság van már, mint előtte, szép, lassan, megfontoltan haladjunk, az nem vezet semmire, ha már az első pillanatban kidőlök a sorból, azzal csak magamnak ártok.

– Csáó! Léci még egy korsó Sopronit!

Néz „süllyedt napot, vad titkokkal befolyva...”

Végigsuhanok a rakpartokon, hidak alatt repülök, néha elidőzök egy-egy villamosmegállóban, felugrom az oroszlanok hátára a Lánchíd tövében, aztán a Gellért-hegy felé veszem az irányt. Megpillantom Bandit, szokás szerint a Műegyetem lépcsőjén üldögél. Felhívom, azt mondja, épp ellenséges szóróanyag neutralizálásával van elfoglalva, de hát vannak fontossági sorrendek.

Egy óra múlva már a Grinyóban iszunk.

– Tudod, Bandi, asszem, meakulpáznom kéne. Igazad volt. Le vannak szarva a percdíjak! – vágok a közepébe, hisz ennél érzékenyebb témakör nincs manapság.

– Jó persze, de azért annyira nem gáz, ha olcsók a percdíjak. Ha már van rá lehetőség, akkor inkább legyenek olcsóbbak a percdíjak, mint nem olcsóbbak – ecseteli Bandi, nem ismerek rá, mi ez a pozitív hozzáállás.

– Nem baj, Bandi, nemsokára áteszünk a központba, valami kreatívabb munka – halandzsázom, hiszen én már nem teszek át senkit sehová, de olyan jó érzés elmélkedni arról, hogy kit hová nyomhatnék be, ha lenne hozzá hatalmam. Egyfajta pseudo hatalmi pozícióba helyezem magam, és kérek egy unikumot a liter szürke mellé. – És milyen kreatív munkára gondoltál, Bandi? – gyújtok rá sokadszorra.

– Nem is tudom. Nem is gondoltam valahogy kreatív munkára – dörzsöli tarkóját, most egy másik peccétes zakóban leledzik, egyik szakadtabb mint a másik.

– De mégis, ha kreativitásról van szó... – filozofálgatok meddően.

– Nem érdekel a kreativitás, sőt, szarom le! – Bandi gyorsan cenzúrázza a témát.

– Na igen – konstátálom, most valahogy nekem se jut eszembe, hogy mit is jelent a kreativitás, mert ugye a teremtés az valami újnak a létrehozása, de az se árt, ha annak az újnak van valami értelme is, már nem ilyen fogyasztói szemmel, hanem úgy ánblok a világra nézve. Ja kérem! Ha ilyen hülye vagyok, hogy ánblok meg a világra nézve gondolkodom, akkor ki kéne tömetni.

Ezt csak egy gyorsan lezúzott nagyfröccs hozhatja helyre. Zsupsz! Abszolválva. És valóban. Minden a legnagyobb rendben. Mit nekem kreativitás?

– Mostanában a gyerekruhák drágulnak? Gyorsabban drágulnak mint a felnőtt-ruhák? – vetem fel az újabb témát, hátha ez Bandit jobban leköti, és néhány építő javaslatra ösztönzi.

– Nem tudom. Megadjam az asszony számát? – legalább nem küld el a búspicsába.

– Van nekem számom elég – hárítom el nagylelkű ajánlatát.

Ekkor lép a Grinyóba Rizsa, ezer éve nem láttam, kedves kis díler a régmúltból, már gyereke is született, kétéves lehet, felhagyott a marihuána- meg hasisieladással, tisztán hernyóban meg kólában utazik, hiába, a portfóliót fejleszteni kell.

– Van egy kis kólád? – köszönés helyett tudtára hozom, hogy rég láttam.

– Csendesebben, Zoli. Te is jól vagy? – kérdezi Rizsa.

– Jól vagyok. Te is jól vagy? – kérdezek vissza.

– Jól vagyok – vigyorog, biztos van neki miért.

Úgy látszik, itt mindenki kurva boldog, úgyhogy túrjuk fel az ingünket, és lássunk neki, hogy a világot visszazökkentsük az eredeti kerékvágásba. Csak nem tudom, hogy a világ akarja-e, hogy visszazökkentsük az eredeti kerékvágásba? És az sem bizonyos, hogy az eredeti kerékvágás egyáltalán jó kerékvágás volt-e. Legjobb lenne felfújni a mi drága kis golyóbisunkat, mint egy léggömböt, és elengedni, hadd repüljön valamerre, teljes anarchia, hadd grasszáljanak a felfegyverzett, zombiarcú magánkommandók végig a földön, hadd teljesedjen ki mindenki privátigazsága, zúzzátok egymást, drága analfabéta testvéreim, hogy egyem a zúzzátokat, és ha már lehet, emberi agyvelővel koponyacipóban. És ha lehet, ismételjétek meg a tévében azt a Surdát, jópofa gyerek, ahogy soha nem dolgozik.

– Akkor mindannyian jól vagyunk. Ja, ő Bandi, ő meg Rizsa. Bandi is jól van. Ül le, Rizsa! Mindannyian jól vagyunk, de felmerül a kérdés, hogy nem lehetnének-e még jobban? Ez a gondolat bánt engemet, szöveget is ütött a fejemben, és mint a fakopáncs kopogtatja az agyamat – magyarázom cimboráimnak súlyos problémáimat.

– Talán segíthetünk a problémán – mosolyog cinkosan Rizsa, szeretem a problémamegoldó embereket.

Az idő gyorsan múlik, kár a lacafaca, felszippantjuk a budin. Aztán valahogy nem is tudom, felgyorsulnak az események. Hogy miért meg minek, ki tudja, de egy hatsávos úton haladok keresztül, hogy átérjek a túloldalra, aminek persze semmi értelme, de annak sincs, hogy ezen az oldalon maradjak. Meg aztán nem a flaszteren haladok én már, hanem könnyen rugózó gumiterepen araszolok előre. Nem hiszem, hogy a hat óra felé munkából hazaigyekvő kocsiáradat bezavarna, csak előre lazán és könnyedén. Pofonegyszerű minden, a válaszok maguktól érkeznek, nem is kell kérdezni, telepátiкус érzékük folytán előmbe járulnak, és meglapogatják a hátam. Az égre bámulok csillagvadászat gyanánt, bár nappal nehezen láthatóak, én simán kiszúrom őket.

Hartay Csaba

Idealizmus

A részegség végső fokozatai
Már nem kellemesek
Mégis bele-belekortyolsz
Az egyre fanyarabb éjszakába

Másnap egy kinyúlt
Füstszagú pólóban ébredsz
A tükörben soványnak látod magad
Pontosabban aránytalannak
Pedig valakinek
Te is az ideálja vagy

Ugyanebben az álomban

Szilveszterkor
Körbemotoroztam a várost
Langy nyári éjjel volt
Sehová sem tartoztam
Csak helyi kocsmák
Puldtámasztói közé

Ezek a nyári szilveszterek
Gyakran visszatérnek
Örökös tag vagyok
Zúg alattam a robogó
Lazán integetek
A mulatozó tömegeknek
Egyszerre vagyok részeg
És piszkosul józan

Még ugyanebben az álomban
Sárga fényhalak ringatóznak
A folyó olajfekete

Végül találkozás a halottaimmal
Egyiküknek beleláltam a szájába
Ép fogak sorakoztak
Csak a nyelv hiányzott

A beszéd és a csók
Ami nélkül nem tudnak élni

Yesdisco

Ma este kihúzzuk.
Jó félig, de inkább teli.
Nem gyengén erős lesz,
két kézzel verjük neki.

Összejövünk nálunk.
Van sör, viszki, vodka.
Éjfél körül elindulunk,
éppen oda, ahova.

Ráiszunk pár pohár pezsgőt,
felmegy fejünkbe a játék,
a pontos idő hajnal három,
augusztus hús, nyárvég.

Másnap szelektív emlékezet.
Kelünk, még szinte részegen,
az még dereng, hogy...,
de nemtom' mért fáj a bal kezem.

Hűtőben fekvő gyógysörök.
Kortyoljuk kelletlen, reszketve,
harmadnap jöhet a másnap,
mindörökké hétvége.

Nodisco

Jó nem menni szórakozni
Másnap egész napom van
Nincs fejfájás
Nincs visszaalvás
Nincs gyógysör

Jó lemondani a találkát
Sms-ben tárgyilagosan
Hagyjuk egymást békén
Nincs kedvem viccesnek
Lenni vagy nem lenni

Jó korán ledőlni szombaton
Vasárnap reggel ott a lehetőség
Mit adnak ilyenkor a tévében
Lángosért menni a piacra

Jó vasárnap úgy érezni
Egészség életerő szeretet
Hétfőn pedig nincs mit tenni
Még bánok minden egyebet

<...> Horváth Viktor

A szabandulás

(...)

Én pedig olyan lettem az asszonyi néphez, mint a baromfiudvarba beszabadult kutya-kölyök. Rávettem magam szolgálólányra, özvegyre és úrnőre, moszlimra, keresztényre, fiatalra és az éltesebbre is, ha látszott rajta valami még Alláh ajándékaiból, és meg akartam szerezni szépet és csúnyát, bárgyút és okosat. Kergetőztem, hemperegtem, vagy szűkölve menekültem, ha egy erősebb szárnyas felháborodva nekem támadt. Volt, hogy sikerrel jártam, volt hogy nem. Ha nem, akkor vagy nevetve mentem odébb, vagy pedig szégyenben menekültem, ha az asszony botrányt csapott. Ha sikerült, akkor vagy visszamentem másnap, sőt, még aznap este, vagy soha többé, de olyan is volt, hogy hónapok múlva akadtunk legközelebb egymás útjába. Próbálkoztam a perzsa fajanszkereskedő feleségénél, a rác mészáros leányánál, magyar szőlősgazdák, kádárok és molnárok feleségeivel, a bolgár rózsakertész anyjával, a görög puskaműves félszemű hűgával, és jártam a velencei olasz faktor feleségéhez, mikor a férje hetekre elutazott, és leteperem Timúr kádi rabszolgánójét a veteményes kertben.

– Isza! Mit művelsz?! – ripakodott rám szegény jó nevelőapám – az imént járt nálam Juszuf bin Atalja, a zsidó pénzváltó!

– Apácskám, ne higgy neki! Megadtam, amivel tartoztam, és ha zaklatni akar a kamat miatt, kergesd el, kérlek! Rosszul számította ki a kamatlábat, mert határozott időre és gurúsokra írtuk a váltót, ő pedig százalékot követel aranyban, pedig...

– Mit halandzsázol, te gazfickó! Mit műveltél a szűz unokahűgával?!

– Tiszteletre méltó apácskám, ne hallgass az alávalóra, mert hazudik. Nem volt szűz az unokahűga, sőt...

– Ó, Alláh, aki mindenek fölött hatalmas! Kérlek, távoztasd fejem fölül a büntetés zivatarát, amit ezzel a parázna kölyökkel magamra idéztem!

Dervis bég a kezét égnek emelve szitkozódott, én pedig önfeledten folytattam mindent. Felszarvaztam a lámpagyújtogató templomszolgát, addig fogdostam a pogány mézeskalácsos és az öreg szappanfőző szép feleségét, amíg együtt zárkóztak be velem a Kösköny utcai sütődébe, ahonnan nagy sokára reszkető lábakkal támolyogtam ki. A Murád ámil, a bazárfelügyelő zsarolni kezdett a lánya miatt, és rengeteg pénzemet elszedte, a cigány kardkovács pedig szégyenszemre a négyokkás nagykalapáccsal kergetett meg a Siklósi Kapu utcában, amikor nadrág nélkül rajtakapott a házában. Próbálkoztam ajándékkal, virággal, erőszakkal, versküldéssel, vagy egyszerűen a piaci tolongásban odanyomtam a feszülő bő nadrágomat egy nagymellű, szőke német asszonysághoz. Kaptam áldást, pofonokat, simogatást és karmolást, volt, aki bepanaszolt a kádinál, volt férj, aki megtiszteltetésnek vette, és meghívott az asztalához. Néha felmentem a Malomszegbe, és olasz iparosnéket döntöttem neki a csavarorsós olajprésnek. Kísérleteztem mind a hat dominikánus apáca dervisnőnél és még a műezzin fiánál is. De ezt csak azért, mert a fürdőben Ömer szpáhi, az ulúfedzsik agája hosszasan kifejtette nekem, hogy már a nagyon bölcs Eflatún is megírta *A lakoma* című művében, hogy szerelem csak férfi és férfi között lehetséges,

a többi az pusztán utódnemzés, alantas paráznaság, állatias kéjelgés. Azt is mondta ez az Ömer ott a gőzben, miközben barátságosan megfogta a karomat, hogy ő mint idősebb és tapasztaltabb ember, szívesen bevezet engem a kifinomult szerelem művészetébe. És akkor nekem majd nagy örömöm és szép feladatom lesz átadni azt a fiataloknak, ahogy azt az illendőség előírja.

– Bátyám! – mondtam neki, és a víz alatt elhessegetem a kezét a hasamról – ha ez az Eflatún a görög Platón, akkor engem nem érdekel, mert kiismertem. Szejfi egyszer felolvasott belőle, és olyan unalmas volt, hogy halszálkával kellett kitémasztanom a szemhéjamat, el ne aludjak.

– Ó kedves Ísza, nem baj, nem baj, mert én szívesen elmondom neked a velejét anélkül, hogy untatnálak. Hiszen tudod, mesélve minden érdekesebb, mint ha egyhangú olvasásra kell figyelniük. Halott könyvből így lesz férfias mulatság és égi bölcsesség.

– Na de bátyám – mondtam neki – az égi parancs éppen hogy ezt mondja a negyedik szúrában:

*És ha kettő a férfiak közül
paráznaságban elvegyül,
büntessétek meg őket
kegyetlenül!*

– Persze, Ísza öcsém, pontosan a 4. szúra 16. verse ez, nagyon helyesen mondd, csak-hogy Mohamed Próféta még meg sem született, amikor *A lakomát* a bölcs és angyali Eflatún írta! Hogyan igazodhatott volna szegény Eflatún a Koránhoz, amikor nem ismerte? És nem is tehetett róla, hogy nem ismeri! Ezért Isten is megbocsát neki, ha pedig neki megbocsát, akkor a követőinek is meg fog bocsátani, hiszen Alláh irgalmas és könyörületes.

– Na várj csak, Ömer bátyám! Itt valami fonák kukac rágcsálja az okos beszéded rózsájának hamvas szirmait! Azt hiszed, nekem nem tanítottak szónoklattant?

– Mit nem értesz ezen, ifjú barátom?

– Előbb élt Eflatún, aztán Mohamed. Eflatún nem tudott Mohamedről, mert előbb élt, Mohamed pedig nem tudott Eflatúnról, mert nem tudott, és kész. Így van?

– Így.

– Csakhogy Alláh tudott mindkettőről, mert Alláh mindent tud. Ha Alláh akarta volna, akkor miért nem íratta bele a Szent Koránba, hogy igazhitűek, buzeráljátok egymást!

– Ísza, hiszen beleíratta, csak Mohamed Próféta felesége, Aisá eldugta azt a pálmáros lapot, amire az a vers volt írva. Ezért Isten csak annyit tehetett, hogy így sugalmazta Mohamednek a 14. vers végét, tudod, amit az előbb te is énekeltél, annak a befejezését:

*De ha megjavul az ilyen buja,
és megbán mindent legbelül,
hát akkor ne legyen semmi baja,
mert az a fő,
hogy Alláh engesztelhető,
és meg is könyörül.*

– Ettől még tilos a szodómia, Ömer efendi!

– Igen. De ha utána mindig megbánod, és elvégzed az előírt tisztálkodást, üdvözölsz, kedves Ísza! Ez Isten akarata. Nincs erő és hatalom, csak a magasságos és felséges Alláhnál!

Én mégsem vágytam Ömer agára. Nem tudom, mi lehet az oka. A nők illata jobb. Ha ugyanazzal az aloéval, mósusszal, ámbrával, rózsavízzel, kafurral, naddal, tömjénnel illatosítja magát egy nő és egy férfi, a nő illata akkor is jobban esik. És ha egy férfi szőrvesztő kenőcsökkel téteti simává a bőrét, annak akkor sem olyan a tapintása, mint egy nőé. Ha semmivel nem illatosítja magát az asszony, akkor is jó.

Azért a müezzín fiát letepertem próbaképpen, de csak egyszer csináltam ilyet, hogy tudjam, mire gondolt az a görög Eflatún. Nem tudom, hogy a müezzín fia megtudta-e, nem kérdeztem tőle. Én nem tudtam meg, az biztos. Többet nem is kísérleteztem. A finom nőket akartam azután is.

Arra is gondoltam, hogy veszek magamnak egy saját rableányt, elvégre el tudtam volna tartani a portyák zsákmányából, de a piacon nagyon ritka volt a rab, mert már sok éve nem dúlt igazi háború. Ha nagy ritkán Pécsre került fogoly magyar asszony, azt legtöbbször kiváltották még akkor is, ha csak paraszt volt. Ha mégis áruba bocsátottak egyet-egyét, az túl drága volt. Azt gondoltam, nem is lenne baj, ha úgy lenne, ahogy a bégtől és Wolfgangtól hallottam: ha kitör a háború, lesz fogoly bőven, lemennek az árak. De akkor már én nem vásárolni fogok, hanem zsákmányolni, az egyszer biztos!

Elmentem Hakím Girajhoz, a tatár rabszolgakereskedőhöz.

– Szálem alejkum, kiváló Hakím Giráj kereskedő!

– Alejkum szálem, Ísza úrfi, ragyogó és méltó sarja nagy államférfiaknak! Micsoda boldogság, ó micsoda öröm! Hálás vagyok Alláhnak, akinek irgalma az eget tartja fejkünk felett, amiért megajándékozott engem látogatásoddal. Mi hozott a nyomornak erre a hitvány tanyájára, dicső Ísza fiatalúr?

Én korábban Szefji kíséretében voltam már Hakím Giráj házában, de akkor az előcsarnokban még nem készült el a fehérrel erezett zöld márvány szökőkút, ami télen is működött. Giráj a vár közelében lakott. Nem maga építtetett palotát, hanem megvásárolta a hajdani gyaur székeskáptalan nagyprépostjának emeletes házát a Káptalan utcában, és azt alakíttatta át. Valami miatt megtetszett neki a vastag falú, tömör barbár épület. Még a bálványimádó freskókat sem pusztíttatta el a fogadóteremben.

Mondtam neki, hogy a rableányait szeretném megnézni, erre az eunuchjait serbetért és cukrozott gyümölcsért szalajsztotta, felvitt az emeletre, közben szüntelenül beszélt, beszélt, dicsérte a leányait, szidta a kegyetlen időjárást, sajnálkozott, hogy alig kerülnek leányok a házába a béke miatt, szüzeket meg végképp alig kap, és most csak messzi vidékekről vásárolt asszonyokkal szolgálhat, végeérhetetlenül panaszkodott az őt üldöző ínség és balszerencse miatt, végül a szőnyegekkel és arannyal hímzett párnákkal telezsúfolt szantál illatú szobákban megmutatta a nőket. Tényleg nem volt sok, de akik voltak, azok elvették az ember esztét.

Egy szőke hajú, kék szemű lengyel lány és két barna magyar, egy oláh és egy görög dolgozott a hímzésén, kínai selyemből készült milhafa volt rajtuk, és mikor megláttak, összenevettek, csak a lengyel lány maradt komor. Nagy nehezen kiszedtem Girájból az árukat, és elszörnyedtem: az árak húsz- és huszonötezer akcse körül voltak, a havaseli lány pedig negyvenezerbe került. Ezért a piacon húsz másikat is lehetett kapni. Igaz, azok nem ilyenek voltak. Giráj felhevülten bizonygatta, hogy a drágábbik szűz, maga is meggyőződött róla, de hogy biztos legyen, még a bég udvari orvosával is megvizsgáltatta.

Hiába, hiába, elkeseredve indultam kifelé, Giráj pedig szaladt utánam, esküdözve csókolgatta a saját szakállát, hogy nem tehet mást ilyen ínséges időkben, hiszen ő maga is a betevő rizsért küzd nap mint nap, ezreket engedett az árból, amíg a kapuig értünk,

azt is mondta, hogy elvihetem bármelyiket, ingyen, csak írjak alá egy kötelezvényt, amivel majd ő elmegy a nagyságos béghez, és megmutatja neki, miközben a csizmáiról lecsókolja a port.

Én nem szeretek sokat gondolkodni. De a szavak, amelyeket meghallok, képekké és hangokká válnak a lelkemben, és ezek a képek mesélnek bennem. Nem is mindig tudom megkülönböztetni őket a valóságtól. Emberekké válnak. És néha sírva fakadok olyasmi miatt, ami meg sem történt. Néha meg vihogok mint egy hülye. Nyájas efendi, most is azért tudom ezeket elmondani, mert gyermekkoromnak ezek a képei megtalálják a betűket, pedig mindig is irtóztam a felesleges irkálástól. Hát, én akkor láttam a nevelőapácskám arcát, amint aranyszövésű kaftánjában, gyémántos tülbendű turbánjában Hakím Giráj a csizmáját nyalogatva elé tesz egy szerződést negyvenezer akcséról, amit én írtam alá. Alláh akbár! Nem vásárolhattam meg egyiket sem. Könyvek gyűltek a szemembe az elkeseredéstől és a szegénytől, úgy elszorult a torkom, hogy szólni sem tudtam, ekkor Giráj szava elakadt, mert kitalált mindent. És jóindulatú ember volt, megsajnálta engem.

– Várj még, kedves öcsém! Töltsd kedved akármelyik lánnyal most! Persze, a szűz kivételével – Giráj barátian megölelt, aztán karonfogva visszavezetett – kérlek, tiszteld meg ezzel a házamat, ifjú barátom! Gyere vissza, és válassz közülük! – mondta atyaián.

A lengyel lányt választottam, de mielőtt félrevonultunk volna, a kereskedő a kezembe adott egy hímzett erszényt. Kis zsákocskák voltak benne, olyan formák, mint a finom bőrből készült kesztyűk ujjai, de nem bőrből voltak, hanem, valami hártyszerű anyagból, és nem is voltak összevarrva, hanem csak egy ujra készültek. De valami óriás ujjára. Egyik végüket aprólékos munkával lekerekítették és összezárták, a nyitott felén pedig apró lukakon vékony lenfonalat fűztek át, amit össze lehetett húzni.

– Mire véljem ezt, ó, jótevőm?

– Juhéblből van. Ísza, kérlek, majd ha közeledsz a leányhoz, húzd azt arra a testrészedre, amit a szemérem tilt megnevezni. Tudod, nehogy gyermeket foganjon!

Miután órák múlva előjöttem, visszaadtam Girájnak az erszénykét. Belenézett és felhúzta a szemöldökét.

– Ebben csak egy maradt. Óh, csodálatos ifjúság! Az erő, amely Isten leheletével berontja a kaput, megrázkódatja a falakat, az akna, mely lassan készül, ám szétveti a várat! Kérlek, Ísza, tedd el ezt a maradékot, és emlékezz meg rólam!

A jó Szejfi látta, mit művelek, de nem tehetett semmit. Az ő békéje még nem volt elég erős az én örjögésemhez. És a Korán sem volt elég erős hozzá.

– Ísza! – mondta Szejfi, mikor a kavargó sárga faleveleket nézve fázósan álltunk az egyik bástyán – Ha a nevelőapád jóhírneve neked nem számít, akkor legalább gondolj a Koránra. A paráználkodás tilos.

– Szejfi, nemcsak azért mondom neked, mert te nem paráználkodhatsz? Te könnyen beszélsz!

– Lehet, lehet – összehúzta magán a farkasbundát, mosolygott – na jól van. Majd az idő visszaadja neked a zálogul vett békességet. Alláhnál ezer év egy pillanat. Csak aggódom néha.

– Te csak ne aggódj, tudom én, hogy mit csinállok! Ide hallgass! 24. szúra 33. vers! A kedvedért tanultam meg:

*Míg meg nem házasodik valaki,
míg a nőülést Alláh megadja neki,
addig a nőktől tartóztassa meg magát!
De hogyha nem,
Alláh akkor is megbocsát.*

– Jó, mondom, hogy jól van, te kerge! Megbocsát. Csak használj óvszert, mert ha egyszer elkapod a bujakórt, ízelítőt kapsz a pokolból.

Két bordély volt a városban. Az egyik a Szent László utcában a mecsetté alakított régi Benedek templom mellett. Hosszú, földszintes, vertfalú ház volt, a lányokat egy öregasszony árulta, akiről nem lehetett tudni, hogy miféle néphez tartozik, mert egyforma rosszul beszélt törökül, magyarul, rácul és németül. A martalócok jártak ide a szomszéd utcából és mindenféle szolgák meg olyanok, akiknek a szívét örökre a bor gőzébe vonták az ördögök. Egyszer mentem el oda, de gyorsan ki is fordultam. Az udvarban egy roncs szekér állt és romos ólak, bent pedig piszok volt, bűz és köhögés, vörös kelések és részeg röhögés.

A másik bordély a Szoros utca és a Kösköny utca sarkán, a város északkeleti negyedében Abú Gazanferé volt. Előkelő ház kellemes kerttel és illatos szobákkal, az előcsarnokban szépen festett Korán-idézzel a falon:

24. szúra, 33. vers vége
*Az evilági élet javai, a pénz forog;
ha te ezeket akarod,
s ezért rabnőidet bérbe adod,
és ettől ők nem lesznek boldogok,
mert meg akarják őrizni a tisztességüket,
akkor ne tedd! Ne kényszerítsed a rabnőidet!
De ha már úgyis megesset,
Isten könyörületos veletek.*

Az asszonyok nem úgy néztek ki, mint akik a tisztességük elvesztése miatt bánatosak, vagy mint akiket kényszeríteni kell. Ápoltak és vidámak voltak, Abú Gazanfer hetente elvitte őket Kászim Pasa Fürdőjébe, ott bedörzsöltették, masszíroztatták magukat, szőrtelenítették és szépítették őket szolgák, mert Abú Gazanfer tudta, hogy megéri. Ha valamelyik az öregség miatt megcsúnyult, felszabadította, és ha akart, nála maradhatott szolgálónak, vagy elmehetett némi életjáradékkal. Egy éjszaka nyolcvan akcsébe került. Ez sok pénz, de ezért azt választott a vendég, akit és ahányszor akart, jó ételleket és frissítőket vagy nemes bort kapott, andalító zenét hallgathatott, és bendzset is füstölhetett, ha nem félt az ópiumpipa bosszújától, amit a gyönyörért vettek a benne lakó dzsinnek.

Kevesen jártak ide, és még kevesebben mertek felmenni a második emeleti szobába, ahol Abú Gazanfer lánya lakott. Dzsamíla. Nagyon szerette az apja, az ő éjszakaija kétezer akcsébe került. Beszélték, hogy egy spanyol zsoldoskapitány, egy bizonyos Ordonez, aki valamelyik háborúban Pécsre szökött a regimentje zsoldjával, meg merészelt látogatni Dzsamílát. Amikor reggel távozott, ráébredt, hogy a józan esze az emeleti szobában maradt, hát visszament, de amikor másnap el akart jönni tőle, megint ugyanúgy járt. Hónapokig maradt Dzsamílánál, és mikor elfogyott minden aranya, a drága ruháival fizetett az utolsó éjszakáért, Abú Gazanfer pedig könyörületből egy darócruhát adott neki, mikor reggel kirakatta a házából. A spanyol abban a ruhában zokogott a kapu előtt napokig, amíg teljesen le nem gyengült, aztán mikor már jártányi ereje sem volt, az őrjárat felvitte a tekkébe, a bektási dervisek kolostorába, a Malomszegbe. A dervisek megetették, rendbe szedték, pár hétig náluk lakott, aztán eltűnt a Mecsekben.

Néha elmentem Abú Gazanfer házába. Mikor másodsorra voltam ott, megmutattam a negyven magyar aranyat, ami kétezer akcsét ért, és bementem Dzsamílához.

Izár nélkül fogadott. Aprócska, nagyon fiatal lány volt, a mosolya szomorkásan kedves. Zavartan beszélgettem vele egy darabig, olyan volt, mintha régóta a barátom lenne. Anélkül jöttem el, hogy megérintettem volna.

A tél hosszú volt és kemény, fekete varjak ültek a Barbakán bástyától nyugatra álló templomrom kormos gerendáin, gyászosan énekelve kavargtak a fagyos naplemen-
tékben, a Malom-patak befagyott, se búzát őrletni, se fát fűrészeltetni, se olajat üttetni nem lehetett, csendesen álltak a kendertörők és a lőpormalom is, a ráják vastag táblák-
ban rakták el a jeget mély vermekbe és barlangokba, hogy majd a nyáron eladhassák gazdag házakban.

„Íme, ez” valaki más! „züllött...”

Dervis béggel és a kíséretével vadásztunk a Mecsek erdőiben, a hírek ritkán jöttek, az idő kereke is dermedten várt. Tavaszra megtanultam, amivel utána esztendőig éltem. Tudtam, hogyan kell ledöfni az embert és a szarvast, hogyan jajgat alattam magatehetetlenül az aszszony, hogyan kell parancsolni a katonáknak és ékesen beszélni azzal, akit megtisztelünk. Kilenccven rőf távolba

pontosan lőttem íjjal és puskával, tudtam kiszámíthatatlanul támadni szablyával és a sakktábla vezírszárnyán cselet vető lovasokkal, és azt hittem, minden tudok, minden az enyém. Értettem az aritmetikához és a geometriához. Csak amikor Halimá jött hozzám éjjel, nappal meg szidott, mint egy gyereket, vagy Szejfi rám nézett a nyugodt szemével, akkor éreztem valami melegséget, ami elbizonytalanított. Sírtam is néha, ahogy mindenki.

Alláh pedig, aki az Ítélet Napjának tudója, aki mindenhol ott van láthatatlanul, és aki senki, Isten, lapozott egyet a könyvben, ahol a sorsomat írta meg az idők kezdetén. Lássuk!

Nonstop

Jorgosz Baia

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa kinevezte a Magyar Televízió elnökségét. A testület elnöke Nemeskürty István, tagjai Chrudinák Alajos, Czigány György, Dömölki János, Gombár János, Horváth Ádám, Pálffy G. István és Vitray Tamás. Pozsgay Imre államminiszter szándékainak megfelelően az elnökség leváltotta a televízió Híradójának éléről Aczél Endrét, és helyére Pálffy G. Istvánt nevezte ki. A konyhába ment, feltette a vizet forni, leült a hokedlire, rágyújtott. Néhány perc alatt a kis helyiség megtelt füsttel, beborította a piszkos edényeket, a csöpögő csapot, a hokedlit, az asztalt, a férfit. Kint dermesztő hideg volt, a szél betört a rosszul szigetelt ablak apró résein. Felforrnt a víz. Elkészítette, megitta a kávé, a poharat a többi mosatlan mellé tette, aprót, kétforintost, keresett, pulóvert húzott, sálát tekert a nyaka köré, felvette a kabátját, elindult telefonálni. A négyemeletes ház melletti piros telefonfülkében csatlódottan állapította meg, hogy a készülék visszadobja a pénzt, mindegy, öt perc séta, és már egy másik fülkében próbálkozhat. Útközben betért a kocsmába, szerette, mert nonstop nyitva tartott, kért egy felest és egy sört, bedöntötte az egyiket, majd lassú kortyokban nyelte a másikat, egyik cigarettáról

Belép, leül, kér. Hozza is. Kis pohár, nagy pohár. Menne tovább, int, hogy ne.

– Úgy? – kérdezi várakozón.

– Szeretném... – pihegi sóvárogva. Könnyes szemmel, persze.

– Meghálalni, vagy... – találgat, bizonytalanul. Kezét vállára teszi barátságosan, bátorítón.

– Legalább... – Bólintás, talált. Iszik. Újra kér.

Jön megint. Leteszi a poharat.

– Megpróbálni! – csattan fel figyelmeztetően. Tudja, amit tud. Idő van, de mindjárt volt lesz.

– Azt! – mutatja is, félreérthetetlenül.

– Hogy?!

– Fehelnehevelt! – Zokog már.

Átöleli.

– Dédelgetett?

Fáradt bólintás.

– Erő felett...

Légy száll rá.

Ezentúl így lesz.

Mindig.

– Boldog? – kérdezi. Újabb poharak, magának is. Leül. ! a fejét rázza. Iszik.

Bátorító nézés. Meg is böki. Folytatni.

– Míg... – Elcsuklik a hang, elernyed a test. Izom feszül hirtelen.

– Én élek!!!

Csend lesz.

Csend van.

Csend.

Kérne megint.

– Nincs több.

– Gondod, én...

Lét, ige nélkül.

Bocsánatot kérne. Szemével leinti.

– Vigyázok rád.

Fizetne, nem engedi. Szorosan átöleli.

Másikra gyűjtött, fizetett, köszönt és távozott. A másik telefon sem működött, feladta, nem fontos annyira, győzködte magát. Füzetet kellene venni, legalább hármat, hogy ne kelljen egyhamar bemennie abba az Ápiszba, ahová most kénytelen volt benyitni, utálta azt a helyet, kedvetlen és arrogáns volt a nő a pult mögött, folyton azt leste, hogy ellop-e valamit, egyszer isten bizony megteszi, gondolta, csak ez a füzet lesz?, kérdezte a középkorú nő, igen, válaszolta, kiszámolta az összeget, a maradékból vehet még egy konzervet, az jó lesz estére.

A lépcsőházban biccentett a szomszédnak, aki éppen akkor indult valahova, miccsda idő, mondta a szomszéd, az, bólogatott, viszlát.

Kibújt a mocskos cipőjéből, a kabátot az ágyra dobta, a füzetet az asztalra tette, kiment a konyhába. Kinyitotta az utolsó üveg bort, nem talált tiszta poharat, meghúzta az üveget, megborzongott, kezdett megnyugodni. Leült az íróasztalhoz. Az apjáé volt valamikor, szép darab a sok könyv és összegyűrt papírlap alatt. Amikor meghalt az apja, ezt az asztalt hozta el a lakásból, a többi bútort levitte a ház elé, egyszer, lomtalánításkor, valaki majd csak elviszi. Kinyitotta a füzetet, nézte a kockás lapokat, kezébe vette a tollat, nézte a kockás lapokat, ivott a borból, hátradőlt, lehunyta a szemeit, az egész kuplerájt rátok robbantom, pókhasúak.

Kassák Lajos!!!444 nem nyer gyufát se

Konom Róbert

Mély torok

A buli szépen, lassan, komótosan felfalja saját gyermekeit.

Egy seggrészeg *emberszabású* egészen közletről az arcomba bámul, valamit mond, vagy hörög, vagy röhög, eldönthetetlen, viszont egészen mélyen lelátok a torkán, egészen le: a garatáig. Alkoholista szájában, úgy tűnik: *a nyelv a lé háza*, micsoda felismerés, torka feneketlen kút, szédül aki belenéz. Arra még emlékszem, hogy laza sörözéssel kezdtünk a Lilla bárban, utána két csajjal tequiláztam, de hogy a „bélyeget” mikor nyomtuk el, a Blues kocsmá előtt vagy után, illetve, hogy most éppen hol tartózkodom, lila gőzöm nincs, csak reménykedem, hogy nem a Dödi presszóban. Az órára pillantok, fél kilenc, rövid sóhaj, ez nem lehet a Dödi, a Dödi hatkor zár, gondolom, ez mindent elárul a Dödi színvonaláról.

No jó, akkor terepszemle. De hiába, mert nem találok semmilyen árulkodó jelet, nem találok semmilyen jól azonosítható tereptárgyat, ami megkülönböztetné ezt a helyet a többitől, vagy ne adj’ isten egyéni vonásokkal ruházná föl, hogy ha csak icikét-picikét is, legalább mákszemnyit különbözne a többi „vendéglátóipari-egységtől” icurka-picurka kis hazánkban. No jó, akkor a terepszemle csődje után következzen az embermustra (másképpen fogalmazva: a „figurales”): A gomolygó embertömegben Medgyessit azonosítom, ez megnyugtat, Dezső keze meg, mintha a csajom szoknyáján babrálna, ez is jól van így. Az előttem hadováló arc (arc?), mintha arcvíz helyett királyvizet, fésű helyett pedig elhasznált, rozsdás sarabolót használna „toalett-rendbetélt-szempontjából”, most elmerül egy korsó – ki tudja honnét szerzett – potyasörben, a *lébe vetettség* misztériuma, illetve a potyázó ittlét, *dazejn a dizájn* helyett, ráadásul micsoda dazejn és micsoda dizájn helyett. Nem részletezem. A részletektől megkímélek mindenkit. Pokolba a részletekkel.

Szóval a felállás a következő:

Jobbomon új nőm, Kalvina Carmina excallgirl. Egykori bűbáj. Jelenleg azonban inkább csupa zűr és hár, akinek kebleit – dagadó fehér vitorlák – egykor ifjonti büszke hit dagasztotta látszólag kiapadhatatlanul, ám ugyanezen csalóka hit taszította ki végül álnokul és immár mindörökre visszavonhatatlanul az erotika felkent topmenedzsereinek színes és egzotikus világából. E kis Tonna Donna, Mázsa Mása, Kiló Klió, Deka Vera ugyanis mélyen hitt, talán túlságosan is mélyen az *eleve megrendelés* tanában (az új remény), ennek megfelelően táncosnóként dolgozott egy éjszakai lokálban (*Ne felejcs!*), de kirúgták, mert a *lokális demokrácia* nevében részvételi és beleszólási jogot követelt a borral való újraelosztásába (baljós árnyak). Ha már itt tartunk, álljunk meg egy pillanatra, és tegyük fel végre a kérdést: A mai Magyarországon megengedheti-e magának egy magára valamit is adó strici, hogy a profitot ténylegesen megtermelő prostik jogaikért folytatott évszázados harcát osztályérdekein felülemelkedve ne támogassa?

Páncél azonban, a helyi főnök (local bosshero), élveteg *cezaroma*, talán túlságosan is könnyen belátható módon, nem a helyi demokrácia híve, így Roszkó főtörzzsel (gúnynevén: *a seriff*), az alvilág névadási szokásai szerint csak a Páncél vadászkutyájaként emlegetett *legitim erőszakszervezővel*, egyszerűen kidobatta (sűrű seggbe – bocsánat: popóba – rúgások közepette), méghozzá télvíz idején (rosszkedvünk tele), a nyafogó gyévuskát (a sith-es bosszúja). Carmina egy szál falatnyi bugyiban (falat kenyér), nyaka köré tekert szegecses nyakörvvel (Vau!), tehát ebben a kegyetlen, zord évszakban volt kénytelen távozni, de én kiemeltem türelmes várakozásának csendjéből, védőszárnyaim alá vontam a reszkető, rózsaszínből lassan lilába, majd kékbe váltó matrjoskababát, miközben a közelben két eb, egy tenyésztett és egy szabadon tenyésző, épp keresztezte egymást. (Istenem, ha már így egymásra találtak.)

Balomon Feri, író. Bár még kötete nem jelent meg, viszont sok irodalmi pletykát tud, és néhány írását közölte az *És*, már a hatodik felest dobja be, néhányat csuklik, utána lekuporodik egy székre a kocsmá távoli félhomályában, bambán maga elé néz, a zsebébe nyúl, valami fehér bogyót vesz elő, lenyeli, aztán megadóan, bágyadtan és némán kontemplál, majd rezzenéstelen arccal, megadóan, bágyadtan és némán *disszeminalni* kezd. Mellette pár (*ekszelansz*) irodalmár lapot szerkeszt, odébb néhány túlféjlett hetedikes boroskólázik, az egyik melán mutálva megszólal: A kelmeiség. De lehet, hogy rosszul hallottam, és inkább azt mondja: A mellmennység? Nem tudom. Elképzelhető, hogy hallucinálok. Mindenesetre megpróbálok tekintetemet a pincérnő bal melléről a tőle kb. fél centire jobbra és pár milliméterrel föntebb található átfókuszálni, miközben óvatosan, de lankadatlan elszántsággal törekszem az *ataraxiára*.

Törekszem, törekszem, de mire bárminemű eredményt elérhetnék, mindig közbejön valami, betoppan egy pannon-szkin különítmény, hogy razzia, meg hogy ki a *zarabokkal*, a zsidókkal, a kínaiakkal... Gyöngéden megveregetem az egyik szkin vállát, bocs haver, de a razzia arab kifejezés, erre *szkin-testvér* rám rivall, hogy: OI!!! Na lesz neked mindjárt olyan OI, vág közbe kajánul Medgyessi, de olyan erővel, hogy a szkin (mostantól egy *leköpött* Wotan-Odin copyright) az egész hetedikes asztaltársaságot beborítja /pillanatstop/ majd *leborítja* boroskólástul (híg-magyar-ital), pedig a fasizmus és náciizmus története nem is hetedikes anyag, de annyi baj legyen, több is vészett a fagyos Sztálingrádnál meg az egzotikus Pripjaty-mocsaraknál.

Mintha túl alacsonyán szállnának ma este a szkinhedek. Ez rossz időket sejtet. Bár – a kitarását veszített, békésen szunyókáló (*éber kóma*) szkin-testvért elnézve – a mozgalomnak úgy tűnik mára némileg befellegzett. (*Az irodalom közbevág*, a *Walhalla-páholy* őszinte sajnálatára.)

– Miről van szó? – jegyzem meg unottan, hogy ne mindig a (nevezzük így:) *Dazejn-Dizájner* beszéljen, még ha a „beszélni” kifejezés ebben az esetben erős költői túlzásnak tűnik is. Kétség nem férhet hozzá, hogy kommunikál, csak mondandóját különös – feltételezhetően hosszú évtizedek aprólékos munkájával finomított, csiszolt – csámcsogásba csomagolja. Az még hagyján, hogy „beszéd” közben csámcsog, de az ütődöttek megrögzött módján csupa egzisztencialista témát is kerülget, például hogy: Miért vagyunk a világon?, meg hogy: Miért van a *nincstelenség* és miért nem inkább a *vantalanság*?, illetve hogy: Miért takarítják ki minden reggel a klotyót, amikor este úgyis összehányják, és miért hányják minden este össze, amikor reggel úgyis takarítják?, és különben is: Ő (a csámcsogó) már azt sem tudja mondani, hogy *nem tud mondani semmit*; de azért mondja, és mondja, és mondja, csámcsogva, csámcsogva, csámcsogva.

– Az Omaha-part, megvan, ha már part, legyen az Omaha-part – nyilatkoztatom ki egy sokat tapasztalt második világháborús amerikai veterán törődött bölcsességével, jelezve, hogy nem a dolgok könnyebbik végével szeretem kezdeni, és egy ökölnyi ásitással pontot teszek a csevegés végére. Illetve tennék, de a *lét tisztására* kikerült és

éjszakánként ott is alvó Dazejn-Dizájner (a továbbiakban: D.D.) a *gyanú hermeneutikájával* végigmér, nem azért fektetett a dialógusba annyi energiát, hogy most egycsapásra feladja és elhagyja a ki nem kényszeríthető, csakis megegyezésszerű, lehetséges egyetértés számára nyújtott teret:

– Amamó mememe mémömömű máma! – hadarja-csámcsogja ellentmondást nem tűrően, semmi felesleges dísz, csak lecsupaszított, kegyetlen tárgyiaság, a részletek iránti megvesztegethetetlen érdeklődés.

Hoppá! Baj van. Érzem, hogy a „bélyeg” lassan, de biztosan kezdi átvenni fölöttem az irányítást. Néhány pillanatra hagyjuk hát magára D.D-t, és tekintetünket fordítuk újra a pincérnő jobb mellére, ugyanis pár perces ádáz küzdelem után most végre emancipálódik a bal mellől, elhagyja ősi lakhelyét (bölcsojét), a törzset, és most fölöttünk kering, mint egy elhagyatott és elmagányosodott nemi jelleg. De nem sokáig magányos, most térjünk újra vissza kedvencünkhöz, D.D-hez, mert D.D. feje is elszakadni készül földi porhüvelyé fölös maradékától, majd hirtelen: Rrrrrcccs!, aztán platty-cupp-zutty, utána néhány szökkenés, és máris együtt lebegnek a gomolygó cigifüst ezüsthényében, érdeklődve méregetik egymást. Ahogy valamely dél-amerikai sorozatban szokás, a képernyőn sorstörődékek úszkálnak egymástól szeparáltan, kicsit hanykolódnak, néha egy-egy dramaturgiai koccanás erejéig találkoznak.

Hamm!

Egy hatalmas ásitásra emlékeztető „harapással” D.D. feje hirtelen *bekebelezi* a mellét, mintha a mellnek is ez volna a legfőbb vágya, mintha épp kedvére volna D.D. fejében kicsikét elidőzni. Ó jaj! A mell azonban olyan óriási méretű, hogy egy jókora adagnyi ugyan kínkeservesen még áttüremkedik D.D. fejének torok részén, nem kevés az orrlikaiba is jut, a maradék azonban – ami persze még így sem elhanyagolható mennyiség, ráadásul igen tömör szerkezetű lévén – hatalmas reccsenéssel szétrepesztí a szemlátomást egyre jobban dagadó és vörösödő fej szájpadrását, utat tör magának, az ékként tüsténkedő teniszlabdányi mellbimbó hirtelen kilöki helyéről a jobb szemét, és azonnál be is türemkedik a helyére. De a szemet sem kell ám féltetni, helyet talál magának a jobb fül tekervényei között, alaposan befészkezi magát – jó nagy fül, azt biztos állíthatom –, és most elégedetten pislog: A legjobb mellű fej vagyok – ez olvasható ki a tekintetéből. Hiába nyilatkozik azonban a szem, mint rész az egész (fej) helyett, hogy „jómellű”, mert az imitált női beszédet így sem, úgy sem a *női kód* uralja, de nem ám, hanem a leplezett férfi nézőpont érdekeltsége. Ilyen van? Ilyen tényleg van? Alig hiszek a szemeknek. Van, mert hosszú *fejtörés* és repesztés után végül a mell kiszabadul, azonban búcsúzóul, mint egy hatalmas tömlő, még beszippantja a nyálkás, véres agyvelőt, és végre az „alkotó szellem” nyálkás, véres matériájával imigyen fölszerelve először életében megszólal:

– Agymell vagyok a nagy mellűek közül. A gondolkodás csecse-becse, „tudást” szívhat sz belőlem meg némi velőt, és „lőn” máris testet ölt az „ige”, melyet e pompás kebel így benőtt.

Dezső megbaszta Kalvinát. Viszont etikusan viselkedtek, puritán módon rövid ideig tartott, egyikük sem élvezte, óvszert is használtak, és Kalvina végig rám gondolt. Szoptál is?, nem szoptam, na jó egy kicsit, de Dezső az aktus után nyomban elaludt, olyan kiábrándító. Be se kellett volna ábrándulni, vonok végső mérleget, de most már késő, most látom milyen „óriás nő” a nőm, nem kellett volna bevenni ezt a kurva „bélyeget”, szétkúr mindent. A nőmet megbaszták, a tudatom hasad, szétszálazhatatlan a történések rendje, mert minden összefolyik meg szét, egy fejnélküli hajléktalannal beszélgetek legalább egy órája, és megfogom a pincérnő mellét, de csak a bérlete akad kezembe, az is augusztusi szeptemberben.

Ma semmi sem sikerül.

Medgyessi megpróbál lelket önteni belém: Basszunk be! Bár ma ennek a szónak mindenfajta igekötős változatát gyűlölnöm kéne, most mégis vigasztalóan hat. Sajnos a „bélyeg” is. Pedig csak egyféle (?) hatásfunkcióra épít. Le kellene mondanom az egy-fajta hatászközök használatáról. Különben olyan leszek mint Salvador Dalí és Luis Buñuel véletlen találkozása a boncasztalon, Boncz Géza bonckése alatt.

– Mondd, te *Baudrillard*tól vagy *A rém rendes családból* tudtál meg többet Amerikáról?

– Ez egy igen hülye kérdés. Én természetesen Szupernagyitól és Szabadság Kapitánytól tanultam a legtöbbet, akik tengeralattjáróval pásztázták a Csendes-óceán vizét, japcsikra vadásztak, és velük volt Murray kutya is. Szupernagyi főzött és torpedókat horgolt hatalmas gyémánthegyű horgolótűkkel, Szabadság Kapitány pedig lesből támadta a japán flottát meg a whiskys üvegeket, vagy aludt, vagy egyszerre csinálta mindhármát. Amíg aludt, addig Murray kutya ült őrségen a periszkópnál, és hangos farkcsóválással jelezte, ha elfogyott az ellenség vagy a whisky vagy az óceán, miközben fürge búvárhajójuk lelkesen manőverezett a *szövegelvűség* Szküllája és a *történetszerűség* Kharübdiszé, sőt még a *fragmentált szerkezetű* Szümplégadesz összecsapódó szikláinak között is, Szupernagyi és Murray kutya pedig vígan énekelt: Trallalallala, trallalallala... – térít magamhoz egy baltaarcú bróker és egy víg kedélyű rózsadombi-cseléd lány könynyed beszélgetése. (Miket olvasnak ezek?)

De vajon mi lehet Dezső hallgatása mögött? Ez már régóta foglalkoztat. Bár ha fény derülne erre a titokra, félek, az lényének lényegi vonásait zúzná szét. De Dezső lényének nincsenek is lényegi vonásai! Vagy ha vannak, akkor is lényegtelenek.

– Mikor már se kép se hang sincs, és kezemben maradt a kilincs, és véremben megvan a kellő alkoholfok, vonatra fel és irány Siófok! Hej-hó, Hej-hó, bor, sör, pálinka, *diána*, Hey-Ho! – szólal meg váratlanul Dezső, a lényegi vonások nélküli ember. Majd ugyanilyen váratlanul feloldódik, mint egy jégkocka, egy üveg duplawhiskyben, igen lelkesen.

– Ő úgy bátor – állapítja meg cinkosan, az épp feloldódó Dezsőre mutatva Medgyessi, (az érzéketlen rezonőr) –, mint aki levegő helyett is pálinkát vesz –, majd egy retorikai fordulattal: – Vegyünk hát egy üveg pálinkát! – fejezi be.

Mit lehet erre mondani?

Gyerünk! Vegyünk! Miért ne vennénk!

Emeljük fel hát végre poharainkat az események színvonalára!

De ácsi! Hátrébb az agarakkal!

Ha mi innen, a pult mellől úgy távoznánk, hogy nem vinnénk meg a haveroknak, amit ők az italrendeléstől annyi joggal és méltán várnak, ki merné magára vállalni a felelősséget azért, ami utána következik?

Na azért ennyire ne komolykodjunk! Joggal várják, meg is kapják.

Nyugodtan kijelenthetjük tehát, hogy a poharakon kívül megtelnek a morális töltésű képviselési szerepformák is, azzal a funkcionális beidegződéssel, melyben az ital-töltő, tevékenysége révén, mint nemzedéke „örlelke” határozza meg önmagát.

Megkapták hát, megkapom én is.

Az a helyzet, hogy lassacskán már megint (mint mindig) túl vagyunk egy zaklatott, átmulatott, „átalvatlan” éjen, konstatálom sztoikus nyugalommal. Körülöttem félig kidőlt haverok erejük utolsó megfeszítésével még félájultan éneklük-bőgik a berúgott ifjúság aktuális *hymnuszát*, miközben a kocsmában több tucat alkoholista szíve veri zavarodott ritmusát, konstatálom sztoikus közönnyel. Ennek ellenére, egyre határozottabban az az érzésem, hogy már nem is hat igazán a „bélyeg”, itt az ideje tehát, hogy levonjam a végső következtetést, be kell látnom, hogy egy darabig nekem is

Vége(m).

Betye Ruszkovics, a kentaur és a gyík

Borbély András

Betye Ruszkovics fogai közé kapott egy szál margarétát, föl pattant a mozgólépcső korlátjára és szabadjára engedve tüdejének kelepelését, lesiklott az aluljáróba. A dal, amit a korláton lecsúszva énekelt nagyjából így hangozhatott:

*Ördögváros forog, pörög,
Veres tinta, sárga lé,
Ördög bútta, eb ugatta,
A szép disznópásztorlányba
Bújj belé, hopp!*

– azzal lent is termett a pisiszagú aluljáróban, ahol kereskedők, dohányárusok, vendégmunkások és néhány szekul lókupec ácsingózott. Egy pillanatra megrezzentek Betye Ruszkovics éterivé tisztult havasi baritonjának hallatára, majd folytatták a csadarát.

Betye Ruszkovics leugrott a korlátról, egy pillanatra megtorpanva körül nézett, majd amikor megpillantotta a lókereskedő üzletét, arafele indult.

Az üzlet kirakatában egy fényesre kefélt, deres szőrű ló álldigált, rajta felirat:

SERUM AUXILIUM POST PROELIUM

Betye Ruszkovics belépett az üzletbe, ugyanis feltett szándéka volt, hogy megveszi a lovat.

Ámde Cimmermány Kazimics, a környék legnagyobb illegális lókereskedője barátian átölelte Betye Ruszkovicsot és az üzlet egyik hátsó helységébe vezette, ahol elmesélte, hogy ez a legrosszabb ló az egész medencében. Ha ő, mármint Betye Ruszkovics, kinyitná a száját, akkor láthatná, milyen rosszak a fogai, patái teljesen elkoptak, s ezt Betye Ruszkovics csak azért nem tudhatja, mert egyrészt a ló műkörmöket visel, másrészt meg ő, Betye Ruszkovics nem ért a lovakhoz. Elmondta azt is, hogy rengeteg pénzbe került neki, Cimmermány Kazimicsnak, hogy beszerezze azt a kaukázusi műlóbórt, amit végül ráplasztikáztak Anyeszkára, a lóra.

– De kedves bátyám, Cimmermány Kazimics – akadékoskodott Betye Ruszkovics –, hát mi végre mindez? Miért költ kedves bátyám annyi pénzt arra, hogy a kirakatban tarthasson egy műlova? Nem volna jobb egy kevésbé csinos, kevésbé tiszta szőrű, kevésbé gyöngyházás körmű ló is erre a feladatra?

– Drága barátom, Betye Ruszkovics! – folytatta Cimmermány Kazimics, miközben erőteljesen beletúrt mellközépig érő, vereses szakállába. – Neked elmondhatom, sőt, egyetlen varázsszóban összefoglalhatom Anyeszka titkát. De ebben a szóban, ha elég okos és szemfüles vagy, benne lesz múltunk, keserű jelenünk és a jövőnk története is.

– No, mi lenne az a titokzatos varázsszó – tette fel a kérdést Betye Ruszkovics kissé túlhangsúlyozva a „titokzatos”-t, mégpedig a fiatal emberek afféle cinizmusával, akik

már elég felvilágosultak ahhoz, hogy ne higgyenek a varázsszavakban és az ősről szóló mesékben, de akik még nem elég bölcsek ahhoz, hogy mégiscsak higgyenek a varázsszavakban és az ősről szóló mesékben.

Cimmermány Kazimics hatásosan meggyújtotta a szivarját és tekintélyes szőrzete alatt maga is elmosolyodott, de mindezt Betye Ruzskovics nem vehette észre, mert egy pillanatra elvakította a fáklya fénye, amit Cimmermány Kazimics arcához emelt, hogy meggyújtsa a szivarját. És akkor kimondta a varázsszót:

– Tudd meg hát, fiam, hogy a varázsszó a: reklám. Anyeszka, ez a gyönyörű, öreg ló, aki több plasztikai műtéten esett át, s akinek arany nyakláncot tettem a nyakába; Anyeszka, akinek ezüstkantárját zefírrrel és smaragddal raktam ki és a legdrágább műkormököt vásároltam neki; Anyeszka, akit valaha a feleségemnél is jobban kedveltem pusztán a szeméiért, s mert olyan megbízható volt, ma már nem több mint: reklám. Már a szemében is van valami mesterséges csillogás. És tudod, miért? Mert kontaktlencsét visel.

– De tudod fiam – folytatta némi szünet után Cimmermány Kazimics – Anyeszkát én még mindig szeretem. Holott sokszor az az érzésem támad, hogy már halott, s hogy izmait már csak az expander-protézisek tartják össze, meg a csontjai helyére beültetett porcelánrudak. Néha vele álmodom, s amikor utána felébredek, azon gondolkodom, hogy lehet-e szeretni a halottakat.

Kint már besötétedett, de a bentieket ez egyáltalán nem zavarta, mert a lókereskedő üzletének hátsó helyiségében egyetlen ablak sem volt.

– Igyál fiam, Betye Ruzskovics, ebből a finom baszk gyíkpálinkából – kiáltott fel hirtelen szenvedélyesen Cimmermány Kazimics. Betye Ruzskovics érezte, hogy ez a délután még fontos tanulságokat tartogat a számára, elkapta Cimmermány Kazimics kezéből a flaskát, melyben mintha formalinban úszna, egy valódi gyík lebegett, és a füle mögé tűzte a margarétát, amit eddig a foga között tartott, hogy ihasson a flaskából. A pálinka olyan gyorsan hatott, hogy Betye Ruzskovics éppen csak levetette műbárányszőnyegét és elhelyezkedett egy rozoga lócán, máris képekként lebegtek előtte Cimmermány Kazimics szavai.

Cimmermány Kazimics ekkor belefogott egy történetbe:

– Édesapám, Butéliás Kazimirovics még mielőtt édesanyámmal, Ahura-Mazdovics Clarával átkelt volna a szoroson, kitalált egy új nyelvet. Ezen az új nyelven mesélgette esténként a tűz köré sereglett embereknek, hogy a Kárpátok keleti lejtőin már nem biztonságos az élet, folyton betörnek a jeszenyinek és szaporodnak a ruszkek atomkísérletei is.

Betye Ruzskovics hitte is, nem is, amit hallott, úgyhogy húzott inkább egy nagyot a baszk gyíkpálinkából, és számolgatta a gyíkokat, amik ennek hatására megjelentek a szemei előtt. Még egy rövid dalt is költött hozzá magában:

*Réz gyík, arany gyík,
Tíz gyík több mint kilenc gyík,
Réz tyúk, arany tyúk,
Egy házi tyúk több mint tíz vad tyúk.*

Cimmermány Kazimics egy hatalmas tulipános ládára heverve folytatta a történetet:

– Egy szép napon aztán édesapám, Butéliás Kazimirovics fölültette édesanyámat, Ahura-Mazdovics Clarát Anyeszka nevű lovára, és nekivágott a szorosnak, miközben új nyelvén énekelt, hogy elűzze a szorosban ólálkodó gonosz szellemeket. Időközben keleten összefogtak az oroszok a kazárokkal, a jeszenyinek a zakucskovicsokkal, és üldözőbe vették Butéliás Kazimirovicsot és Ahura-Mazdovics Clarát. Azt kiabálták

utána, hogy *gaudi hutu, gaudi hutu mosgye, a kentaurnak meg kell halnia*. De Butéliás Kazimirovics felégette maga után a szántóföldeket és három hét alatt szerencsésen átjutott a szoroson, amelynek utolsó sziklagyűrűjében egy hatalmas hétfejű béka ólálkodott.

Cimmermány Kazimics, a medence legnagyobb illegális lókupece mesélt, itta a gyíkpálinkát, ette a gyíkokat, ám egyszer csak beszakadt alatta a tulipántos láda. Fölkialtott, mert a ládában megtalálta azt a nyeret, amelyen Butéliás Kazimirovics áttört a szoroson.

– Barátom, drága Betye Ruszkovics – ölelte meg hévvel Betye Ruszkovicsot Cimmermány Kazimics, majd barátian szájon csókolta –, várj egy percet, hozom Anyeszkát.

Azzal kinyitotta az ajtókat és nagy robajjal bevezette a lovat a hátsó szobába, föltette rá a nyeret, félmeztelenre vetkőzött, meggyújtott még két fáklyát és fölugrott Anyeszka hátára.

– Akkor édesapám, Butéliás Kazimirovics legyőzte a hétfejű békát, aki csak úgy ontotta magából a zöldessárga nyálkát, mint egy igazi vulkán, a szorost pedig elnevezte Békás szorosnak – kiáltotta magából kikelve Cimmermány Kazimics.

Betye Ruszkovics ekkor felugrott a lócáról és mintha hatalmas ötlete támadt volna, odakiáltotta Cimmermány Kazimicsnak, a lókereskedőnek:

– Hallod-e te, Cimmermány Kazimics! Nem inkább gyík volt az a béka?

De Cimmermány Kazimics ekkor már semmit nem hallott, megsarkantyúzta Butéliás Kazimirovicstól örökölt, Anyeszka nevű lovát és felkiáltott:

– Ó Rocinante, egyetlen barátom, Dulcineám, kedvesem! Mit nem adnék, ha én lehetnék az a kentaur, aki édesapám, Butéliás Kazimirovics volt, s aki Anyeszka nevű lován átvágott a szoroson és legyőzte a hétfejű békát! De ha már nem lehet, drága Rocinantém, nem lehet, hogy mi is átvágjunk a szoroson, akkor legalább vágassunk ki a világból! – azzal megsarkantyúzta Anyeszkát és kivágtatott a szobából, át az üzleten és a kirakat ablakát széttörve az aluljáró betonjára ugratott.

Betye Ruszkovics eközben a szobában arra gondolt, hogy talán túl sokat ivott a baszk gyíkpálinkából, talán nem is igaz, hogy Cimmermány Kazimics édesapja Butéliás Kazimirovics, édesanyja pedig Ahura-Mazdovics Clara volt, akivel valamikor együtt törtek át a szoroson, s talán az sem igaz, hogy ő meg akarta ma venni azt a lovat, amelyen, mint később megtudta, Butéliás Kazimirovics áttört a Kárpátok innenső oldalára.

Ám ekkor a szobában termett egy nagyon is valóságos gyík, elmondta Betye Ruszkovicsnak, hogy ő Ahura-Mazdovics Clara, majd egy szuszra lenyelte Betye Ruszkovicsot, akinek lehullott a füle tövéből az a szál margaréta, és ott maradt Cimmermány Kazimics hátsó szobájának padlóján.

Se hideg, se meleg –,
azt meg kiköpi az Úr

Kocsmatündér

„...egyik időpontban sem...”

Mohai V. Lajos

Onedinnél, a kisoldali kocsmárosnál

Amit most elmesélek, régen történt, 1984 októberében Prágában, ahol egy teljes hónapig időztem. Irodalmi ösztöndíjas voltam, pimaszon fiatal és becsvágyó. Még semmin sem voltam túl; panasgom tehát nem lehetett a világra. Körülöttem a lecsavart lángú közép-európai élet volt, ez volt az egyetlen kockázat, amellyel időnként számot kellett vetni.

Az őszi, melankolikus hangulatú utazó hajlamos azt hinni, hogy üres óráit fecsérli nézelődésre a bágyadt és fakó, színehagyott városban. Mulattatni valahogy az időt, míg elérkezik az óra, hogy visszatérjen szolidan berendezett szállodai szobájába, ahová igazából semmi nem csábítja. Ezen tűnődik egyhelyben állva, csöndesen, meghúzva magát a Kisoldal valamelyik ódivatú, kanyargós utcácskájának kiszögelésében, ahol nem söpör végig a hideg szél, nem mossa arcát az októberi fekete eső; a Smetana Moldváját szegélyező öreg kövekből kirakott rakpart oldalában politúros gesztenyék táncolnak a vásott lépcsőkön, odáig ér a gesztenyék kopogásának éles hangja, ahol éppen idejét tölti. Ez otthoni érzéseket ébreszt benne; óhatatlanul a Krisztinavárosra gondol, a Mikó utca lejtős részére, amely szembefut a Vérmező sarkával. Ott épp így gurulnak le a vadgesztenyék, az ős négercsókos díszei az utcai ostorlámpák fényénél koraeste. Száraz, halott levelek sodródznak csizmájához; távolba réved, a kopott falak sivárságára az emlékezés vászna telepedik.

Amíg így ízelgettem az összekuszálódott percek hangulatát, a Kisoldali kocsmáros, Onedin alakja merült föl a szemem előtt. Így neveztem magamban el a szépszál cseh férfit egy gyermekkoromban látott angol tévéfilmsorozat hajós főszereplője után, akit Onedinnek hívtak. Csak halvány kép élt bennem a hajós alakját megformáló színésről, a film hangulata azonban kellemes emlékeket csalogatott elő a messzi múltból; vajon amiatt, hogy a sorozatot fekete-fehér technikával vetítették, és a kocsmá levegője, ahol az Onedinhez megszólalásig hasonlító csapos dolgozott, a fekete-fehér és a tompa szürke árnyalatának addig sohasem tapasztalt kedvességével, megindította a képzeletemet, de mégis talán igazából a helyiséget körbelengő elhanyagoltság hangulata hatott rám.

Most már tudná, hová vezetne az útja, ha hagyná, hogy elcsábuljon.

A Malostránske námesi homályba vesző árkádjai alá, ahol – hűvös estébe hajló késő októberi délutánon – elsőre különösen nehéz rátalálni az U Glaubicú megvetemedett kapujára. Az ódon, koromtól és füsttől piszkos boltozat málló falai elrejtik a roppant súlyú kovácsoltvas ajtót, melynek szinte mozdíthatatlan szárnyai közül az egyik mindig nyitva áll, de épp csak annyira, hogy a vendégek oldalazva átrépseljék testüket a szűk nyíláson, mint valami sziklahasadékon. Ezért többnyire csak osonni képes egyik helyről át a másikra a belépő, majd átbotorkálván egy gyéren megvilágított és szurkos dobozzerű folyosón egykor díszes ólomüveg ajtóhoz érkeznek; túlnan sorakoznak az ócska kocsmái padok. Az utcai fronton az évszázados, szúette ablakok alatt a kőfalakból hideg, és nyirkos petyhedtség szivárog, a nyers, gyalultatlan, szinte a

célszerűtlenségig leegyszerűsített söntés bútorai közt pedig átható kocsmaszag terjeng, melynek elegye – irodalmi leírások visszatérő eleme ez – Krakkótól Zágrábig honos.

Gondolataiban épp most ért el odáig, hogy belépjen a torokformájú előtérbe, ahol mélyített téglafalba fűrt vascsonkok szolgálnak akasztóul a melegebb ruhadaraboknak, felöltőknek, vihar- és orkáncabátoknak, vattabélésű pufajkáknak, az újabban divatos anorákoknak. A fogas előtt megtorpanna; fölakassza-e a kabátját, vagy hanyagul maga mellé vesse a padra, ahová néhány lépés után leül majd, de egy sürgő-forgó pincér, háromnegyedes fehér köpenyben, kiragadja kezéből drapp színű ballont, földobja a fogas végére, és szinte szökellve megy tovább, majd tűnik el a helyiség homályos végében. Neki csak a következő lépés megtétele marad, mosolyogva helyet foglal az asztal végében, integetni kezd a csaposnak, miközben tenyerével eligazítja a széthányt sör-alátéteket.

„Bevett kocsmái szokások szerint – vetette föl a pultról olajosan fénylő tekintetét Onedin, a csapos –, sokáig időztünk a vidám, táborig mulatságokat idéző ikszlábú asztaloknál, amelyet hamarjában ácsoltunk durván megmunkált rönkfából; a hozzávaló anyagot az uradalom végéhez tartozó nyírfásból vágunk ki, ahol, emlékeztek, a kis fenyőfapalló átível a csobogó csermely fölött. Újoncokra vártunkban még a szokottnál is lassabban vánszorgott az idő, ezért nem hallgatva a takaros fehérepre, többet izogattunk a szokásosnál, egészen addig, míg elittuk az napi keresetünket, így hát aszszonyaink dörgelemes káromkodásainkat hallva, helyesnek látták, hogy otthagyanak bennünket. Hasznukat úgysem vehették volna, arra pedig nem számíthattak, hogy valamelyik iszákos befejezi a vedelést ideje előtt, hiába fürkészték néhány pillanattal korábban arcvonásainkat, azokból nem lehetett kiolvasni semmi biztatót. Lassan mindent letaroltunk a polcokról, úgyhogy utánpótlás után kellett nézmem. Amíg kimentem az udvari kamrába, hogy a rudakról lógó szalonnatáblákból újabb darabot kanyarítsak a feneketlen gyomrú seregletnek, egy úrfurma alak csapódott a részeg népséghez. Még sohasem járt itt, ezt mindjárt tudtam, anélkül, hogy emlékezetemben kutatni kellett volna. Hullámos fekete haja volt, csakúgy villámlott a fényessége, ahogy egyegy lelógó tincs festőien a homlokába hullott. Arca sötét árnyalatán gondok kócolódtak, de ez is jól állt neki, szeme becsvágyó életről tanúskodott, füle tövéhez – minden rosszindulat nélkül – mély vágás illeszkedett, valami gyermekkori virtus egész életen keresztül hordott nyoma.

„Szép álmai lehetnek a derék idegennek”, futott át mihaszna agyamon.

Majd egyszer csak azon kaptam magam, hogy beszélni kezdek hozzá; bár hang nem hagyta el ajkaimat, ő mégis fölfigyelt rám. Tekintete éberré vált, de még nem árulkodott igazából semmiről; inkább töprengeni látszott, a szűrt és tompa fény azonban ahhoz kevésnek bizonyult, hogy arcvonásaiból helytállóan következtetni lehetett volna lelkiállapotára.

Hébe-hóba megesik, hogy a betévedő új vendégek közül valaki közelebbről fölkelti a kíváncsiságomat. Ez némelykor veszélyessé is válhat, de a vérbeli kocsmáros egyetlen vendégéről sem tételezhet fel rosszindulatot, miként az is a szakma alapvető szabályának mondana ellent – mely a természetes bizalomra épül –, ha a vendég borához ciánkálit szolgálnánk föl kísérőül.

– Megindító egyszerűsége arra késztet, hogy kívánságainak teljesülését kérjem az Ég Urától – szólaltam meg.

Amikor meghallotta a fohászomat, felém fordult, rugalmas mozdulattal kirúgta lábait az asztal alól, föl pattant, aztán ez a szeretetreméltó és alázatos férfiú gyöngéden, arisztokratikus kifinomultsággal belém karolt, úgy kísért át a másik – általam nem ismert – terembe, ahol egyszerre csillár gyúlt, élesen megvilágítva a berendezés tárgyait, festményt és szőnyeget, melyek a pazar helyiség ékszeréül szolgáltak.

A hirtelen fényesség meglepetéssel töltött el, hiszen kísérőm mellett egy Fenséges Kutya is lépdelt, kinek jelenlétét – utólag sem értem, hogyan – mindeddig elrejtette előlem az átjáró pépes homálya. Mihelyst elindultunk, kellemetlen, de korántsem ismeretlen folyosószag vont el a figyelmet; alig képzeltem volna, hogy ez az orrfacsaró bűz, mely születésem óta hűséges hozzám – egész életemben idegen szobákban térek nyugovóra –, meg hatással van rám, és kizökkent abból, az egyébként rám jellemző helyzetből, hogy környezetem minden apróságára odafigyeljek. Arra döbbsentem rá, hogy a lelkem mélyén mással voltam elfoglalva; kényszerűen bekövetkező válaszaim hatását igyekeztem fölmérni kísérőmre, ez pedig lekötötte energiáim javát. Hiszen mióta elindultunk, egyfolytában kérdezett a nemes idegen. Fürkésző pillantásait egyre ingerültebben véltem magamon érezni; amiatt pedig, hogy magamba roskadtam, nem láttam túlzottam elégedettnek ezt a fickót, ki bármit is tervez ellenem, bármilyen merényletre is készül, továbbra is erényes és tetszetős volt a szememben.

A Fenséges Kutya kimérten lépdelt mellettünk.

Míntha eső szamerkéltné volna valahol a messzeségben, és istállók megerjesztett amóniaszaga csapott az orromba. De mindez lehet, hogy csak a képzelődésem terméke volt. Sírhatnékom támadt, mint mikor depressziós pillanataimban elvékonyodik az élet. Arra mindenesetre jó volt, hogy ne veszítsem el szemem elől a valóságot. Az egyre elviselhetetlenebb hangulaton csak a Kutya oldott valamit. Közben kísérőm szemrehányó hangja mindinkább vádlóvá váló vált: mint a vízsugár egy elhagyott vasúti várócsarnokban, hullott alá minden dörgedelme. Kérdéseit többször megismételte, egyszer-egyszer pontosította, kiegészítette, látszott, hogy nagy gyakorlatra tett szert a faggatózásban. Nem fukarkodott a szóval, ha beszélt. Kijelentette, hogy régtől, ama emlékezetes eset óta szemmel tart. Kéri, hogy az engedélye nélkül ne lépjek ezentúl a csapospult mögé. A szoba, ahol álltunk, egyre fénytelenebbé vált, és mind közönségesebb atmoszférát árasztott magából: a piszkos, összefirkált falak kétségbeesetten árulkodtak a helyiség alkalmi lakóinak mentalitásáról; főleg az évtizedes kosz és piszok volt szembetűnő, mintha minden, ami látható volt itt, régen elveszítette az értékét; olyan emberekről árulkodott ez a környezet, akiknek szíve nem fájdul bele az élet igazságtalanságaiba.

Ekkor nem bírtam tovább, és ingerülten közbeszóltam kísérőmhöz fordulva.

– Mit képzelsz rólam, hogy azt merészelte hinni, hogy ez az odú megfelel nekem? Teljesíthetetlen kérés volna másik fogadót keresni éjszakára?

Utolsó erőmet összeszedve pedig végre hozzávágtam azokat a szavakat, amelyek akkor is kimondtam volna, ha kivágná utánuk a nyelvemet: – Az én kocsmámban mi kivetnivalót talál?

Csak most ébredtem annak tudatára, hogy mi történik végül is velem. A gondolat, hogy ilyen elővigyázatlan módon fogságba estem, félelemmel töltött el; libabőrössé vált a testem; nehezemre esett megmozdulni. Inamba szállt a bátorság, és megint kerültem az idegen vészjóslóan megváltozott arcvonásait; ezek lassacskán egy utolsó kurafi disznópofájával vetekedtek; most már, hogy tudtam, hányadán állunk, megint kezdtem erőre kapni. A veszély fölrázott, megmentőmet köszönthettem benne! Sebes iramban vert a szívem, sohasem ismertem azelőtt ezt a vad lüktetést.

*„Még korai itt hagyni az életet, bárhogy is fáj néha!
Ha kell, szellemekkel csatázom majd, láthatatlan szellemekkel!
Ha másként nem megy, hagyom, hogy megpörköljön a világ!”*

Közben játszani kezdtem a hidegvérűt, színleltem, hogy időt nyerjek, és lefoglaljam tettetett együgyűséggel fickómat, a tuskót! Mert most már annak láttam.

Hogy hihette, hogy túljár az eszemen? Örjítő percek után – hiszen ki kellett mondanom rá a végítéletet– a vér lüktetését éreztem; méreggel a szívemben motyogtam magam elé:

– Bánom én! Széttaposom a pondróját!

Aztán a belső képek robagása hirtelen abbamaradt. Mintha megszánt volna egy ismeretlen, mert a lüktetés csillapodni kezdett; én pedig hidegvérrel tekintettem annak az eseménynek a következményei elé, melynek főszereplőjévé kiszemeltek. Megszűnt bennem az a gyanú, amellyel régtől fogva élek együtt, talán egészen a halálomig, hogy minden rossz okozója a lelkemben lakozó makacsság... Amikor magamhoz tértem, testének mocorgásából kikövetkeztettem, hogy jobbomon ott ül a Kutya, békésen, szelíd türelemmel. Vajon megbocsátással szemlélte-e a hosszan elnyújtott éjszaka zűrzavarában lezajlott eseményeket, sokat tapasztalt Eb módjára, azzal a harag és részrehajlás nélküli természetességgel, amelyet egyedül a Kutya mutat ki az ember előtt a létező világban? Ott a Fenséges Kutya mellett megfogadtam: pénzt, időt és energiát nem sajnálva kutakodni fogok azért, hogy a Kutyák fantasztikus természetét tanulmányozva leássak a legmélyebb rétegekig a válaszáért. Arra viszont az eltelt hosszú idő távlatából is kristálytisztán visszaemlékszem, hogy csak miután fölvirradt a hajnal a polgárházak elmosódott sziluettje mögött, kéredzkedett ki udvariasan az utcára az Eb, hogy azt tehesse, amit egyébként minden Kutya tenni szokott házak tövében, parkok bokrainál.”

A Kampa fölött, mintegy varázsütésre, hirtelen ölti föl haragos színeit az égbolt: a hajnal kárpitjait mintha korbácsok szaggatnák föl, a látóhatár aljáról fölerősödő vihar hasítja-tépi az utcai környezetet. A hályogos ablakszemek mögött lámpák gyulladnak ki; megannyi álmos, fojtott csillag. Amikor az árkádok alól kilépett az utcára, a házfalak közt fölerősödött zajok éles repeszei hasogatták a fejét. Egyedül volt a hatalmas sötétség mélyén, a világ pedig mintha érckoporsóba zárta volna magát; az égbolt vad lüktetése – így gondolkodott –, óvatosságra készítette, majd mintha végleg visszatartotta volna kocsmatársait. Egy árva lélek se követte Onedin csapszékéből, ott továbbra is a feneketlen jókedv honolt, hiába forgatta föl a székeket, korai zárórát remélve az álmatag gyermeknek tetsző pincérfiú, a csapos segédje, aki így minden valószínűség szerint lekéste a randevúját, begyógyíthatatlan sebet ejtve a saját szívére és bimbózó szerelmén. Ő mindenesetre összekotorta zsebeiben a maradék fémpénzt, azt a keveset, amely a számla kiegyenlítése után még megmaradt, hogy délelőtt, míg az első pénzváltóhoz ér – kutyaharapást szőrével –, ízletes cseh sörrel olthassa a gyomrában égő tüzet, melyet az Öreg Vadász és a Staropramen együttesen okoztak.

Ballonkabátjának lengő szárait tépte-cibálta a szél. Vajon honnan vette, hogy az élet baljós órája nem a tiszta értelem műve? Nem törte tovább ilyen semmiségen most a fejét.

Aztán elcsábulva a pillanat hatása alatt a vihar lármájában szinte boldognak érezte saját életét.

özv. id. Tóth S. Tihamér
nyugalm. vasuti alk.

A „Helyi Érdekű Vasút” megnevezésű vendéglátóipari egységhez

A „Helyi Érdekű Vasút” –
Ott ültem minden este,
Ahol kanyarodik az út,
A kezem már benyeste

Azt a két felest meg a sört,
Mi kell a kábulathoz,
A forma itt új nyelvet ölt
Amíg verjük a blattot,

És megindul ottan a szó:
A „nagypolitizálás”,
Meg hogy nagy a hó vagy a hó,
Nem zavar pénztárázás.

És stíröljük is a nőket,
Orrunk a síküveghez,
Jövőkét és elmenőkét,
Megjegyzéseket tesznek.

Így múlatjuk a világot
S a kósza dicsőséget,
Duma és nyálcsorgatások,
Játszópajtás a végzet.

Jó ez az állóvíz-vasút,
Jó ez a helyi érdek,
Kiket idehozott az út
Mással már nem cserélnek.

Karuczka Zoltán Katalizátor

Hogy szakítania kell mindazzal, amiről azt gondolta, hogy jól érzi magát benne, akkor jutott először eszébe, amikor a haverjai egy buli alkalmával meglepték a maguk alkotta férfimagazinnal, melynek *Anyókaszex* volt a címe.

Az *Anyókaszex*, ha nagyüzemben nyomják, megállta volna a helyét a többi hasonló lap között, nagy műgonddal elkészített újság volt. A beköszöntőben a szokásos szöveg, reméljük, hogy lapunkat örömmel fogadja, szerzőinknek elismert tollnokokat kértünk fel, blablabla, bízunk benne, hogy képeink, bár egyeseknek sokkolóak lehetnek, ezzel ne is törődjön, Önnek, aki ezt a vadonatúj lapot a kezében tartja, bizonyára a kedvére szolgálnak majd, hiszen az Ön létező igényét elégítik ki.

A képeket először viccesnek tartotta, és tudta, hogy a cimboráinak csak ez volt a célja, már elég jól ismerte őket, együtt ittak hónapok óta. A szerzők egyike valami számítógépes volt, az ő kitűnő szaktudásának köszönhetően pucér nagymamák tologattak babakocsikat vagy fakanalat tartva mosolyogtak a kamerába, a kihajtható lapon egy néni *ősz konttyal*, jóságos arckifejezéssel, a jobb felső sarokban szép betűtípusú szöveg hirdette, hogy ő a hónap modellje, a lába között tartott rézmozsárban tört valamit.

Az *Anyókaszex* apropója egy átmulatott nyári hétvége volt, egyik kocsmából szédültek a másikba, vadidegenekkel jöttek-mentek, lányoknak csapták a szelet folyamatosan, s merthogy a maguk állapotához hasonló állapotban lévőket választottak erre a célra, többnyire sikerük volt.

Arra még emlékezett, hogy szombaton éjfél körül hol jártak, egy csónakházban táncoltak, ahol élőzene volt, sokan, és úgy tűnt, hogy valami zártkörű összejövetel van, de hogy hogyan kerültek oda, az rejtély.

Reggel, már felébredt, de még csukott szemmel, valami kalapácsolást hallott, és mintha egy disznó is rőfögött volna a közelben, de persze lehet, hogy mindez még álmában történt. Kicsit émelygett, rossz volt a szája íze, azt érezte, hogy ágyban fekszik, és az ágyneműnek jó illata volt. Így feküdt még egy darabig, s ahogy fokozatosan magához tért, megelégedettséggel konstata, hogy férfiasága úgy működik, mint minden reggel. Szerette ezt az érzést, büszke volt magára. Az sem volt szokatlan, hogy meztelen volt, mert mindig mindenhol így aludt. Megérintette magát, s ahogy keze a keménységre talált, azt is érezte, hogy a szőrében ott szárad az éjszaka.

Kinyitotta a szemét.

Háttal neki egy anyóka feküdt az ágyban mellette. Nem vénasszony, nem idős hölgy.

Egy anyóka.

Meztelen volt ő is, vagyis minden bizonnyal meztelen, nem láthatta teljesen, mert az anyókát derekától lefelé fehér lepedő takarta. A helyzet nem rázta meg különösebben, inkább nyugodt volt, mint meglepődött, máskor is előfordult már, hogy nem ott-hon ébredt, még inkább részegen, mint másnaposan. Az anyóka édesdeden szuszogott, alig volt nagyobb, mint egy gyerek.

Óvatosan, nehogy az anyóka felébredjen, felkelt, kereste a gatyáját, de nem találta, ezért e nélkül húzta magára a farmerét. Az inge az egyik nyitott ablaktáblára akasztva függött egy vállfán, kimosva, levendula illata csapta meg az orrát, ahogy magára húzta. Az ajtóból még visszanezített, így az anyókát, aki változatlan pózban feküdt, kicsit más szögből is megszemlélhette, aludt, bal karjával a feje alatt. Jobb markában ott volt a fekete alsónadrág. Úgy szorította, hogy a kicsi, ráncos, öreg, fehér kézen kidagadtak a kék erek.

Az *Anyókaszex* egy időre a legénylakás polcára került, a haverok lassan elmaradtak, vagy ő maradt el a haveroktól, mindegy is, aztán az ajándék, amíg valahová örökre el nem keveredett, hosszú időre helyet kapott egy másik polcon egy messzi, nem véletlenül választott országban, ahol valamilyen különleges ok miatt nem terem meg a levendula.

Kassák Lajos!!!444 keze kifejez

Az évad legrosszabb vendéglője

Tóth Ferenc

Hölgyeim és uraim, ladies and gentlemen, gondolom, mindannyian tükön ülve várják már titkos anketünk végeredményét. Álcázott ügynökeink egész nyáron járták hazánk vendéglátó egységeit, s halált megvető bátorsággal fogyasztották a különböző ételeket. Az egyik legbátrabb közülük még a majonézes krumplisalátát is megkóstolta júliusban, legyen neki könnyű a föld. S vajon miért vállalták mindezt? Csakis és kizárólag azért, kedves drága olvasóink, hogy könnyedén tájékozódni tudjanak az újabb és régibb vendéglők zűrzavarában, melyek étlapja olykor nem csekély fenyegetést jelent a fogyasztók emésztőszerveire nézvést.

Nos, látván, hogy izgatottsággal vegyes türelmetlenségüket tovább már nem csigázhatom: megvan! Megvan az a hely, amit csak öngyilkosoknak ajánlhatunk jó szívvvel, azok közül is csak azoknak, akik netán szeretnek hosszantartó szenvedések után elhunyni. Röviden össze is foglalnánk a vendéglőben tomboló állapotokat. Titkos ügynökünk ezúttal mit sem sejtő, gyerek nélküli fiatal házaspárnak álcázta magát. Ez okból két személyre rendelt, előétel nélkül, levest, majd másodikat, mindezek betetőzésképpen pediglen kávé. Zaccosat, másként: aljas kávé. S a kis vendéglő már az első lépésben lekörözte az összes eddig ismertet!

Ugyanis legelőször a kávé tukták ki. Sebaj, jött is hozzá nyomban jéghideg kóla, nyilván, hogy a kedves vendég meg ne égesse a száját. Vagy, ha már megégeti, legalább legyen mivel borogatnia. Igaz, hogy kóla csak egy jött, hiába volt kettő darab megrendelve. S már érkezik is a leves, a finom, mely túl forró nem lehet. Hogy miért nem lehet? Hát, mert a pincérfiú benne tartja az ujját, felebarátaim az úrban! Klasszikusan, a hüvelyket, ahogy minden kabarétréfában írva vagy.

Nem tagadhatjuk, hogy a leves fajtája stimmel. Az egyik. A másik ugyanis káposztaleves lett, az eredetileg rendelt bableves helyett, s ez már némi kánaáni csodaváró hangulatot teremtett. Igaz, a káposztaszetelekék között, nyilván kárpótlásképpen, ott úszkált egy szép szőke hajsza is, szakállas kabarétréfák további hagyományos attribútuma.

Ennyi szarunemű képződmény – a hüvelykujj körme a levesben, plusz a hajsza – talán mégiscsak sok egy kicsit, nem? Egy kis jóféle szarut magunk sem vetünk meg olykor-olykor, de ez már talán túlzás!

Na, végre itt a főétel. S hozzá-nini! Egy uborkasaláta, amit senki egy büdös szóval sem említett. Ez biztosan a cég figyelmessége. Lássuk csak ezt a szép töltött csirkecomb. Milyen szép dundira van megtöltve! Ezért is látni azonnal a rajtahagyott, szertesét meredező tollakat. Már megint szaru. Ezek itt valami szarumániások? Vagy a Gyűrűk Ura rossz útra tért fehér varázslójának, Szarumánnak a titkos hívei? Netán ez egy új étel, mondjuk: csirke gatyában?

Na most, kedves vendéglőbe járó olvasó, ha azt hiszed, hogy mindezt már nem lehet fokozni, akkor irtó nagyot tévedsz. Sokat látott titkos ügynökünk mellett ugyanis egy hölgyemény libeg el, kinyújtott kezében, na mit visz? Nem egyebet, mint egy csomagolatlan intimbetétet. S a hangulatos léckerítés túlsó oldalán felbukkan egy újabb

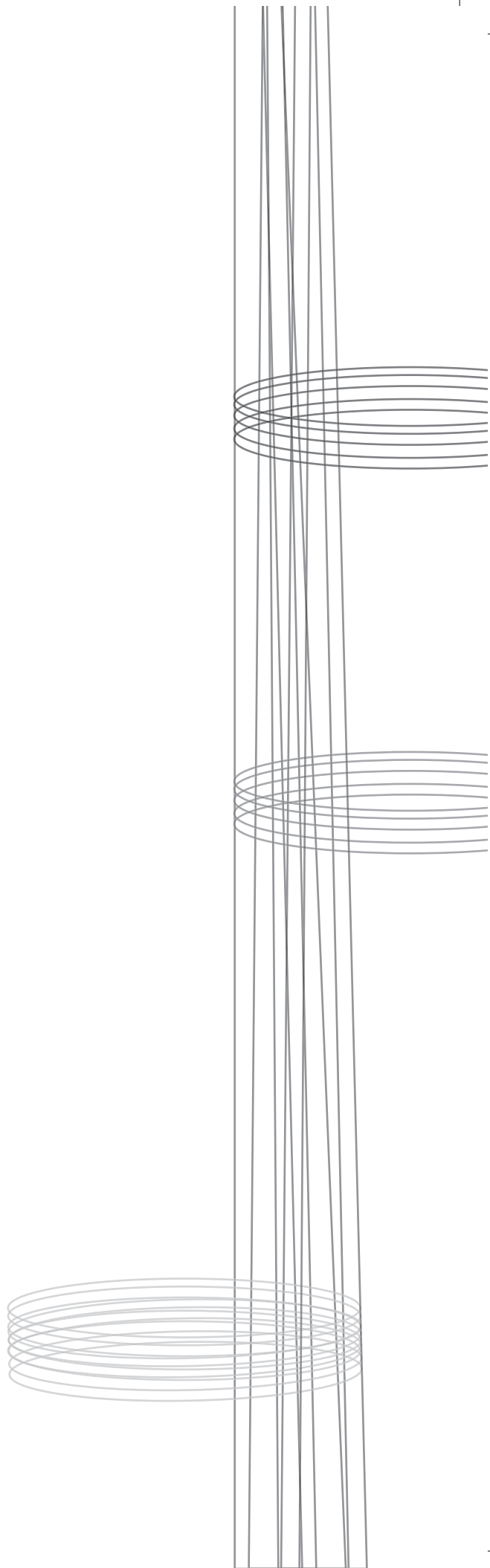
hölgyemény, fajtájára nézvést utcalány. Épp férfi vendég után koslat aktívan, mely okból szexbombának próbálja magát álcázni, a sikerre való kilátás legcsekélyebb reménye nélkül. Harcedzett, számos vasúti restit túlélte titkos ügynökünk ekkor kénytelen volt visszavonulni...

E hely kilétét természetesen nem áruljuk el, legföljebb barátainknak. Ellenségeink nyugodtan menjenek csak oda. Annyit talán mégiscsak elmondhatunk róla, hogy egy olyan városhoz esik közel, amely... de inkább mégse. S ha valaki ennek ellenére mégis kitalálja, baráti kézfogásunkon kívül értékes tapasztalatokat nyerhet. Te pedig, kedves vendéglős pajtás, sose feledd: valószínűleg, hogy nemsokára nálad is felbukkannak remekül álcázott kiváló embereink. Nem bízhatok senkiben... S lehet, tudtodon kívül angyalokat vagy ügynököket vendégelsz meg...

Óbester-mester

PERMUTÁCIÓ

Molnár Illés

Irodámba mindig

halálpontosan, karórával jöttél, épp sírig tartasz, ez messziről leír, nem, mondod: lerívó költészet (feltartós, mi több, hőkezelt) azt ír, amit akar, ha tartósabbra vágysz, azért tejelni kell, azért köpülni, ami fennkölt, ami kefir, az jön csak mélyről, az analízis jól csengő alumíniumtálcán *kínállja* magát, hogy belefehéredsz. Sose légy túl spontán, - fejezed be halkán - csak kimért, mint a menza, és vérbő, mint a közelgő menopauza

Adóbevallás

-instant szószapor.-

Megkapó, elismeréssel adózom. Csak úgy hallomásból, Megismerés, mint olyan, ha volna, az meg már milyen. Egy adótoronyra nézek az ablakból, de a vevőtoronysághoz még mindig nem elég fent, bár nekem már az is magas. A tériszony híg ürülékként távozik belőlem. Pupillámból a vér kapkodva távozik, a szemem már fehérjedús, a vallomásos líra mossa tisztára, nézd. Az időjárási és a bérleti viszonyok terén állok – rosszul – sejtettem, pedig erősségem a biokémia. Gyengéimbe, mint a gondolatiság, bele se merek gondolni. Adós maradok a csattanóval, elismerésem: tényleg.

Esze Dóra

Aneurizma

– Kurt Cobain fekszik a földön a melegházban egy áprilisi délután, és Franz Kafka *Levél apámhoz*, illetve Radnóti *Levél a hitveshez* című munkáit olvasgatja. Csak sajnós utóbbit fejjel lefelé –

„Élni az istennek tett szívesség.”
Kertész Imre

„Ásványvizes palackot ha megtöltesz vízzel,
mert nincs benne ásványvíz,
az is éppen olyan jó súlyzó.”
Rubint Réka

„Drága Apám.”
Franz Kafka

0

Legdrágább Apám, igen.
(*A 2x2 józansága hull rám*)

1

A minap egyszer megkérdezted... nem, nem kérdeztél meg semmit. Ha jól számolom, nyolc éve már. Nyolc éve annak is, hogy én sem élek ezzel az emberi kommunikációban különösebb indoklást aligha igénylő szokással: nem kérdezek tőled semmit. Korábban talán faggattalak, érdeklődtem, kíváncsiskodtam, de ezért aztán bőségesen meg is fizettem. Igaz, harmincnégy év alatt

(*Nyugalma nyugtat s mint egy hűvös hullám*)

egyetlen egyszer sem fordult elő, hogy könnyedén nekem szegeztél volna egy semmitmondó „Hogy vagy?”-ot, a példa tehát előttem állt, de azért elmúlt, és most már belevésődött a múltba tizenkét év, amikor Te meg én, apám, rendszeresen szót váltottunk. Érettségi előtt álltam, amikor, azóta sem belátható okból, egyik napról a másikra úgy döntöttél, erre kapsz rá, beszélgetni fogunk. Találkozásaink alkalmával teljes fesztelenséget élveztem, és jellemzően meg is szabadultam attól, ami a szívemet nyomta. Meglehet, ezek a problémák számodra sosem jelentettek többet egy bakfis vagy egy

055
PRAE

fiatal nő szentimentális magafontoskodásánál, például hogy egy Péter nevű nem hív vissza, hogy valaki, akit te is ismertél, titokban sörözni jár az ex-barátnőjével, nekem pedig Gyurit hazudik, hogy mi lesz velem, ha nem vesznek fel az egyetemre, illetve később mi lesz velem a francia tanszékkal tett értelmetlen és kifejezetten bánatos hadakozásom különböző gyerekes manőverei kapcsán.

Te ilyenkor, ma már elképzelhetetlen módon, valódi figyelmeddel ajándékoztál meg. Ez azonban nagyon régen történt, és mert előtte elérhetetlen voltál számomra,

(Vad férfiak fégyvert s hatalmat érő)

és most is az vagy, e tizenkét évre példás módon igaz a népmesei fordulat: *köd előtte, köd utána*. Jelenléted valóságossága számomra nem kevésbé megközelíthetetlen, mint amennyire távoli Dél-Amerika bármely szívszorítóan túlsúlyos és sírós kedvű asszonya számára a falu szentje. Nem állsz már velem szóba, vagy ha igen, kevés benne a köszönet: érezteted, hogy a terhedre vagyok, de ha nyitottnak mutatkozom arra, hogy szembesüljek ingerültséged okával, csak még mogorvábbá válsz, tagadsz és kerek percc hárítasz. Állítólag ez a kettős kötés. Metakommunikációban teljes és megvető elutasítás, verbálisan látszat-támogatás, mely csupán azon az elkényeztetett mozdulaton fut zátonyra, amellyel, azt kevesellvén, jószándékod eltolom magamtól. Bármelyikkel tudnék mit kezdeni,

(S a folytonos veszélyben, bajban élő)

így azonban meg vagyok fosztva mindkettőtől, s ez a nélkülözés, még ha épp láthatatlan természeténél fogva irritált ignoranciára tarthat is számot, **csak természetes kaffkai büntudatomat növeli.**

2

Ma már mosolygásra késztet a naivitás,

(Ha kell, szívós leszek, mint fán a kéreg)

amellyel a veszteséghez, beszélgetéseink nélkülözése, hiány és űr felszíni jeleihez viszonyultam. Azt hittem, probléma ez is, mint megannyi, rákérdeztem az okára. Éppen rá, éppen nálad. Nem kaptam egyenes választ. Olyan részleteket fedtél fel, amelyek az egyre elkeseredettebb kíváncsiság egyre újabb lángjait szították fel, csökkenő eséllyel – nemcsak a valódi, a kielégítő feleletre, hanem arra is, hogy a folyamatot tépázatlan méltósággal megússzam, jóllehet erről a folyamatról sejtelmem sem volt, amikor engedtem egy számomra hétköznapi impulzusnak. Több alkalommal fiztetél ki egy-egy aprósággal, amelyből a helyzet érzelmi és indulati töltetéről jeges elszántsággal elfeledkezve összeilleszthetek a magam számára valamit, amivel, most már teljesen világos, be kell érnem. Kettős kötés volt ez is: ha azt mondtad volna, nem akarod feltárni előttem e változás lényegét, az az emberi érintkezés egy számomra világos szekcióját teszi még világosabbá. Ha megosztod velem, hogyan és mikor sikerült tetszésedet, társalgási kedvedet elvesztenem, az a számomra lehető legragyogóbb változat – cseppet sem csoda, hogy nem lehetett benne részem.

(Majd át magam, de mégis visszatérek)

Olyan ez, mint ha valaki az akasztásra vár. Ha valóban felakasztják, akkor meghal, és mindennek vége. Ha azonban végig kell élnie az akasztás minden előkészületét, s csak akkor értesül a kegyelemről, amikor a hurok már az arca előtt leng, egész életében megszenvedheti a dolgot. A szomorúság, amely ennek eredményeképp sokáig napról napra nőtt bennem, oly aprókat szűrő, oly hiányos szövetű, oly bizonytalan, **hogy én is azt hiszem: teljesen ártatlan vagy elidegenülésünkben. De épp ily teljesen ártatlan vagyok én is.**

Végül korántsem álltak össze a részletek. Egyéni módszeredhez folyamodtál: a helyett, hogy elmondtad volna a véleményed, harsányan, ám egyfajta lehengerlő maga-

biztossággal kapcsolódott bele egy társalgásba a kellős közepén. Ilyet gyakran és ügyesen csinálsz, az ember sokszor csak évekkkel később ébred rá, hogy szó sincs bármiféle beszélgetésről – csak Te beszélgetsz, apám –, folytatásról pedig –ami annak tetszik, nem más, mint a kezdő hang – különösen nem. Így hallgathattam végig, amint olyasmit mondasz – „Én még ilyen arrogáns nővel nem találkoztam” – szerinted rólam – „Csak tudnám, honnan ez a duma” – egy idegennek – „Beházasodott a magyar uralkodó osztályba, és ettől felvett egy stílust” –, amit – „Aztán majd megint előáll a követeléseivel, mint annál a szegény dagadtnál, aki le akarta fordítani a regényét angolra” –, úgy fest, végül nem voltam képes elfelejteni.

Az állításaidat alátámasztandó történetekből, a következőt hüvelykeztem ki: egy ízben nem megfelelő helyen állítottam le az autót a Nyíró udvarán – „Azt hiszi, amióta része a magyar uralkodó osztálynak, neki mindent szabad” –, egy-egy sokadszorra ismételt jópofaságon nem tudtam nevetni – „Te!, a Mariann kurva volt Belgiumban, írd meg az életét, tied a könyv, Marianné a pénz, na?” –, illetve egy követ fújok a rendszerváltás gengsztereivel – „Nem igaz, hogy feláll a járdára a burzsuj mocskos hétpróbás gazember, lámpavasra mindet, rohadt magyar uralkodó osztály, mind!”. Járatlanságomnak (melyre nincs mentség) és jóhiszeműségemnek (mely bizonyára nem hat meg) köszönhetően kezdetben megosztottam veled egy ötletemet: kérlek, apám, mielőtt eldöntöd, mi tetteim precíz indítéka, adj egy esélyt arra, hogy mindent Te sem szűrhatasz ki elsőre. **Némi bátorításra, baráti szóra lett volna szükségem, arra, hogy küssé utat nyiss nekem, ehelyett Te elálltad utamat, persze jó szándékkal [...] de mindebből semmi sem tartozott az én jövőmhöz.** Hogy egyszerű szórakozottságból vétek el egy parkolóhelyet, hogy létezik az a súlyos depresszió, amelyben a legjobb vicc sem elég jó tizedszerre, hogy nem az úgazdagokat védem, hanem őszintén meghökken a halálbüntetés fejedben keleti kényelemmel terpeszkedő gondolata, mert többet néztem ki belőled, apám.

Ma már látom, meddő vágy volt, hogy szavazz nekem bizalmat,
(*Ha kell, zuhanó lángok közt varázslom*)

mielőtt ítélsz – a döbbenet terhét viszonylag hamar leráztam. Utóvégre eléggé következetesen adod tudtára a világnak: ahhoz, hogy ítéletet hozz embertársaid felett, nem szükséges hozzájuk fordulnod,

(*S országok útjait; bíbor parázson*)

neked nem kellene kérdések, nem kell második pillantás, **az eljárás maga válik lassanként ítéletté.**

3

Végül is nem kevesebbet hányok a szemedre, apám, mint hogy rátelepszél az életemre. Kezdetben maró hiányoddal, majd csekély változtatással személyemre szabott zsarnokságoddal, végül, és a legvalószínűbb, hogy ez már így marad, amíg élünk, jelen nem léteddel ismét. Rendes körülmények között nincs ebben semmi különös, az ember, mondhatni, ilyesféle célból tartja a szüleit. **Természetesen nem mondom azt, hogy csupán a Te hatásodra lettem azzá, ami vagyok. Igen könnyen meglehet, hogy még ha teljesen a Te befolyásodtól menten nővök is fel, akkor sem váltam volna szíved szerint való emberré.** Annál is kevésbé, mert ha észre is vettem az öröm vagy a megkönnyebbülés jeleit a viselkedésedben, annak mindig csak nem kívánt tanúja lehettem. Mintha azon kapnám magam, hogy egész csoportra leskelődöm fürdés közben, jóllehet én sokkal kevésbé vágyom erre, mint ők. Egész életemben egyfajta okos keserűséget árasztottál magadból, mely még csak ellenedre sem volt. Ennek börtönéről persze akár minden nap elfeledkezhettél az érzékeid tobzódásában, abban a felfokozott állapotban, amelyben a keserűség, jóllehet oldódni

nem képes, durva és nagy erejű ütésben részesül – ő, hogy úgy mondjam, félre is állt, és kívárta az idejét: sosem kellett sokáig várnia.

De létezik valami a világon, tagadod, ellököd, üldözöd,
(*Megjártam érted én a lélek hosszát*)

én pedig lubickolok benne. Nem kérsz abból, hogy napjaidat ezerféle érzélem fűszerezze. Jeleit rossz ízű gyanakvással fogadod, megtestesülésében nem hiszel. És mégis, mindezt figyelembe véve, minderre építve valahányszor vetsz egy pillantást az életemre, azt látod, boldog vagyok. Ennyit el is tudsz fogadni. A többi – mert így is fordíthatjuk ellenállásod –, a mindenperces tűzijáték a sírás, a toporzékolás, a meghatódás, a csökönyösség, a féltékenység, a viháncolás, az elfogódottság, a szárnyalás, a kétségbeesés, az öröm, a bosszúvágy, az önfeláldozás, a kicsinyesség, az alkotás, a méreg, a kajánság, a szadizmus, a melankólia, a mámor, a rajongás, az összeomlás, a gyerekesség, a nélkülözés, a megrendülés, az undor, a megalázottság, az adakozókedv, az emelkedettség, a büszkeség, a szigor, a bátorság, a nagyképűség szikráiból valóban nem tartozik rád. De a derű, apám!, a szerenitás, melyhez tompa tehetségtelenségem fájóbban emlékezett Rád minden fényképnél, tapasztalat híján is ugyanúgy örökké hiányozni fog nekem, ahogy Te hiányoztál életem első tizennyolc évében. Nincs mit tenni, ezt hagyod nekem örökül. Szívesen kérném a segítséged, hadd kötődjem ezért valamivel kevésbé hozzád, legalább hóesésben, legalább Firenzében, legalább vasárnap

(*Fölmértem s mégis eltalálok hozzád*)

ne,

(*S fogoly vagyok. Mindent, amit remélek*)

végül maradok a bevált gyakorlatnál, lemondok erről is, nem fogom szem elől téveszteni, hogyan a legjobb neked.

Égben kötetett frigy egyébiránt létezik. Azt embernek hatalma felbontani nem adatott. **Aztán persze hozzászóltam, hogy ezeken az utakon olyasmit is keressek, amihez saját véleményem szerint sem volt semmi jogom. Ez újra csak a büntudatomat növelte.**

4

Persze lehet, hogy vidámabb voltál, amíg nem csalódtál. Nagymamának volt erről egy története. Ő ugyan azért mesélte, hogy fogalmam lehessen sosem látott, mert soha nagyapai funkcióba nem lépő Nagyapám vadállati kegyetlenségéről. E történet szerint Gábor – nevezzük Gábornak, nagyon régen halt meg, korban már én is két évvel túlhaladtam őt, ami unokai alapállásomat még nehezebbé teszi az előbb felsoroltaknál, ha ez egyáltalán lehetséges –, Gábor tehát délutáni pihenőjét töltötte a kanapén, ezt a kanapét még magam is jól ismertem, három vagy négyéves lehetél, amikor egy, a háborús idők faragta szegényes kis facsirkével odaléptél hozzá, és arra kérted, játsszon veled. Nem vetted figyelembe, hogy nincs ébren, itt szúrom közbe Nagymama második célját: egyben szemléltetni, milyen mély, szinte öntudatlan álomba képes merülni a Skorpió jegyű ember. Mivel választ nem kaptál, fejbe vágta a csirkével. Ő kinyitotta a szemét, és gondolkodás nélkül, még szinte mozdultában, ahogy felült, ám elveit meg nem tagadva, így a félálom amúgy is nehezen tartható mentségét azonnal elvetve kékre-zöldre vert téged abban a kantáros nadrágodban, amelyet több fénykép is megörökít.

Lényedet figyelembe véve

(*Zuhanni vágytak. Ellenükre élek*)

ez a történet leginkább nem is tudom hamarjában, mit nem igazol: kamaszkorod savanyúságát, a Biblia iránti fanatikus rajongásodat, látványos ötvenhatos ügyködésedet tizenhat évesen, melyet jószerivel mártíromságba oldott, hogy csak harmadszorra

vettek fel az egyetemre, amilyen vérmes ügyetlenséggel hajtottad a nőket kezdetben, első, őszintén lehetetlen házasságodat, és majd még kettőt, ahhoz hasonlóan abszurd indokkal, „Ők akarták”, a hét vicsorgó, tikkadt, esősóvár év után robbanó felhőszakadást, amikor egyik napról a másikra feltaláltad a vadászmodszert, az életviteledet, az ezerkilencszázhetven nyarától húsz éven át szinte szakadatlan, és ezt értsd úgy, hogy alvás, táplálkozás, munka, utazás, tisztálkodás és szóbeli kommunikáció igénye vagy felesleges jelenléte által meg nem szakított orgiát, ezt alaposan körvonalazod, ha teheted, apám, Te sosem szégyellted, hogy megismerted a nagynénédet többször is, és toporzékolva titkoltad, hogy megismerted Sz.-t, akit én mutattam be neked, azt, ahogy a rendszerváltással a politika az utolsó, a kegyelem előtaggal sajnos nem illethető csapást mérte az idegrendszeredre, és azt is, ahogy Nagymama halála után végérvényesen kivonultál a világból. Mondhatnád, megvan hozzá az útleveled: neked már akkor egy durván faragott, kemény gyerekjáték segítségével mutatott rá az élet a szeretetlenségre, amikor még azt sem tudtad kiejteni, mit sütsz, kis szűcs.

5

Minden várható, kiszámítható vagy érthető részlet dacára

(De elborult s a bombák fönt a gépben)

s számomra ez a legnagyobb változás abban, hogy ez a nefelejcsstekintetű asszony

(Szemed kékjét csodáltam épp az égen)

nincs már. Világossá vált előttem, hogy egész életemben félttem tőled, és ez a félelem olyan hatalmas, hogy arra sincs szüksége, átjárjon és lebénítson. Félek akkor is, ha nem érzem, félek akkor is, ha dacolok veled, félek, ha beszélek, félek, ha **részint épp Tőled féltemben** hallgatok, **részint meg azért, mert e félelmet sokkal több körülmény indokolja, semhogy élőszóval részletezve akár félig-meddig is összefoglalhatnám. S ha most írásban próbálok válaszolni Neked, még ez is túlonként hiányos lesz, mivel félelmem s mindaz, ami belőle következik, az írásban is gátol ha rólad van szó, és mert az anyag nagysága jóval túlnő emlékezetemen és értelmemen.**

Semmi szín alatt nem reménykedem abban, hogy felméred netán, mindez milyen mértékben gyötör és zaklat fel engem. **Önértékelésem sokkal jobban függött tőled, mint bármi másról, például a külső sikertől.** Megszégyenítő véglegességgel hagytak el minket, Téged és engem, a közös témák, mi már nem fogjuk megtudni, valóság vagy legenda a vér szava. Soha nem találkoztam senkivel, aki ilyen mértékben közönyös maradt volna az iránt,

(Bombázórajok húznak el felettem)

a kétségbeesés mely bugyrába képes taszítani maga körül bárkit, apró gesztusaival, tét nélküli és eredménytelen kirohanásaival, száz olyan karakterisztikummal, melyekről ő, különösebb nyereség híján, egyébként akkor is könnyű szerrel mondhatna le, ha, ami abszurdabb egy háborús játéknál, apám, esetleg még mindig ne volna tisztában pusztító hatásával. **Nekem Te nem voltál furcsaság, én nem választhattam, mindent el kellett fogadnom.** Számptalan esetben hallottam, amint élesen, hirtelen, hogy magad is felugrasz ültödben, rádörrensz valakire, aki mindenre számít, csak erre nem, „Elmebetegnek való zene megy!”“, megrikatod, „Helyben vagyunk, csak így tovább, ez az igazi!”“, már-már büchneri unalommal reagálsz a könnyeire, a tényt pedig, hogy sírásával kibillent előzetes terveidből, kikéred magadnak, ám kiváló neveltetésed kapcsán visszafogott bosszúsággá fordítod, és a magad részéről ezzel az előzékeny gesztussal őt a továbbiakban az adósodnak tekinted. **A te nézeted helyes volt, minden egyéb bolond, fellengző, mesüge, abnormális. És közben akkora volt az önbizalmad, hogy még a következtelenséggel sem kellett törődnöd, mégis mindig igazad volt.** Nem is az tipor el ebben, apám,

(Csodákban hittem, s napjuk elfeledtem)

hogy aki szólni szeretne hozzád, úgy jár, mint az epizodista a vezető színész mellett, mert emez a szájába adott sorok híján is szétjátssza, szétmimizálja annak monológját, és a közönség képtelen bárhová nézni kívülről – ezen az ember jobb napjain túlteszi magát. Az sem ráz már meg, hogy képtelen vagyok befejezni a mondataimat, beszélhetek bármiről, a szavamba vágsz. Félre ne érts, apám senkit nem ismerek, aki hozzád hasonlóan évről évre első lapozásra kívülről tudná a statisztikai zsebkönyvet, csorbítatlan biztonsággal idézné évtizedekre visszamenőleg, téged történelmi fordulattal, dátummal, uralkodó évszámával lehetetlenség megfogni, noha még csak nem is bölcsészkarra jártál, mindenre emlékszel, amit valaha olvastál, még akkor is, ha olvasási módszered éppen az adott mű értékeit kerüli ki és teszi feleslegessé, úgy is beéred egy-két gondolattal ízelítőül, kiszívod a szerző nézetei velejét, mintát veszel egyéni módszereiről. Cselekmény, ábrázolás, mondatművészet, stílus gyönyörűség véleményed szerint amúgy sem tartozik az élet ajándékai közé, számokra háromszáz oldal aligha több háromnál.

Hírhedett memóriád azonban mintha cserben hagyna azokon a pontokon, ahol, mondjuk így, jelmed szilárdsága átmenetileg épp nem fellelhető. Nem emlékszel arra, hogy pénzt ajánlottál nekem tizenkilenc évvel ezelőtt, ha segíték elérni akkori célodat, név szerint idősebb nőket és fiatal férfiakat egymással megismertetni, belőlük bridzs-társaságot szervezni. Nem emlékszel arra, hogy Sz., akivel barátságomnak név szerint a veled való titkos viszony *(A csókjainkról élesebb az emlék) (S már őszül is. Az ősz is ittfelejt még?) (Csak messze vagy! Túl három vad határon) (Tudom, hogy az vagy. Hitvesem s barátom) (S az éber lét útjára visszahullva) (A hitvesem leszel, – remélem újra) (S hogy ifjuságom csúcsán, majdan, egyszer) (Féltékenyen vallatlak, hogy szeretsz-e?)* vetett véget, mert meggyőzted, csak ártana neki, ha ugyanúgy fülembé zokogna a jó hírt, hogyan fülembé zokogta közhelyes bánatát, magányról pityergett, várakozásról, szeretetről, „Én annyira mélyen tudnék érezni”, hüppögte, de közben fehéren remegő ujjal a homlokára mutatott, ahol láthatatlan gyűlöletbetűkkel lángolt a parancs, azonnal vigyék oda valakit, aki megszabadítja a szüzességétől –, hát igen, apám, húszéves volt, és hiába nagymellű, amíg be nem lépett egy frissen szerveződött bridzstársaságba, bújá nem enyhült, ám áldásos közbenjárásodra szegényke egyszer csak érthetetlen és egyenlőtlen – mert felvilágosulatlan és nem önként vállalt – vetélkedésbe kezdett velem, amelynek okát nem sejtve igazán ellenségessé váltam, szerelmi teljesítményét egy ízben tehát, már-már a mozgásképtelenségig alkoholos befolyás alatt minősítetted előttem, jóllehet nem faggattalak a tapasztalataidról,

(Kamaszkorom kútjába visszahullva)

Sz. iszonyatos nőstény, ezt tudhattam meg. Nem emlékszel arra, hogy a felesben vett lakásból kitiltottál, hogy ellentmondást nem tűrő hangon kijelentetted, az abból származó jövedelmet megtartod magadnak, ellenben a vérségi kapcsolatra tekintettel hozzájárulsz, adózhatok helyetted. Lásd, apám, csak magamra vethetek, kis híján belementem, ám végül életed asszonya, név szerint Nagymama, megmentett az ötlettől.

Szeretném előre leszögezni, kizárólag azért világítok rá arra az egyéni módszerre, amivel **a félelem és büntudat idegőrlő hatásával szemben** bennem kialakuló fájdalomhoz viszonyulni volt érzékesed, hogy újfent egészen világossá tegyem ártatlanságod, noha teljesen bizonyos vagyok abban, Téged nem kell felmenteni, erre neked semmi szükséged. Nem, apám, erre nekem van szükségem. Valahányszor megragadta szívem a jól ismert vasmarok,

(Valóság voltál, lom lettél újra)

valahányszor belém gázoltál, valahányszor rám üvöltöttél, és én összeomlottam, elintéztél egy rád jellemző tömör, vad, bármely más, általam ismert emberi kommunikációban csonkának mondható, felhorkanva odavetett kiszólással. Tekints el,

kérlek, attól, hogy idézzem – **az ember teljesen védtelen volt Veled szemben.** Szavaid lényegét elegendő összefoglalnom abban, hogy lelki fájdalom nem létezik, illetve ha létezik is, Téged ez nem köt le, nem melleleg engem egészen biztosan nem gyötörhet ilyesmi, nekem ugyanis csak kitalált, elképzelt lelkem van – **és mindezt a harag és a teljes elítélés ijesztően rekedt mellézköngéjével, amelytől ma csak azért remegek kevésbé, mint gyermekkoromban, mert most részint a mindkettőnk tehetetlenségébe való bepillantás váltotta fel a gyermek kizárólagos büntudatát.** Művésznek gondolja magát a kicsike, éreztetted gúnyosan, úgy tesz, mintha az érzelmei irányítanák. **De ilyen volt az egész nevelésed, azt hiszem, van tehetséged a neveléshez, egy magadfajta embernek használhattál volna ezzel a neveléssel: megértette volna, hogy amit mondsz, ésszerű, nem törődött volna tovább semmivel, s nyugodtan végezte volna, útmutatásod szerint, a dolgát.**

Nyilvánvalóan ennek köszönhető, hogy amikor Nagymama meghalt, magadhoz vettél valakit, akiből nézeteid szerint és talán – ha lehetséges még ez a kifejezés bármivel kapcsolatban, ami az életedben jelenvaló – örömdre, embert faragsz. Kirángatad a delirium tremens rút mindennapjaiból, eladtad helyette a lakását, hogy hozzád költözzön, s így biztosan ne igyon többet: jól látható tehát, még a függetlenségedet is feláldoztad, s ha ezt időnként a szemére is veted, biztos vagyok benne, az áldozat súlya rároskad annyira, hogy tudatában legyen, mindent neked köszönhet. Ne is kíséreljük meg elképzelni, micsoda feladat lehet e grandezzát elviselni. Talán innen, hogy ahányszor életemben láttam ezt az embert, csak boldogtalanság áradt belőle, illetve egyfajta választott rövidlátás e boldogtalanság még számomra is ijesztően szembeszökő indái iránt. Ha nem ismerném a körülményeket, kertelés nélkül azt mondanám, mindez gorombaságban, alamuszóságban, és a győzelméhez elegendő intelligenciában nem részesült bajnok szeméből áradó fölényeskedésben nyilvánult meg. **És ebben is benne volt a Te rejtélyes ártatlanságod.**

6

Egy ízben azonban hármásban beszélgettünk ezzel az emberrel, Te meg én, és közvetve neki köszönhetem, hogy szívemről példátlanul nagy kő gördült le. Nyomasztó súlyát nem is annyira egy bizonyos eseménynek, semmint a saját gyarlóságomnak köszönhettem. Meglehetősen régen történt köztünk, közted és köztem, valami, amit megbeszelnünk már akkor sem lehetett, jóllehet az idők különösebb kommunikációs képtelenséget még nem indokoltak,

(Belülről lebbensz, így vetit az elme)

így hát, ha folytatni akartam veled bármit, egyetlen választásom volt, hogy a szónyeg alá söpörjek mindent, ami az incidenssel összefügg, és mivel az ilyesmi ellen zúgolódom, és ügyesnek sem mondhatnám magam benne, meghasonlásba sodort. Abban a hármás beszélgetésben, amelyre most utalok, váratlan módon e behegedt, ám attól még nagyon is valóságos sebre kaptam gyógyírt. Te szokásodhoz híven minden átmenet, bevezetés vagy előzetes figyelmeztetés nélkül felemlgetted az inkriminált alkalmat. Sosem fogom megtudni, ilyenkor mi vezérel Téged, még a legvalószínűbbnek az asszociatív rokonítás tűnik, valamiről eszedbe jut egy pillanat ezerkilencszáznegyvenkettő januárja – felteszem, egyéves korodnál korábbra nem tekinthetsz vissza – és az adott jelen terében cikkanó pillanatok miriádja közt, és azonnal kimondod, mire ragadtat az emlék, méghozzá, mint a széles körben elterjedt pesti viccben, kapaszkodó nélkül: aki ott van, ott van. Más mozzanatokból azonban olykor arra lehet következtetni, jó ideje foglalkoztat egy-egy részlet felülvizsgálata, és mert a türelem nem kenyered, felbukkanó kapcsolódást – név szerint alkalmat – Te ugyan ki nem vársz. Ilyenkor úgy érzem magam, mintha lépteimből felpillantván futóverseny kellős

közepén találnám magam az Erzsébet-hídon: döntésemről szó sem lehet, nem tudok olyan sebesen kapcsolódni, hogy az ne az események második hulláma legyen, úgyszólván eleve, és még a legjobb esetben.

Azt hallom tehát, mint mondani szokás, *egyszer csak*, hogy ennek a személynek azt meséled, a lakásavatáson kis híján összejöttél T. barátoddal. Mint megfogalmaztad, „osztott rendesen”, s bár különösebben nem érintett meg, csinos volt, fiatal, okod nem volt az undorodásra, így hát elindultál felé.

Azt nem említetted, hogy azokban a távoli napokban az élet jószerivel folyamatos ivásra kényszerített: a nyár végén Sz. testvére a menyasszonyával együtt életét vesztette egy autóbusz szerencsétlenségben. Éppen annyi idős volt, mint ahány évesen Sz. sosem ismert nagybátyja halt meg, akit pedig az oroszok lőttek le ötvenhatban. Sz. édesapja sorsában mindez egy antik sorstragédia koronáját tette fel egy, a náci által kiszabott árvaságra. Hatévesen a szülei, ifjúkorában a testvére, érett felnőttégre a fia – s neked véged volt, lopva mertél, mint mesélted, egy keresztre már felnézni, ha orvul templom vágódott eléd az utcán, a reggellet beköszöntő új nap csak új meg új üvegeket, poharakat jelenthetett számodra,

(Most bujdoskolsz a tájban és szememre)

gyanúsán foltos sőralátétek alá bekukkantván, csatornarácsok közt, hajléktalanok bokor tövében hagyott kupacaiban kutattad a Gondviselést, kóvályogva firtattad, ki karvarja itt a lapokat, miféle képtelen világok átjárásában nyomtak le a bridszasztalhoz a válladnál fogva.

Ezt hordoztad hát magadban, apám, abban a buliban, amikor a karomat, majd a mellemet kezdted simogatni a sötétben, mert barátoddal, a pimasz, kevély, harapósan életvidám és rettentően jó alakú T.-ről akkor, ott szó sem esett, bár szerencsére legalább a lakásban jelen volt: a hazugság köznapi formája Téged mindig hidegen hagyott.

Engem újfent paralizált a rettegés, mely egészen banálisán kezdett kúszni a szívem irányába, túlzás nélkül mondhatom, alig kaptam levegőt a saját pocsk rutinomtól: elébe menni, kiemelni, megmenteni – csak ez dübörgött a halántékomban. E konkrét alkalmat illetően tehát ahelyett, hogy visszakézből lecsördítettem volna neked, apám, egy akkortól, hogy állkapocsod szívárványos ívben landol a muskátlik közt a Hegedűsék kisbalkonján, óvni kezdtelek, és közbeléptem. Halld meg, kérlek, korántsem magamat védtem. Arra nekem háromszáz év családi mintája szerint nem jár engedély, bár az elsőnek a sorozatból

(S kihez vakon, némán is eltalálnék)

jó mentséget szolgáltatott egy bizonyos szabadságharc némely ötlete: ő még példás, hazáját szerető fészekhágyó – a gyerekektől, a felelősségtől jóval később, úgy a Te dédapád táján kezdett menekülni ez az én nagyszerű vezetéknevem. Így hát, amikor a számhoz közeledtél levegő után kapkodva, és medencémnek nyomakodva oly módon, amilyenre jelenleg semmi kedvem újdonság kifejezést találni, azt kérdeztem, már-már reménykedve: „Normális vagy?” **Közvetítőleg azonban állandóan csak arra kérlek, ne feledd: soha, még álomban sem hiszem, hogy Te ebben hibás volnál.** Felpattantál, már amennyire ezt az elfogyasztott szeszmenyiség lehetővé tette, és tántorogva elhagytad a terepet. Noha remegésemben oly tanácstalan voltam, mintha azon melegében egy tizenhatodik századi török rabszolgapiacra találtam volna magam, a személyeddel, **őskori fölényeddel** leverően analóg átmenetnélküliségben, utána mentem, míg még égett kint a villany. A lépcsőházban papának szólítottalak, és biztosítottalak arról, amivel tisztában voltál, és amivel épp mit kezdeni nem kerekedett kedved. Kezet csókoltál nekem, és rejtélyes módon, foltos poháralátétek Gondviselése, lejutottál a kapuhoz.

Hónapokon át nem voltam képes keresni a társaságod. Hónapokon át nem találtam olyan perc, olyan érzés, és olyan emlék sem, amely lehetővé tette volna, hogy ne

bármikor egy kád meztelen csigát válasszak ahelyett, hogy felemeljem a kagylót. Féltre ne érts: nem a kísérleted riasztott. Sokkal inkább az, hogy nem sejtettem, miként viszonyuljak a történetekhez. A közhelyes irtózásnál jóval árnyaltabbat éreztem, de attól még teljes egészében felderítetlen. Csak egy valamiben lehettem biztos: a Te segítségdre ebben nem számíthatok. Maradt tehát az elfojtás, melynek, mint említettem, nem lennék mestere. Nem beszéltem róla senkinek, **s így még mélyebb hatással voltál rám, annyira, hogy ez jóformán nem is laposodott soha megszokássá.**

Csakhogy, mint arra riadni lehettem szerencsés egy ismeretlen ember társaságában, a hozzá intézett szavakból kezdetben csak tétován leszűrve, hiába hallgattam róla, értelmetlenül irtóztam, botor befelé fordulásom vakított el, semmi annál szörnyebb! Kevéses mondok azzal, féktelenül ujjongtam magamban az említett hármas beszélgetést követően. Félhomályos, olcsó étterem, pecsétes terítő, hirtelen megszűnő éhség. Ok nélkül szőnyeg, ok nélkül söpörtem, ok nélkül meztelen. Összetévesztettél *hát*, könnyebbülhettem meg *egyszer csak*, minden átmenet nélkül, futók közt eleve második hullámban, összetévesztettél, azt hitted, T. karja, T. ágyéka, T. melle, T. szája, áldassék a ráförmedés intézménye, örök hála lépcsőház, halleluja tántorog!

Néhány nappal később jutott eszembe, hogy ott, a sötétben, azt suttogtad a fülemben, „Az a baj, hogy olyan okos vagy”.

Meg a keresztnévemet.

7

Számodra valószínűleg elképzelhetetlen, de jelentőséggel biztosan nem bír, hogy éven át komolyan hiányzott a testvérem. Pedig, és nem későn, kaptam öcsöt is, húgot is – Te sosem mulasztod el megjegyezni, ezek a gyerekek nekem csak féltestvéreim. Részint ebből is látszik, azt a kisebbik, szintén nem édes testvért, akivel a Te oldaladon és egy sosem láttam nő által ajándékozott volna meg az élet, semmisnek tekintetted. Semmisnek a saját életében, semmisnek az anyjában, semmisnek a tiédben, és feltétlenül semmisnek az enyémben. Pedig világra jött, élt is. Nem a Te hibád, és nem is az édesanyjád, hogy ez nem tartott tovább két hétnél. Természetesen ezt úgy értem, apám, hogy nagyon is hibás vagy benne, miként szintén az a nő, aki terhessége minden egyes napján két csomag cigarettát füstölt el. A nem húgom, aki a húgom volt, nyitott szívvel született,

(S szép mint a fény és oly szép mint az árnyék)

ilyesmit a hetvenes évek derekán nem lehetett túlélni. Ennek ellenére, többnyire olyankor, ha hirtelen megéreztem természeted iszonyú hatását, ha holland szivarba és minél testesebb vörös borba menekülve

(Ki biztos voltál, súlyos, mint a zsoltár)

gyengeségem kimutatni nem voltam rest, előbb-utóbb rendre elkezdtem sóvárogni e kislány után. Bizonyára ismételten önzés szolgáltatta e vágy alapját, a bizsergés, **hogy teljes erőfeszítéssel, tréfásan, komolyan, szeretettel, daccal, dühvel, ellenszennvel, odaadással, büntudattal, agyunk és szívünk minden erejével megvitassuk ezt a köztünk és közted függőben levő rettenetes pert minden oldaláról és minden alkalommal.** Még a nevét sem árultad el. Készséggel elismerem, ha a cinizmusra nem támaszkodhatnál, talán már nem élnél. Mégsem érzem túlzónak a kérést, bárcsak találkoztunk volna, ő meg én. Mégsem sebez meg az irántad felsistergő újabb csóva, jóllehet kitérni előle nem tudok. Mégsem rázkódom össze annak olvatag megfogalmazásától, hogy a lelkemben tovább él ez a gyermek, mert az maradt, és azt kéri, tűz és túlzás nélkül, sisteregjen csak bátorságom vele találkozni. Valójában szünet nélkül figyel bennünket, és mert ezt vállalom át közös terheinkből a legkönnyebben, leginkább engem. Tud róla, mi mozdul bennem, ha újra és újra megelégek azt, amiből

kilépnem igazán ideje, ha kívánom, hogy túlrejt terheim, mint a hó, roskadhassanak végre, tudja, mikor veheti ki a részét az életemből, tudja, mit vagyok hajlandó átengedni neked. És ahogy sugalmazás nélkül érti az említett szivart és bort, úgy ismeri titkát annak, hogyan ajánlom fel ezért, kardfogú üvöltéssel, csak szabaduljak valahára, vérbe kódolt megegyezéssel valamennyi alkalmat, amikor seggbe vagyok baszva. Az mind a tiéd. Mert bár szarunk rád, apám, olyan magasról, mint a legmagasabb csillag fent az égen, leszarni nem tudlak, sem én, sem a húgom, aki belehalt a mi nagyszerű vezetéknevünkbe.

8

Természetesen nem kis bosszúságotra könnyek közt felpattanva szakítottam félbe a beszélgetést, amikor a saját születésem felfoghatatlan lehetőségére rákérdeztem. Emlékeim szerint ezzel olyasmit vettem célba, ami valójában – elismerem, kissé szokatlan módon – minden lehetséges közül leginkább intellektuális síkon foglalkoztatott, Te azonban, **az én büntudatom voltaképp Tőled származik, és túlságosan át is hatja a maga egyszerűsége, sőt, ez az egyszerűség a gyöttrő lényegéhez tartozik, megismétlődése elképzelhetetlen,** gondolkodás nélkül érzelmi vádnak minősítetted. Tán nem hiszed ma sem, én egyszerű talánynak fogtam fel a helyzetet. Tizenkét éves korod óta háremről ábrándoztál, nincs is ebben különös, és míg kortársaid ezt rikoltó örömmel hagyták maguk mögött az első szerelem érkezével, magad inkább az egészen közeli múltig arról szögtél terveket, hogyan lehetne túlélni a párkapcsolatot, mely a testi élv kötelező mellékhatása, azon belül megragadván a kéj minden lehetséges formáját és percét, ám lehetőleg gyakrabban és több partnerrel, semmint ahány gombostű Argentína térképét beborítani képes. Nem akartad örökíteni véredet, mintha csak azt mondanád, önmagadra mutatva, **én nem bírnék elviselni egy ilyen néma, eltompult, száraz, elfajzott fiút.** Kijelenthetjük tehát, amikor megszülettem, egyetlen vigaszod az apává válásban, az orvul rád szakadó degenerációban az lehetett, legalább a vezetéknevünknek magja szakad. Akkori kérdésem valójában arra irányult hát, miért mutattad egy percig is olyannak magad, aki képes családban élni.

Míg évekkel később bevett gyakorlattá vált köztünk, hogy párbeszédeink második megszólalásában üvöltve szólsz hozzám, ebben az esetben már elsőre rikoltásodba ütköztem. **Szavakkal ennél jobban aligha aláltál meg, és sosem mutattad ki ennél világosabban megvetésedet.** Gyakorlott mozdulattal szegezted nekem azt, amit a saját kérdésem élének véltél, és megtudhattam, életem legaljasabb, legönzőbb lépése volt megszületni, üdvözlendő és érthető volna hát, ha ezért soha többé nem állnál velem szóba, és ha mégis megteszed, azt csak annak köszönhetem, hogy az apám vagy. Részéről, mint mondani szokás, nem érheti szó a ház elejét: jó előre bejelentetted minden veled ellentétes nemű lénynek, akivel csak összehozott a jó sors, milyen vagy.

Ha több napra eltűntél életjel nélkül,

(Mikor láthatlak újra, nem tudom már)

„Nem kérdezzünk”, így feleltél a kéztördelve elrebegett, kétségbeesett kérdésre, aztán kámforrá váltál újra. Majd újra. És újra. És újra. Húszas éveim elején tudakozódtam afelől is, miért láttad ezt elérhető megoldásnak, miért nem viselkedtél őszintén, miközben valójában egyetlen percig sem akartál másként, mint agglegényként élni. Ezt mondtad: „Nem szeretem megbántani az embereket.”“

Sokkal később, harmincöt éves koromban egy alkalommal – oka ma felidézhetetlen – elfeledkeztél magadról, a beszélgetés hangvételénél valamivel csendesebben azt mondtad, nem hiszem, hogy nekem: „Aztán megszülettél... sajnos... illetve... na mindegy.” Ha valaha valamin rajtakaptalak, apám, ez volt az: megpillantasz, még ha ez az utóbbi években elenyészően kevés alkalmat jelent is, és egyetlen rázkódással,

sarkadon egyetlenegy perdőülve huszonkilenc éves, nyurga, ideges mozgású, senki által meg nem értett, démonai szorítása nélkül lélegzetvételhez sem jutó, stílusában csak marakodni képes, ingerült, eldurvult fantáziáját minden embertársa fölé helyező fiatalberré vedlesz vissza,

(Sok hűvös érintésű büszke páfrány)

aki hirtelen rámered egy szőke vadidegenre – és látnod kell, apám, mindazt, ami életedet tönkretette. Én vagyok az, **ilyen hideg, alig leplezett, elpusztíthatatlan, gyermeken gyámoltalan, már-már nevetséges, állatian önelégült közönyt egy eléggé, de hidegen képzeltető gyermekben** felfedezni minden romlás oka, amiben alig nyugtat meg a tény, hogy végül egyetlen perc sem jutott neked e tönkretételből. Csak megjelenek, és úgy érzed,

(Hát hallgatok, míg zsong körém felállván)

életem egyetlen öröme és célja, hogy szabadságodra rávessem magam, és kitépjem azt szerető kezedből.

Bizonyára hallottad már, **nősülni, családot alapítani, elfogadni minden jövőző gyermeket, eltartani ebben a bizonytalan világban, s egy kissé még vezetni is őket, ez meggyőződésem szerint a legnagyobb dolog, ami egy embernek egyáltalán sikerülhet.** „De hát az istenért, milyen apa lettem volna én?” – kérdezted tőlem, és én, bőségesen anya, felelet nélkül hagytalak. Nem tudom, milyen lettél volna, apám. A virtuálisból pezsgő vérrrel festem meg a valóság száz arcát – ám ennek inverze akkor is meghaladja a képességeimet, ha neked most már minden nap, minden sötét este eszedbe jut minden volnák örök tartománya. **S így hát ismét lelkem legmélyét ragadtad meg, éspedig nagyon kemény kézzel.** Nagymama meghalt, apám, elengedhetnéd őt is, Gábort is, sosem jönnek vissza hozzád. Kilobbanna akkor benned

(S szivemben nappal újra megtalálom)

a derűt oly fájoán nélkülöző, okos keserűség, hogy pedig velem mi lenne,

(S te messze vagy. Hangod befonja álmom)

most már igazán ezen a szövegen változtatni sincs ereje. **Így végződik az én eddigi életem Veled, és ilyen esélyei vannak a jövőre.** Ahogy abba beletörődtem, bizonyosan nem tudok már segíteni rajtunk, beláthatnánk valahára mindketten, hogy én nem tudtam,

(A háborúba ájult Szerbiából)

és már soha nem is fogom tudni tönkretenni az életed, sem felfalni a szabadságod. E lehetőség, mint egy csillogó, fekete, a derekáig kivágott estélyi ruhába öltözött magas, idegen asszony, megvetően elfordul tőlünk. Nekünk nincs belőle több: csak meztelen, *csak hát.*

9

Kétezer februárjában elpattant benned valami. Talán maga az élet húrja. Ötvenkilenc éves voltál, ötvenkilenc éven át éltél világnőddel, eltekintve attól a néhány, minden esetben összesen néhány hónapot felölelő időszakról, amikor egy-egy feleséggel, illetve egy-egy súlyos fogászati problémával küzdő, „Az a praktikus!”, atombombázóval összeköltöztél. Egy reggel felhívtál, és valójában nem mondtál semmit. Máig sem tudom felidézni, még megközelítőleg sem, miért hívtalak vissza. A sugallatot értem, a mozdulat felrémlik, a pillanatot el is várom magamtól, de hogy ehhez mely ponton volt képes kapcsolódni gondolat, azóta is rejtély. Utóvégre akkor már lassan kezddhettem megszokni, hogy nem értelek, hogy nem kérdezhetek rá arra, ami előttem homályban marad,

(De nem felelhet senki rá a távol)

hogy a második megszólalásod egy párbeszédben rendre üvöltés, és hogy ettől én, akárhányszor megyünk rajta keresztül, még mindig és mindig összerezzenek.

Felfoghatatlan, miért döntöttem mégis ez alkalommal úgy, tisztázom a helyzetet, amikor valójában arra sem utaltak jelek, van mit tisztázni – bizonyára nem a józanság vezetett. Sodródttam a reflexszel, az ösztöneimre bíztam magam, talán ennek jutalmaként vette ezúttal fel a húgod a telefont, aki természetesen velem kezdett ordítani. Nekem nem lehetett részem abban, amiben két unokatestvéremnek. Én ennyit kaphattam tőled: „Készülj fel a legrosszabbra.” Pedig odaértem volna a hullaszállítók előtt.

Így hát este mentem el hozzátok, voltaképpen ezt is világos indok nélkül. A testvéred épp végzett a nagyablakkal, saját gyász, még a létra tetejéről leszólt nekem, erre ragadtatta az elfojthatatlan közlésvágy, ti lemondtok a lakásról a mi javunkra. De vigyázz, villantotta fel gondolatait egy Veled aznap korábban folytatott beszélgetésből, de vigyázz, itt a nevem következett, elvileg ötven százalék jár, csak ő engedheti át a fiúknak az egyhatod különbséget!, idézte hát önmagát. Rendben, mondtam én, és rendben, tettem hozzá, rendben, ahogy gondoljátok, mondtam, hogy ne okádjak, hogy ne a hajam tépjem, hogy ismét megmártózzam az önutálat mocsarában annak az eléggé el nem ítéhető szokásomnak köszönhetően – pedig el kéne fordítanom a fejem látványos kínban, pedig hallgatni kéne konokul, pedig fantáziaszegény szókimondással kéne beolvasni–, hogy elébe megyek másnak, helyette rémülök, el ne kelljen viselnie a hétköznapi poklot, amelybe például e konkrét esetben a semmivel sem igazolható anyagiasság taszítja. „A halál napján abban a lakásban férfi ugyan nem beszélt pénzről”, hallhattam kicsit később tőled.

Nem kísérlem meg leírni, milyen hatást tett rám e kijelentés. Emlegethetnék jeges zuhanyt, pillanatnyi levegőtleniséget, vagy éppen huzatot keresztül-kasul az érzékemen. Amikor felnéztem, még korántsem ocsúdva, ellenkezőleg, bármiféle segítségért könyörögve, el sem hinnéd, mit láttam, apám. A diadal fénye csillogott a szemedben. Ebből teljesen nyilvánvalóvá vált számomra, hogy ha fennmaradó életemet azzal tölténém, magyarázzam el, értetek mentem bele, apám, érted, teljesen mindegyé válna, kapok-e még levegőt egy napig akár – **végére is a gyermeknek ezek a csalódásai nem a köznapi élet csalódásai voltak, hanem – mivel a Te mindenben mérvadó személyedet érintették – elevenembe vágta.** Megérdemelted, mondanád, és ezt bátran tekinthetném útravalónak, derűtlen örökségnek, meztelen igazságnak, megérdemelted, csak papának ne szólítsalak soha többé, megérdemelted, szabadságzabáló és függetlenségfaló, futóversenybe sodródott szörnyeteg, talán így pecsételne hirtelen múló éhséget a terítőn és hármásban, megérdemelted, ahogy a második hullámban a sötétség felelne, megérdemelted, így jár, aki másokra van tekintettel,

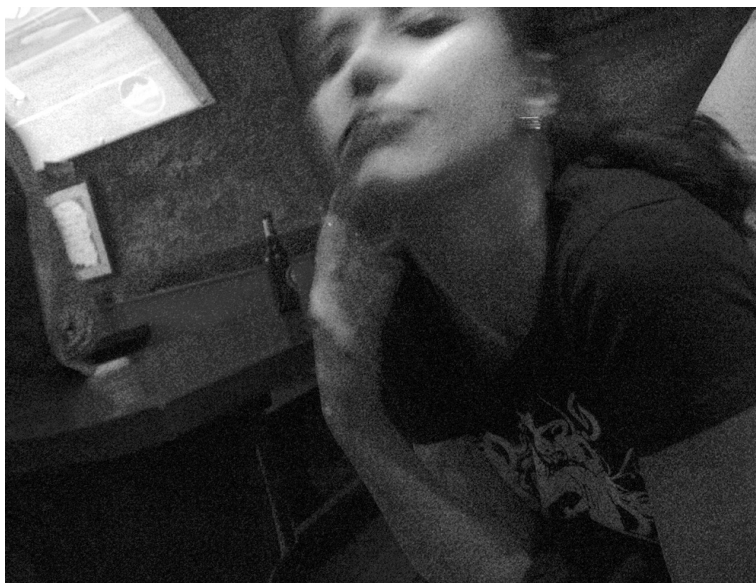
(Üvölt a csönd fülemben, s felkiáltok)

egyébként nem tudom, kitől hallhatnék még ebben az életben történetet rólad. A történet immár deszpikábilis, kondescenzens és abandonál: idegen, meztelen, csak hát... Csak hát gyerekkorodban azt hitted, a csellóverseny összetett szó. A háború után, ötévesen, abban a sistergő inflációcsóvában, míg még ég kint a villany, és naponta új bankókat rakosgattál magad elé a szőnyegre, egyszerűen rájöttél, kiderítetted, felfedeztetted magadnak a tízes számrendszert. Néhány hónappal később pszichológus vizsgált meg, tudni szeretted volna, iskolaérett vagy-e a hatodik évad előtt, és azt kérdezte tőled kedvesen, ahogy egy gyerekhez szól az ember, el tudsz-e számolni nyolcig. Magas volt. Tizennégy évesen elindultál Jeruzsálemba, gyalog, pénz nélkül, Mosonmagyaróváron szaladtál bele a nagybátyádba, és mindketten először jártatok ott. Hatvanévesen megírtad és kinyomtatad a könyved, jó barátom egy meséjéhez hasonlít: praktikus tanácsokat tartalmaz mindazoknak, akik teljesen hülyék, viszont gyors megoldást keresnek a földkerekség mindenkori problémáira. Terjeszteni feleslegesnek tartod, úgy is rátalál, aki erre született, s majd útmutatásaid követve odahat, hogy a világ vezetői gyógyítsák be sokezer év összes sebét. A rendszerváltás után nem sokkal rájöttél, ki tette lehetővé

számodra az élhető életet két évtizeden át, azóta minden év májusában, a halála évfordulóján, elzarándokolsz a sírjához. Hol szentnek, hol zseninek nevezed, a világ pedig, míg élt, úgy hívta, Kádár János. Nagymama akkor csomagolt össze és terelt ki kettőtöket az ajtón, lekapcsolván halkán a villanyt, amikor arra tért haza, hogy a húgod és Te a tejuveg mögött dörömböltök, míg Gábor – nevezzük Gábornak, nem esett ez olyan régen – kicsit ledőlt a másik szobában. Behívott ehhez maga mellé egy lányt, aki a nap legjavát a sötétben töltötte, akit valamivel korábban Nagymama terelt be a házatokba, egy lányt, aki ettől kezdve a szekrényben hagyta a kabátját, rajta azzal a nézegetnivaló sárga csillaggal. Ezért költöztetek el, pedig Gábor bizonyára csak összetévesztette, a lány osztott rendesen, ő pedig azt hitte, félhomályos étteremben ül, peccsés terítő mellett, ahol nem hiába söpröget. Nem húztál feketét, a nefelejcskek helyére szórtad a hamvakat, nyögve erőszaktól, fogvicsorítva. Néhány szemcse a nadrágod szárára sodródott, vitted magaddal a lakásba. Nem szereted a vágott virágot,

(A mélyben néma, hallgató világok)

és természetesen a vágatlant sem. A magad részéről az anyádat szeretted, az egyetlen, aki az égben köttetett. Ez egy levél a hitveshez, csak éppen nem az enyém, szerzőjét elfedi, akár kiszívod nézetei velejét, akár nem veszel mintát módszereiről, szerzője így felismeri a rezdületlen büntudatot a bekezdésekben, anélkül bizonyára minden szöveg olvashatatlan, senki nem látott könnyezni, örjítően semmi nem nyelte el rajtad a színeket abban a februárban. **Ilyenkor fektében arca borult az ember [...] s most, amikor ezt írja, újra sír.** Örjítően képtelen véget érni ez az írás, az utolsó szavakat nem bírom kölcsönvenni – **hogy ez kissé megnyugtathat mindkettőnket, s megkönnyíteti számunkra életünket és halálunk,** az utolsókat csak elrabolni lehet, betörni, feltépni, széthullatni, végigmarni, kinyúlni értük, kinyúlni. Az órára nézni, tíz nulla hét, felidézni egy perccel ezelőtt hallott hangodat, idemásolni, mit beszéltél, „Olyan, mint a demokrácia, egy szó sem igaz belőle”, mondtad, és mint ami nem jár – óra, tíz –, nem jár – tántorog –, nem jár – csak adható –, elfogadni, el fog adni, csellóverseny, csel, ló, vers, eny, hogyan ismerhetném, hogyan is merhetném, adomát, adom át, én idevarázsolni semmit nem tudok, mi kérhető volna cserébe.

Léda hihetetlenül gyorsan Adyra néz

Győrei Zsolt

Miklós szerelme

I.

Hová tűnt a század, melyben a nagy Toldi
Tetteit volt derék virtus foldni-toldni?
Völgybe fordult időnk, léptünk rajta siklós,
Másik kor köszön bé, benne másik Miklós.
Az a régi megholt, poros és avitt ma,
Helyette egy mái szaladt a divatba.
Berzenkedni minek? Erős úr a módi,
Erősebb, mint akár a nagyeros Toldi.

II.

Felszöke az égre csillaga Berénynek,
Ezt megírni, költő, mutatkozz serénynek!
Új Miklósnak bajsza alá gyalulj szókat,
Kurta legyen, ne sok, s élénk, sose kókadt!
Sok ember a gondját elfeledi szóddal,
Hosszú, nyűgös napját egy gyors epizóddal.
Sok magára ösmer, még több szomszédjára,
Szomorút ha lát, sír – vígat, mosoly járja.

III.

Mit markomba kaptam, dús volt már a kéve,
Hántottam a tarlót vagy hetedfél éve,
Hallhatta a szavam Keszölc, Siklós, Miskolc,
Midőn egy álomban élém lépett Miklós.
Ráösmerni pedig nem volt gyerekjáték,
Szemem-szám tátottam, ily csodát hogy láték!
Mintha most-időnkben lenne furcsa vendég,
Olyan köntöst öltött, mint régi leventék!

IV.

Kezében egy bendzsó. „Nem bendzsó, de lant az!” –
Szege gondolatom. „Ládd, ha rápillantasz!
Régi mesterséged így el van feledve?
Így nem emlékezel a jobbik feledre?
Bár minek is kérdelem? Napról-napra nézem
Nincs egy míves szavam öttucatnyi részben!
Cifra hímem? Rímem? Egy sincs, nem egy bokor!
Nem táncol a nyelvem – biceg, billen, botol.”

V.

„Tűrtem ezt, míg tűrtem! Igencsak sokáig!
Jöhettek voln' régen, elmaradtam máig.
De nem győzöm tovább! Csurig telt a serleg!
Eléd állok bátran – szóltam – megismerlek,
S rászorítlak rögtön (gigádnál, ha ez kell!),
Fényesen beszéltesz, ízzel, becsülettel!
Nagy tétje van mert most, nagyot üt az óra:
Szépen szólok hozzá, visszajön tán Nóra!”

VI.

Közbeszóltam volna – gondolni is elég.
Miklós azon nyomban fölemelte kezét.
„Tudom, mint mentenéd nyakad (kicsit szorít?):
Te csak dialógust írsz, kapsz készen sztorit?
Akkor se a stílnak felelj meg! a hévnek!
Ne a *szándokom* mondd – fejtsd meg, amit *érzek!*
Ej, nem bízom benned! Tüzemre téssz rossz fát!
Írjad – mondom!” S ezzel fogja lantját (kobzát?).

VII.

„Hol kezdjem dicsérni bájord, ékességid?
Hiszen véges-végig úgysem bírnék érn!
Két csillag szemeid? Úgy ígéz sugárok,
Elmennék utánok világ hűlt végeig!
Piroslik az orcád, fejező mellyecskéd,
Nincs, ki felér hozzád, szép tökéletesség.
Örök szerelem ez, nem válhat búcsúra,
Lelkemben ott ragyog drága neved: Nóra!”

VIII.

„Úrnőm légy, s én vazall! Gyilok a távollét
Mindenütt, ahol két szív így egymásra vall.
Talán mosolyognál? Vonsz mézbül-kötélre,
Hánysz bezzeg kardélre híves haragodnál.
Sorsom elpanaszlom kardvasnak, zsinegnek,
Elébb, mint egy asszony, siratják szívem meg!
Röpke vágy ha volt ez, vált örökbecsűre,
Esküszöm, nem rogyok soha másik nőre!”

IX.

„Ezt a verset mondjam, ha meglátom! Mit szólsz?”
Megrázom a fejem. „Nem lesz ez jó, Miklós.
Amit szádba írok, legyen bármi zsoltár,
Soha nem lehet több kettő-három sornál.
S hiába megy szépen rímed sora, rendi,
Irálya már hervadt; úgy mondom: nem trendi.
Elhül tőle a nép, elkapcsol az ország,
Verseid a nézőt elvonják, nem szorzzák.”

X.

„S ha a hős tartósan alacsonyan-nézett,
Kezdődnek a vészek, elfogynak a részek.
Márpedig akkoron tinektek sincs tovább!”
Miklós e szavaknál csikordítja fogát.
„Mit javallasz mégis? Meg az miképp essék,
Hogy versem is legyen s ugyanúgy nézettség?”
Hogy e nagy szerelmem ne fogyjék sutára,
S ne ily kótya göncben ugorjam Dunába?”

XI.

„Bizonyos, hogy Nórát megfogják a versek?”
„Még ott (ne mondjam, hol) is csak könyvön perceg!
Ahány irodalmi újság, mind járhatja!”
„Hopp, itt a bibéje! Kiteszem a lapba!
Ne ámulj! A versed leírtam, mint diák,
De nem keresem meg vele a médiát.
Hozza le egy újság... s úgy éljek, ha rálel,
S elolvassa Nóra, szeme-szája áll el!”

XII.

„Megösmeri rögtön a gyönyörű lelked,
Engedi, hogy megfűzd – tán azt is, hogy elvedd!
Tudjuk akkor, így mért esett, máshogy mért nem,
Tudjuk: az örökszép líráé az érdem.
Szenvedélyes csókban forrtok máris össze,
Az udvar közepén, barátoknak közte!
Éltek aztán együtt, amíg hol, amíg holsz,
Jó lesz-e így, pajtás?” S nagyot bólint Miklós.
Elleng... ám a verse rőt parázsát látom,
Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon.

Merényi Krisztián

Kutya-meleg

Nem vagyok festett,
de képemen mintha vakolat.
Negyven fok árnyékban.
Megyek, olvasom a mérőket,
olvasom a sok szar mérőt.
Bedobok egy sört,
jobban izzadok,
...tovább a mérőket.
Pofámon mintha agyag.
Fel a hegyre,
szemöldökömről
izzadság
csöpög.
Már olyan fülledt
a gatyám bele, hogy a herém
se viszket /túlvakartam?/
Szűk alsót vettem fel,
ahogy
lépkedek
feléle
attól félek,
hogy kifícamodik a makkom...
... újra kiver a víz.
Percnyi merengés,
fejemhez kapok; a makk
nem tud kifícamodni!
Az a fekete, egyfűlű korcs,
hát nem
kirohan
a
bozótból?
Sündisznónyi kölykeinek akar
szerezni bokahúst.
Oldalvást
szökkenek,
leolvasó-botomat felé,
meghátrál, de taknyom
kirobban az ijedségtől.
Letöröljem?
Minek, majd
ha
felérek,
addig nem gond,
úgyis ömlik az izzadság,

és talán a húgyom is
megcsillan a sokat gondolt
makkomon.
Hol egy kibaszott kút?
Tócsából igyak?
Ott
fent
a gazdagok
nem adnak;
még egy bolt sincs.
Olyan, mint ötévesen, amikor
orromban gumifikával dobáltam
a tó kacsáit;
nem értettem, hogy
miért nem kapok levegőt.
Már vagy
hús
perce
gyalogolok,
nem olvastam le egyet sem,
senki sem fizeti a holtidőt.
Szájszélemeden
lefolyik a
még be nem vattásodott nyál,
taknyom
egész
az államig.
Halántékomon
lecsurog
zuhatagverejtékem.
És mikor mindezek találkoznak
állcsúcsomon,
már én is -
a sok dögidőt megélt ember -
azt mondom:
kutya egy meleg van.

Kántás Balázs

Rímképlet

Oly egyszerű volt
A rímképletünk...
Előbb tiszta rímek,
Szép, rendezett, jambikus
Sorok, aztán lassú
Hangváltozások.
Mikor asszonáncként
Csengtünk össze
És a vers lábai el-eltörtek,
Mankónak még mindig
Ott voltak a hangzatos szavak.
Aztán az utolsó rímsejtések
Is feloldódtak a hangok
Kavargó, rendszertelen árijában.
Még egymásba kapaszkodunk,
- Van valami szövegkohézió -,
De már csak rendszertelen,
Avantgárd prózavers vagyunk...

Portugálul

Most épp
portugálul
pofázik a kígyó
kifejti lételméletét
hogy a farkába harapva
kört képez és
teljes lesz a lét...
én pedig portugálul
veszem fel a pisztolyt
az asztrólól
és lövöm fejbe a mocskos dögöt

... lassítószerrel vedelnek a felhők ...

Beborul, majd újra kisüt a nap,
állandó jelleggel perog a film,
monoton megszokott képek sora,
csak ez lehetséges e térben, csak így.
Lassítószerrel vedelnek a felhők,
a gyémántfény önmagáért ragyog,
az adat stagnál, nem csökken, nem nő,
merevek a mozaikdarabok.
Nem-létező fogalom a veszély,
kockázat: üres kategória,
önmagát butítja el, ami él,
robog az autó, száguld sehova.
Az unott fegyház önmagába zárva
bámul egy alig létező világba

Kalapos Éva Veronika

Búcsú

Ma elföldeltem azt a négyéves hülyét,
ki könnyhözszokottan markolt kapurácsot,
bámulta a férfit távolodni,
és azóta mindegyre csak állt ott;
s hogyha néha felsejlik még bennem
egy régi csók, mit apám elpakolt,
ő elpattan a hólyagos ég alatt,
felkacag – s én nem tudom, ki volt.

Nyárelő

Megbélyegeztek. És most a faromon
gennyes csomókról szakad föl a pára.
Néhány szál ebédem gyenge gyomrom szúrja.
Agyonrugdostam egy fiatal tehenészt.
Anyám bámulom egész nap a réten.
Lenyelem a bűnt, és felböfögöm újra.

Bodnár Csaba

A boszorkánymester

A nap besütött az ablakon és végigcirógatta a lány arcát. A hirtelen fény felébresztette, az órára nézett:

– Jaj, elkésem!

Lóhalálában pakolt, dobálta magára a ruháit, és rohant a buszhoz. Épp az orra előtt ment el...

– A francba! – kiáltotta, majd immáron elengedve magát, kényelmesen sétált a megálló felé. Most már úgyis mindégy, elkéstem, gondolta.

Furcsa zajokat, iszonyú szagot sodort felé a szél. Naná, hogy megint „abból” a kertből... A szokásos úton-módon bejutva elindult a szag irányába.

A házikó oldalához kis nyitott fészert támaszkodott, tele mindenféle limlommal – ez még nem volt valami nagy különlegesség, sok ilyet lát, aki a környék utcáit rója, az errefelé lakók hajlamosak a gyűjtögető életmódra, mondván, „hátha jó lesz még valamire”... A fészert közepén azonban tűz lobogott, rajta hatalmas kondér, tele fortyogó, zöldes folyadékkal, ennek bűze töltötte be a levegőt. Körülötte fura alak sürgött-forogott, fején hosszúkás süveg, hórihorgas alakját holddal, csillagokkal mintázott éjszínű lebernyeg borította, egy hatalmas fakanállal időnként meg-megkavargatta a lötytyöt, máskor pedig varázspálcájával körözött felette.

Az egész jelenség annyira valószínűtlen volt, hogy Liának közelebb kellett mennie, vonzotta a látvány. Mikor már ott volt, zavarában az egyik sarokban álló seprűt kezdte el piszkálni.

– Veszedelmes szerszám! Ne nyúlj hozzá! – szólt a varázslóféle rá se nézve, abba sem hagyva a tevékenységét.

Lia még közelebb húzódott a tűzhöz, megbűvölten bámulta, miközben a másik furcsa varázsigébe fogott:

*Csiribú-csiribá, rontom-bontom
Fagyott kis szívét most felolvasztom...*

– Honnan tudod, hogy fagyos a szívem? – szakította félbe a lány a mondókát.

– És te honnét tudod, hogy a TE szívedről van szó?

– ...

– Egyébként pedig boszorkánymester lennék, vagy mi a szösz! Vigyázz, én belelátok az emberek lelkébe, kitalálom a legtitkosabb gondolataikat... És te még nem is ismered a nagynénémet, az újpesti boszorkányt, ő sokkal jobb nálam, azt rebesgetik róla, hogy igazi röntgenszeme van! Az egyik kuncsaftja például néhány hétnyi szekírozás után könyörgőre fogta a dolgot, és a következő versikét írta hozzá:

*Csalafinta boszorka
Miden titkok tudója
Tudod, mi van szívedben*

*Sámánnö vagy, öreglány
Seprű-díjas boszorkány
Ne árulj el engem*

*Röntgen-szemed átjárja
Testem-lelkem, hiába
Nehéz ellenállni*

*Javasasszony, kuruzsló
Kérve-kérlek, legyél jó
Kegyelmezz meg nekem*

– Nekem nincs titkolnivalóm, engem aztán világíthatnak napestig, amivel csak akarnak – vágta ki bátran Lia.

– Olyan biztos vagy benne? Szerintem mindenkinek vannak olyan titkai, gondolatai, amelyeknek nem örülne, ha napfényre kerülnének... Vegyük például azt, hogy miért is olyan fagyos az a kicsi szíved? Mit tett a másik, és mit tettél TE, hogy idáig jutott a dolog?

– ...ööö...

– Ugye, hogy nem akarsz mélyebben belemenni?... Na, hagyjuk... Kezdjük el inkább újra azt a varázsigét, hátha még tudunk javítani a helyzeten – mondta, és pálcájával a fortyogó folyadék fölött körözve így szólt:

*Csiribú-csiribá, rontom-bontom,
Fagyott kis szívet most felolvasztom,
Elő is vele, hol a nagykendér?
Jó vödör vizet zuttyantok belé.*

*Aprófát gyorsan hát, alágyújtok,
Fújom veszettül és mikor zubog,
Szép' egymás után behullajtok
Varjúháját, szárított békacombot,*

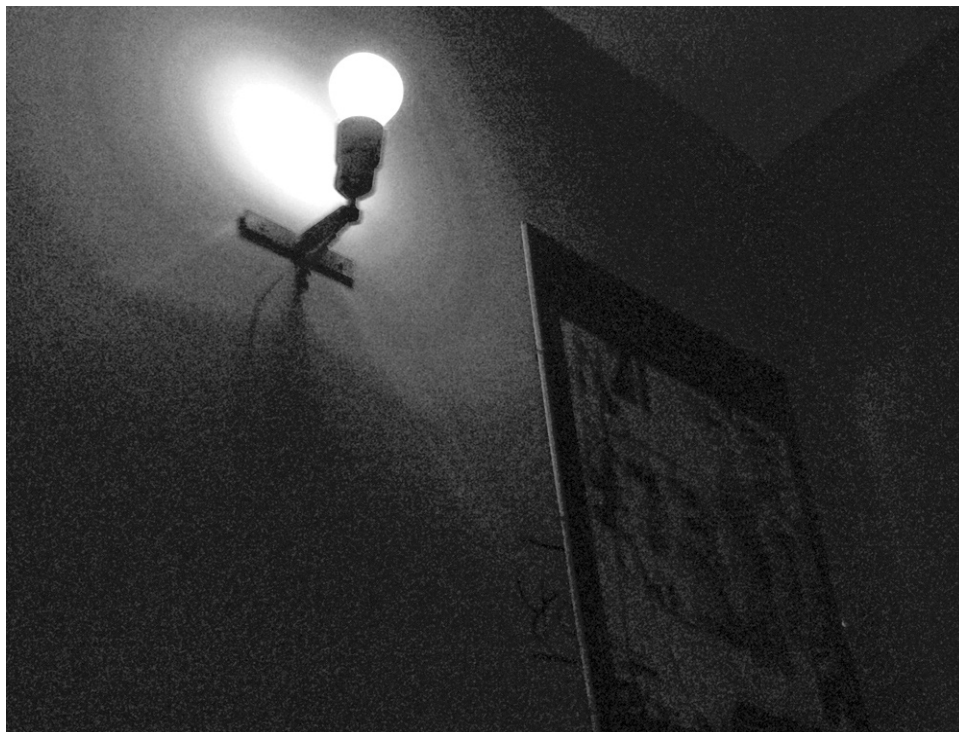
*Elhagyott kígyóbőrt és elefánt
Porított agyarát, s mindent, mi fán
Terehmet, fekete macska farkát,
Embrió fixírozott kisujját.*

*Fortyog már ez az egész kotyvalék
Bele merjem dobni fagyott szívet?
Felütöm nagykönyvem, varázsigé
Kell ide most gyorsan, de izibe!*

*Büvszavaim konokul mormolom
S közben a fogamat csikorgatom,
Mosoly nő arcodon – még ilyen nőt?
Nemcsak hogy felolvadt, már meg is főtt!*

Miközben amaz csak mondta-mondta, Lia érezte, hogy a korábbi bánatok, fájdalmak okozta jég, amely valóban a szívére kérgesedett már jó ideje, kezd oldódni, jókedve kerekedett, nevetett a varázsige furcsaságain, öröm költözött lelkébe, nőttön-nőtt, s mire a mondóka a végére ért, már majdnem szétrobbant tőle, szinte a levegőben érezte magát.

Felnézett. Csak ekkor vette észre, hogy a varázsló bűvölőn, meredten bámul rá, tekintetük most összeakadt, nem tudott szabadulni tőle, nézte, nézte... Aztán mégiscsak sikerült, megrázkódott, megfordult, és ahogy jött – elment.

Szép lámpafény lány nélkül

A Táncoló Macska[♦]

(Fejezetek Mara svájci naplójából)

„Tudni szeretném, mi az egész legmélye, és hol a határ. Az én határom.”

Második hét a Táncoló Macskában. Nem is tudom, miért csak most kezdtem írni. Tizenkét óras autótúrát és egy különös hét után itt ülök Zürichben, a bár emeletén. Próbálok lerázni magamról az otthon emlékképeit, az út köré koncentrálni gondolataimat, ha már odahaza az utolsó pár napban nem sikerült.

Két teljesen más világ ez. Otthon minden egyes percet kiélvezek, szinte habzsolom a kellemes élményeket, mintha mindegyik lehetőség egyben az utolsó lenne. Ez persze a Táncoló Macskában is így van, bár picit másképp. És itt nem bánt olyan mélyen, ha egy lehetőséget látok elúszni. Vagy mégis?

Otthon élek. Itt Svájcban csak dolgozom. A buszon semmit nem kérdeztem, nem is kezdeményeztem beszélgetést. Láttam, hogy bámulnak, szemükben ott volt a kérdés, a kíváncsiság, ami bennem is megvolt, ugyanakkor tartottam tőlük. Emlékszem egy meglehetősen széles csípőjű, szőke, luxuscikkbe öltözött, agyondohányzott hangú leányzóra a buszról. Megkérdeztem, mivel foglalkozik, bár már tett néhány sokat sejtető megjegyzést a többi lány előtt, akik mellesleg egy közeli szaunaklubba utaztak. Furán félrenézett, és csak annyit dünnyögött: „Majd elmondom.” Fél óra sem telt bele, a benzinkút mosdója felé menet újra kibukott belőlem a kérdés. A válasz egyszerű volt, mint egy kiadós pofonvágás: „Hát, baszok.” Egy pillanatra lezsibbadtam a nyers megfogalmazástól, de nem értem be ennyivel. „Egy lakásban, Münchenben. Az interneten hirdetek.” Ez viszont már elég infó volt, hogy elapassza a kíváncsiságomat – sok ilyen lányt ismertem meg.

Az elmúlt héten a mindennapok ridegsége sokat kivett belőlem. Talán ez az, amire fel akartam készülni odahaza. A bárban ragyognunk kell, mindig a legjobb formánkat próbáljuk hozni. Frissnek és üdének kell látszanunk, mindig és mindenre kaphatónak, személyes istennőnek kell lennünk. A fáradtság első jeleit is azonnal kiszúrják. Tökéletes ellenpólusa ennek a két műszak közötti időszak, a teljes amortizáció. A testem tizenegy órán át feszült, mint egy elegáns ruhadarab, ami most gyűrötten, viseltesen hever a sarokban. Fonnyadtnak érzem magam, a tükörben nézegetem összeesett bőrömet, ami elvesztette fiatalságát a raklapnyi smink alatt. Mikor megérkeztem, megdicsértek, hogy milyen kismult vagyok, szép a bőröm. Tény, hogy hozzájuk képest ráncstalannak tűntem és formáim is gömbölydedebbek voltak. Most hatvanöt vagyok, bár gyanítom, nem sokáig. Itt majd szépen leszívárogo.

Különös fogadtatásban volt részem ma reggel. Több szombaton érkezett lány becsomagolva, menetkészen, kiborulva állt a kijáratnál. Kezdem fogni a jelenlegi hangulatot és azonmód ki is akartam maradni belőle. Az első héten azt hittem, hogy a helyzet már nem lehet rosszabb, már ami a hétköznapi feszültséget illeti. Tévedtem. Fura, de itt már egyetlen eltöltött hét után tapasztaltnak és befogadottnak számít az ember. A legtöbb lány nem bírja egy-két napnál tovább. Visszasírom a napokat, mikor még én számítottam újnak,

[♦] részletek a szerzők PRAE.HU gondozásában hamarosan megjelenő *Csak a madarak* című regényéből.

és az öltözőbe lépésemkor mindenki gyanúsán elhallgatott. Mikor a bűntények csupán kajalopásból, nemtakarításból és nemmosogatásból álltak.

Péntek hajnalban odajött hozzám az Öreg Motoros. Ő az a szőke, aki már tíz éve van a szakmában, sok mindent látott ezalatt, nem is kell nagyon részletezni. Kissé mogorva természet, főleg az ismeretlenekkel, de lefegyverző szövege van. Néha egy tankra emlékeztet: csak halad előre és minden lepattan róla. A vendégekkel is hasonlóan bánik, bár munkaidőben még csihol némi kedvességet az arcára. Szóval ez a lány odatévedt hozzám, és már cseppet sem volt szomjas. A következő szavakat mondta: „Azt hiszed, nem bírlak Mara, pedig nem így van. Olyan vagy, mint az öcsém, ő is ilyen magának való. Csak ő heavy metalt meg ilyeneket hallgat. Egyetlen baj van veled. Nem jó a szám, amire táncolsz. Baromira látszik, hogy nem a te stílusod, és amúgy nem hallgatsz ilyen zenéket. Vegyél pár cd-t a városban, keress néhány számot, amire pörögnél a rúdon.” Megköszöntem a tanácsot és visszasiettem a szobámba – a Lila szobába. Mindaz a kedvesség, amit összeségében a lányoktól kaptam az első pár napban, összegződött ezekben a mondatokban, amit az Öreg Motorostól hallottam. Ültem az ágyam szélén és kitört belőlem a zokogás. Azt kívántam, bárcsak jönne értem a busz és elvinne innen.

Tekintve a problémamentes – nemlopós, nembalhézős – napjaimat, nyugodt tekintetek vesznek körül. Ezen a hétfő reggelen a szokásos botrány ébresztett. Az ilyenek jószerivel mindennap megtörténnek, főleg vasárnap, az egyetlen szabadnapunkon. Néhány lány berúgott a szomszédos kocsmában, és felhoztak pár srácot. Ők ugyan azt állítják, hogy a fiúk a teraszon keresztül másztak fel. A lényeg, hogy valahogyan idekerültek. Férfiakat idehozni, vendégekkel találkozni tabu dolog a báron kívül. Aki minden pletykából ki akar maradni, okosan teszi, ha csak munkaidőben bonyolít randevúkat. De itt senki sem annyira megfontolt.

Új hét, új munkanap, és elhatározásom szerint mindent sokkal ésszerűbben csinállok majd. Túl vagyok a hétfői műszakon. Visszajött az a kedves srác, akitől előzőleg gondolkodási időt kértem, bár a választ már rég tudtam. Csúnyán belém habarodott így pár nap után szegény, én pedig ezúttal nem akartam hazudni. Amúgy is sok csalódáson van túl, nehéz élete volt. Azt viszont tegyük hozzá, hogy szomorú történet ide vagy oda, mégiscsak bejött egy ilyen helyre, és fizetett egy nőnek a szerelemért. De ő ennél többet akart. Azt mondta, nem zavarja, hogy ezt csinálom, de szeretné, ha lenne közöttünk valami. Kifejtettem neki, hogy barátságánál többre ne számíton. Még azért utoljára, búcsúzóul szeretett volna eltölteni egy kis privát időt velem, de az utolsó közös alkalmunk nem úgy sikerült, ahogy azt várta. Láttam a szemén, hogy nem azt kapta érzelmileg, amire igazán vágyott, ezért aztán ő sem teljesített jól. Viszont a másik aznapi vendégemnél is voltak hasonló gondok, így aggódni kezdtem, hogy talán valamit én csinállok rosszul. Valami nem indult el bennem, vagy talán épp ellenkezőleg: elkezdtem belegondolni abba, mi is a szakmám... Eddig valahogy őszintébben tudtam adni, igyekeztem nagyon odafigyelni a vendégemre, akivel privátoltam. Most mintha valahogy berozsdáltam, vagy inkább kihültem volna. Talán eddig sikerült visszafojtott lélegzettel végigcsinálni, őrizgetni a lelkemet, és most elfogyott az oxigén. Fulladni kezdtem.

Szeretem a férfiakat. Érdekes lények. Még a legsovínisztább, legegoistább, leghitványabb példányokban is van valami, amit szeretni lehet. Bár tény, hogy komoly elhivatottsággal képesek hazudni, néha oly mértékben, hogy ők is elhiszik. És akkor mi ugyan miért ne hinnénk nekik? Egyre ritkábban, de még néha én is bedőlök. Olyankor szidom magam, hogy akár csak egy percre is elhittem a szájuk mozgását. Csak bámulom őket, a belőlük áradó különös érzékiséget, ami megbilincseli a nőt, és próbálom értelmezni. Rengeteget tanulok róluk itt-tartózkodásom alatt, de nem eleget. Aki már régóta űzi ezt a szakmát, fura hozzáállást vesz fel. Példaként hoznám fel Főnökasszonyom elszólását, miszerint

„a férfi olyan, mint a jó metlaki. Egyszer kell jól megfektetni, aztán egy életen át taposhatod.” Szellemes. Bár inkább szeretném hinni, hogy a férfiak nem ezt érdemlik. És szeretném hinni, hogy aki szerint a férfit csak a szexért és a pénzért szerethetjük, csak megkeseredettségéből beszél, de létezik férfi ezen a világon, aki az ő szívében is többre érdemes. Minden nő keresi a szerelmet, csak ezek a lányok jobban félnek megtalálni. Túl sokat láttak, túl sokat hallottak, felejteni pedig nehéz, és talán nem is érdemes. A Táncoló Macskában szerzett tapasztalat bőven a hasznomra válhat, ha okosan bánok vele és nem herdálom el.

Folyamatosan tanulom a csábítás művészetét, és továbbfejleszttem azt. Elvégre nekem kell megszólítanom a vendéget, és annyira felkeltenem az érdeklődését, hogy egy italra is marasztaljon. Három nagyon fontos dolog van, amivel ezt elérhetjük: a megjelenés, a kisugárzás és a társalgási modor. A szexualitás ennek a rítusnak csupán kis része, de körülölel mindent.

Ezúttal igazán jó számot választottam a táncomhoz. Ezt a dalt most teljesen magaménak érzem, viszi a mozdulataimat, ki tudom fejezni vele mindazt, amit más úton nem lehet. Tegnap elcsábítottam vele egy jóképű, fiatal koszosvíói étteremtulajdonost. Már a nevére sem emlékszem, csak azt tudom, hogy gyönyörű, beszédes barna szemű voltak, tökéletes alakja. Megtörte ezt a nyomorúságos napot. Fantasztikus volt vele, fél óra kellett, hogy utána magamhoz térjek. Megint minden a megszokott kerékvágásban zötyög.

„Ahhoz, hogy gazdag légy, szajhává kell válnod” – így szól az egyik elmés dalszöveg a sok közül, melyre a Táncoló Macskában lóbálom a lábam, ha épp nincs vendég. Nem tudok írni. Legalább is feleslegesnek éreztem az írást, egészen mostanáig. Velünk dolgozik egy ismert médiasztár, egy botrányhősnő, aki az új könyvét írja, és anyagot gyűjt hozzá. Úgy gondoltam, akkor én minek koptassam a kezemet, ha ő úgyis megteszi helyettem. Ő majd beszámol a világnak a Táncoló Macskáról. Ám az imént felolvasott egy részletet és rá kellett jönnöm: egyáltalán nem arról ír, amiről én akartam. Persze, hogy nem, én a saját tapasztalatomat akarom papírra vetni.

Gyönyönni akarok. Eddig csak céltalanul firkálgattam, de mostantól rendszeressé kell tennem. Szükségem van arra, hogy néhány súlytól megszabadítsam magam, és a papírnak adjam a mázsás köveket. Nem akarok feljegyzéseket a szexualitásról, abból már van elég, és azt hiszem, elolvastam én is mindazt, amit el kellett. A legjobb akartam lenni, legalább is elég jó, ha már áruba bocsátom a jelen életre nekem adatott testet (ami mellel nem is ment olyan nehezen, mint azt korábban hittem). Tulajdonképpen csak át kell lépni azt a bizonyos korlátot és az egész látásmód átcsúszik egy másik dimenzióba. Akár ez a bár és a kilenc szobája. Műszak végén az otthon melegével vár vissza, de tizenhét órától reggel négyig szexszagtól bűzlik. A bápult is más arcát mutatja, ha egy vendéggel iszogatok, vagy ha pizsamában várok az elszámolásra. Nézőpont kérdése.

Ma csak egy vendéggel foglalkoztam. Egy kedves bácsi, aki ötvennek mondta magát, bár szerintem lényegesen több volt. Nem járt soha ilyen bárban azelőtt, így aztán elmagyaráztam neki a játékszabályokat. Angyalnak nevezett, és ezt olyan ámulattal közölte, hogy egy pillanatig azt hittem, jelenést lát. Busás borraivalót hagyott, gyakorlatilag az ár háromszorosát fizette, majd elköszönt.

Később betért egy régi kedves vendégem barátja. Vele csak iszogattunk, és hosszasan beszélgettünk életről, politikáról és gyakorlatilag mindenről. Mindenesetre szerinte nagy

hatással lehettem a barátjára. Meghívott egy italra, és elmesélte, hogy az illető nem bír elfelejteni, pont hozzám hasonló feleségre lenne szüksége. Megengedtem egy visszafogott mosolyt, mire a fickó nekem szegezte a kérdést: tudom-e, valójában ki az, akinek ennyire elcsavartam a fejét? Elmondta, hogy a pasas ex-bankigazgató, jelenleg banktulajdonos, többszörös milliomos és igencsak befolyásos ember. Kíváncsi voltam, hogy ha ennyire érdeklődik irántam, most vajon merre jár. A férfi erre elmosolyodott, és közölte, hogy az egykori bankigazgató úr üzleti úton van, ezért nem tudott jönni. Még beszélgettünk egy ideig mindenféléről, majd udvariasan elköszöntem, és megkértem, adja át üdvözlőmet a barátjának. Egy multimilliomos álmai asszonyának lenni – igazán kecsegtető. Addig a néhány tizedmásodpercig jól is esik, amíg eszembe nem jut, milyen bárban dolgozom. Egyébként egy igen szimpatikus, bár annyira már nem fiatal férfiról van szó, akivel élvezet volt a társalgás. Jópofa, szórakoztató, minden témához hozzá tud szólni. Nem sok vendég ilyen. Sokan csak fagyosan ülnek és kegyetlenül kimértek. Egyedül akarnak maradni az italukkal, minden lányt elküldenek, majd távoznak. Ilyenkor eltűnök, hogy mit keresnek egy ilyen helyen? Talán még maguk sem tudják, de bizonyára valami olyat, amit odahaza nem kapnak meg.

Hiszem, hogy lehetek elég jó kurtizán. Szeretem ezt a szót, tele van büszkeséggel és női öntudattal. Pár éve írtam egy verset Kurtizán címmel, de az nem dagad ettől a két tulajdonságtól. Valójában fogalmam sem volt még, milyen érzés lehet egy ilyen nő helyében lenni. Be kell vallanom, hogy nézegettem hirdetéseket hasonló bárokról és escort ügynökségekről, de még nem voltam felkészülve ehhez hasonló élményekre, a megfelelő időpontnak most kellett eljőnie.

Egyre közelebb érzem magam a férfilelek rejtelméhez. Igazából nem is a testük miatt jönnek. A lelkük van tele görcsökkel, azokat kell kibogoznom. Hozzák az otthoni, munkahelyi problémákat és kiöntik azokat nekem. Én meg csak hallgatok, néha még tanácsot is adok, de legtöbbször csak megértően mosolygok, majd mikor kettesben maradunk, feledtetek velük mindent. Újraindítom a rendszerüket.

Mielőtt idejöttem, az ügynökség munkatársa mesélt a Táncoló Macskáról, képeket is mutatott. Akkor elhatároztam, hogy nincs visszaút, végérvényesen áruba bocsátom ezt a testet és annak minden porcikáját, egy magasztosabb cél érdekében: hogy szabaduljak. Hogy repülhessek. Gigi barátnőm szavai jutnak eszembe: az embernek szárnyai vannak. És én annyira akarok szárnyalni, mint még soha.

Azt viszont tudom, hogy a Táncoló Macska csupán a kezdő lökéshez kell. Egy rövid, de annál hosszabbnak tűnő korszak lesz az életemben. Ha egyszer kiszállok, soha újra nem zuhanhatok vissza. Most már azonban látni akarom teljes valójában. Tudni szeretném, mi az egész legmélye, és hol a határ. Az én határom.

Viszolygok a kötöttségektől. Az egyik ilyen a pénztelenség volt, a másik, hogy a szüleimmel lakom. Hallottam regéket arról, hogy annak idején kicsatoltam magam a babakocsiból és mentem amerre láttam. Vajon ez jelent valamit? Többször szöktem tudatosan, hat évesen, tizenegy évesen, mígnem tizenöt évesen elkövettem életem egyik legnagyobb hibáját. Elegem lett az iskolából, az osztálytársaimból, akik kiközösítettek, megvetettek, bár soha semmit nem vétettem ellenük. Leléptem és csak egy búcsúlevelet hagytam magam után. Közben egyik barátnőm lakásán húztam meg magam. Azt terveztük, hogy a fővárosba szökünk. Emlékszem, egyszer egyedül voltam nála, és kopogtak. Kinéztem a kukucskálón, és anyám állt az ajtó előtt. Többször is kopogott, én meg csak álltam a másik oldalon, leblokkolva, rémülten – és hallgattam. Anyám többször telefonált zokogva a barátnőmnek, aki persze mindig letagadott. Rettenetesen szégyelltem magam, és az lüktetett bennem, hogy ideje felnőni, és abbahagyni ezt az egész hülyeséget. Mart a büntudat.

Pár nap múlva hazamentem. Kopogtam, anyám szólt ki: „Ki az?” A hangom hallatán egy halk sóhajt nyögött: „Istenem.” Mindent megbeszeltünk, iskolát váltottam. Mindenre van jobb megoldás, mint a fejvesztett menekülés. A problémák megoldhatóak, ésszel is meg lehet szökni, ha épp erre van szükségem. Borzasztóan sajnáltam anyámat. Megsebeztem, és vele együtt magamat is. Egy életre belénk vésődött.

Ezúttal viszont nem menekülök. Egyszerűen erre vezet az utam. Minden tudatos volt, egy belső hangot követtem végig. Magas helyre vágyom, és hosszú út vezet odáig. Nem hiszem, hogy valóban szükségem lett volna a céljaim érdekében erre a kitérőre, de a tapasztalat mindenképp hasznomra válhat. Olyan ez, mintha egy továbbképzésen vennék részt. Mindent megpróbálok értelmezni, bár talán néha túlzásba viszem. Olvastam pszichológiát, szexológiát, sadista-mazochista irodalmat, szimpla pornográf irodalmat, filozófiát, csak hogy minél több elméleti tudást halmozzak fel. De egyetlen átélt tapasztalat felér ezzel a rengeteg könyvvel.

Sokan végigjárták már az utat, amin most lépkedek. Írtak is róla, nem is kevesen. Vajon ők hogyan élték meg legbelül a történeteket, és tudtak-e feljegyzésükkel közvetíteni? Vajon az én naplómnak is el kell jutnia valakihez, vagy újra meg újra engem kell megtalálnia?

Helyi médiasztárunk mesélt ma egy barátnőjéről. Megkérdezték egy neves eseményen, hogy mi a véleménye a kiállításról és a megjelent vendégekről. Ő talpig a kokain hatása alatt, hetykén válaszolt: „Kurva jól érzem magam.” Barátnője finoman megjegyezte, hogy nem a kérdésre felelt. Erre a lány: „Nem lehet valaki szép és okos egyszerre.” Később meghívást kapott egy másik média által szervezett rendezvényre. Így reagált: „Jaj, beszélnem is kell?! Gyerekek, én leszopok akárkit, csak beszélni ne kelljen!”

Hangos kacagás tört ki, én pedig bambán pislogtam és nyeltem egyet. Vicces történet, de nekem nem ment a nevetés. Egyszerűen nem tudtam elképzelni, hogy valaki ennyire a külsőségekre alapoz mindent, és nyugodt szívvel beletörődik abba, hogy neki ez jutott: a farokfogdosás. Nem hiszek a húsközpontúságban. A butaságnak is vannak fokozatai.

Egyik kolléganőm jut eszembe. Csodálatraméltóan buta! Nem elmékedik az élet dolgairól, hétköznapi problémák töltik ki az életét, mint például a cipővásárlás vagy az izzócsere. Nem tudja a párja életkorát, csak azt, hogy mennyi pénzt kell neki leadnia naponta, és ezek után még ajándékot vesz neki a megmaradt kis pénzből. A hajszárító beindításánál komoly nehézségekbe ütközött. Leginkább egy rovarhoz tudnám őt hasonlítani. Csak megy, teszi a dolgát, minden komoly megfontolás nélkül. Ha elétofnának egy falat a semmiből, bizonyára megfordulna és elindulna visszafelé, fel sem merülne benne a kérdés, hogy hogyan került oda az a fal, ami két perce még nem volt ott. Kolléganőim Krumplinak becézik. Néha azért irigylem, borzasztóan egyszerű, komplikációmentes élete lehet. Védve van a komoly csalódásoktól, ezek javát fel sem fogja. Még csak haragudni sem tud rá az ember, inkább segíteni próbálunk rajta gyámoltalanságában.

Nekem lételemem az, ami az anyag mögött lapul. A gondolataim, az érzéseim, a hosszasan elemzgetések, örömök, csalódások... Ettől érzem magam élőnek. Jó vagy rossz, mindet akarom.

Berohantam, hogy mindezt leírjam, itt az öltöző hatalmas fésülködőasztalánál, a Vandától örökölt ruhámban. Most visszamegyek, és újra arcomra húzom a jól bevált alig-mosolyt. Vandáról később még be kell számolnom. Lényeges pont ő az életemben, még ha csak egy aprócska szeletet is kaptam belőle. Nem tudom, összehoz-e még velem a sors, és azt sem, hogy most éppen mit csinál. De remélem, megfontoltan cselekszik és boldog.

Tegnap újra betért Alex a Táncoló Macskába. Ő az egyetlen, akivel jártam már „odafenni”, a Hetesben. A szado-mazo szobában. Csillogott a szeme a viszontlátás örömétől. Van ebben a srácban valami. Különös érzéssel figyeltem, ahogy másokkal beszélget. Mikor először járt nálam, én voltam az irányító. Érdekes új tapasztalat volt ez nekem. Fojtogattam egy kicsit, először finoman, majd egyre erősebben, aztán felpofoztam és leköttem. Elfenekeltem kézzel, később korbáccsal is. A szájába adtam egy dildót, és mélyen a torkáig nyomtam, hogy aztán a fenekében is megmeríthessem. Végül egyetlen érintésemtől elévezett.

A második találkozásunk sokkal élvezetesebb volt, legalábbis nekem. Itt már hol egyikünk, hol másikunk irányított, igazi adok-kapok lett belőle, ami egy hatalmas, vad szeretkezésbe torkollott. Úgy éreztem, nem tudok leállni, az ösztöneimre hallgattam, állat módjára ziháltunk, ömlött rólunk a víz. Aztán feküdtünk pár percig csendben, majd végül ő szólalt meg: „Örült vagy és egy örült férfira van szükséged.” Reszkettek a végtagjaim, alig bírtam lejönni a lépcsőn, hosszú percekig csak fújtattam a gyönyörűségtől.

Ekkor indult el bennem valami Alex iránt. Egyrészt furcsa volt az érzés, hogy nem a magunk örömeire járunk fel, hanem valójában fizet azért, hogy velem lehessen. Addig is feltűnt elegáns stílusa, csillogó kék szeme, formás teste, de a külsőség engem önmagában nem szokott megnyerni. Most viszont találtam benne valamit, egy bizonyos pluszt, amitől elkezdett tetszeni. Ezúttal hosszasan beszélgettünk, végre alkalmam nyílt jobban megismerni őt. Gazdag orosz családból származik, alig harminc éves. Gondtalan életet él: bár keményen dolgozik, megengedhet magának mindent, amihez épp kedvet kap, legyen az egy párizsi kiruccanás, vagy egy Dolce & Gabbana öltöny.

Beszéltünk a szenvedélyéről és arról, hogy vajon miben gyökerezhet. Megmaradtunk annál az elméletnél, hogy a munkája miatt kimaradt az életéből az utasítások végrehajtása, a megalázkodás valaki előtt, és ez szexuális úton üt vissza. Viszont nem csak ennyiről lehet szó, figyelembe véve harmadik találkánkat. Ezúttal ő vette át a vezető szerepet. Olyan tenyérnyomokat hagyott a fenekemen, hogy alig mertem utána megpördülni a rúdon. Érdekes érzés volt kiszolgáltatva lenni, bár korántsem annyira izgalmas, mint közös erővel egymásba gabalyodni, ahogy az előző alkalommal. Viszont volt egy-két jelenet, amiért teljesen odavoltam. Még a bárban ültünk, amikor a szájába vett egy kortyot a pezsgőből, belemarkolt a hajamba, hátrahúzta a fejem, és cseppenként a számba csorgatta. Persze senki nem volt ekkor a VIP bárban rajtunk kívül. Minden vágyam egy olyan szeretkezés lenne Alex-szel, amikor borzasztóan gyengéd, szinte hozzám sem ér, csak a lehetével simogat és megnyitja a csakraimat, míg én leszíjazva fekszem...

Tegnap még volt egy másik említésre méltó vendégem: egy szemtelenül fiatal, magas, vékony, jóképű munkásfiú a szomszédos építkezésről. Ilyenkor tudom azt mondani, milyen örömdetes időszak ez, hogy ilyen férfiakat is megkaphatok. Kiválóan beszél franciául, és ahogy zengő hangján kimondta a szavakat, teljesen elvesztettem a fejem. Hagytam, hogy a bárban megcsókoljon, ami egyébként szigorúan tilos. Úgy viselkedett, mint egy öntudatos tini, egészen addig, amíg kettesben nem maradtunk. A bőre olyan sima, mint a hernyóselyem, karcsú, izmos derekához öröm volt hozzáérni. Hatalmas zöld szemei voltak, pisze orra, formás arccsontja, és azok az ajkak...! Végig arra koncentráltam, hogy nyitva legyen a szemem, és egyetlen pillanatáról se maradjak le. Az első bungee ugrásomhoz tudnám hasonlítani az élményt. A tériszponom miatt nem mertem nézni, ahogy zuhanok. Az a néhány tizedmásodperc óráknak tűnt, és átfutott az agyamon, hogy ez egy soha vissza nem térő alkalom, talán nem látok többé ehhez fogható. És akkor kinyitottam a szemem, bár a látvány akkor cseppet sem volt olyan üdítő, mint most.

Kicsit furcsa lesz kimenni a boltba, miközben ő az út másik oldalán szorgalmasan pakolja a téglát. Mit fog érezni, ha szembetalálkozik azzal a lánnyal, akinek tegnap fizetett azért, hogy levegye a ruháit? És milyen érzés lesz nekem találkozni egy olyan férfival, akinek

előző este eladtam magam? Eldicsekszik a kollégáknak vagy lesüti a szemét? És én mit teszek majd? Megpróbálok észrevétlen maradni. Így lesz a legjobb. Lassan indulok is.

Közben rájöttem, miről fogok írni most, hogy így alkalmas az időpont, és nem zavar senki. Adós vagyok Vandával. Róla még be kell számolnom. Az első héten találkoztam vele. Vékony, fiatal, párdüctestű lány, rövid szőke hajjal. Árad belőle a szexualitás, ami még ránk, nőkre is hatással volt. Elég lassan fedeztük fel, hogy mennyi közös témánk van. Különös, kissé magának való, akárcsak én. Ugyanúgy értékeltük a szépet, a bennünket hatalmukba kerítő érzéseket. Néhány nap után nem is foglalkoztunk igazán a többiekkel, megmaradtunk egymásnak.

Vanda más, mint a többi lány. Eleve szexuális hajlamai eltérnek a többiekétől: szereti, ha fájdalmat okoznak neki, és megalázzák az ágyban. A Táncoló Macskába menekült perverziói elől, de hamar rájött, hogy a vágy elől nem lehet elfutni. Szép lassan megtalálta önmagát. A vendégek szerették, nagyon jól keresett. Izgalmasnak találták, hogy egy mazochista lánnyal tölthetik az időt, kérdésekkel bombázták.

Egyik este átköltözött a Lila szobába. Hozzám bújva aludt, hallgatta a zenéimet a lejártszóról. Sokat csapongtunk együtt, vasárnap esti titkos tivornyákra jártunk. Ő szeretett férfiakkal találkozni odakinn, kicsit álmodozó lélek volt. Én kevésbé rajongtam érte. Egyik ilyen kiruccanásunkról hazafelé tartva megállított az út közepén, és kérte, hogy húzzam meg a haját, és megcsókolt. Én belemarkoltam a fenekébe, megtettem, amit kért, jó erősen, mire ő hangosan felnyögött. Majd azt mondta, köpjem szájba. Megtettem. Visszaérkeztünk a szobánkba, és egymásnak estünk. Nagyon fel volt pörögve, zihált, fújta-tott. Az egyetlen kéznél lévő eszköz a korbács volt, aminek nyelét használva elégítettem ki. Még soha nem éreztem nő ízét, amit a férfiak annyira kedvelnek. Egy kicsit az esőáztatta levegő illatát jutatta eszembe. Megremegtek a térdéi, hangja lassan elhalt, majd pilledten, meztelenül végighevert az ágyon, és már aludt is. Hol az én részem? – kérdeztem magamtól, és elmosolyodtam. Megmostam az arcom, majd melléfeküdtem.

Másnap minden ment a régi kerékvágásban. Többé soha nem csináltuk, nem is csókolóztunk, kivéve a színpadon, mivel belevágtunk egy közös showba. Lakk- és bőrruhában viaszt csorgattunk egymás testére, és végigcsókoltuk a másikat. „Nem akarok istenkáromló pletykákat terjeszteni, de azt hiszem, Istennek beteg humora van, és ha meghalok, ott találok majd kacagya.” Ezek a sorok dübörögtek a hangszórókból, ahogy a színpadon megszabadítottam Vandát kis fekete bőr mellényétől.

A történetek után nem törődött már annyira velem. Azt hiszem, kicsit féltékeny voltam, és egyben szörnyen ostobának éreztem magam, úgyhogy inkább megtartottam magamnak az érzéseimet. Más lányok kezdték izgatni a fantáziáját. Aztán egyik este – az utolsó közös esténken – újra felém fordult. Épp az egyik visszatérő vendégével ült az elszeparált VIP bárban, a legdrágább pezsgőt itták egy másik kolléganőm segítségével. Engem is meginvitáltak az asztalhoz. A lány távozott, hármasban maradtunk: Vanda, a vendége és én. Ekkor megszólalt:

– Mara, én ma elmegyek ezzel az emberrel.

– Jó – feleltem.

– De soha többé nem jövök vissza – És ezzel egy olyan információ birtokába juttattam, amit jobb lett volna nem tudnom, mert nagy bajba sodorhat, kockára téve biztos helyemet a Táncoló Macskában. Megbeszéltük, hogy továbbra sem tudok semmit, legalábbis a többiek szemében, és elnyelem ezt a titkot. Reggel zárás előtt magára húzott egy farmert és egy kabátot, majd egy öleléssel búcsúzott, mintha csak escortra menne. Megadtam neki a számom, hogy ha akar, megkereshessen.

Másnap, munkakezdés előtt nem jelent meg, persze csak én számítottam erre. Vandát azóta sem láttam, bár telefonon beszélünk, mikor kirobban a botrány a bárban. Közölte a Főnöksasszonyommal, hogy én mindenről tudok. Elkerekedett szemekkel, kérdően bámult rám mindenki, és nem tudtam, mit tehetnék. Persze tagadtam, majd lassan, pár nap alatt a kedélyek is elcsitultak, amint bebizonyosodott, hogy Vanda jól van, és nem kényszerítették semmire.

Nem haragszom rá, hogy ilyen kellemetlen helyzetbe hozott. Egyáltalán nem érzek dühöt. És azzal is teljesen tisztában vagyok, hogy miért tette, valamint azzal is, hogy én hasonló meggondolatlanságra nem lennék képes, mióta szüleimet annyira megbántottam annak idején. Gondolok itt főleg arra, amit a Főnöksasszonnyal tett. Nem lehet tudni, mikor jön még jól a segítsége, pláne, hogy Vanda svájci papírjai is nála vannak. Megtanultam: jobb egy szálát teljesen elvarrni, mielőtt megkezdünk egy másikat. De elismerem, van olyan, amikor erre nincs lehetőség, mert egy hang húz minket, és akkor a lehető leggyorsabban cselekedni akarunk, megvetést érezve mindenki iránt, aki ezt nem érti meg. Ugyanígy éreztem a vonaton Budapest felé menet, mikor kipattant a fejből, hogy én Svédországba utazom, ha török, ha szakad, és ezért bármire képes vagyok. Még erre a Svájcban töltött két hónapra is.

Volt Vandának egy nagyon kedves vendége, akihez mindig odabújt, imádta. Szentül hitte, hogy az a fickó féltékeny, ha más vendéggel látja. Ezért jellemeztem úgy, hogy kissé álmódó. Nemrég ez a pasas egy hatalmas szilikon mellekkel rendelkező fekete szépséggel múlatta az időt. Érdekes, hogy az a lány is belehabarodott. Most otthon van Magyarországon, és sms-ekkel bombázza a fickót. Jelenleg én vagyok soron. Nem tagadom, aranyos pasas. Valami különös érzés kerít hatalmába, valahányszor hozzábújok. Van valami megmagyarázhatatlan, földöntúli kedvesség az ölelésében. Folyamatosan csábít, hogy menjek vele étterembe, motorozni, stb. Nagyon tud vetíteni, főleg ha annak bizonygatásáról van szó, hogy én vagyok a második, akit ennyire közel engedett magához a Táncoló Macska lányai közül: mi tucatról tudunk eddig. Imádja a nőket, imád nekik hazudni, bár igazából semmi szüksége nem lenne rá. De úgy látszik az a perverziója, hogy egy kurtizánt magába bolondítson. Fura, mert bár nem ő az én emberem, mi több, messze áll attól, amit én egy férfinak keresek, mégis elindít bennem valamit. Nem félek ezektől az ártalmatlan érzésektől, mert ha hazamegyek, ez a világ lassan majd eltűnik elmém sülyesztőjében, és én soha nem keverem össze ezeket az élményeket a magánéletemmel.

A szombat kicsit nehezebbnek bizonyult. Megjött a vérzésem, pont a hét legforgalmasabb napján, olyan erősen, mint még soha. A jól bevált szivacs sem volt elég, öt perc alatt átvéreztem azt, aminek négy órán át kellene tartania. Szerencsére mindig gyorsan cselekedtem, így a vendégek soha nem vették észre problémámat. Azután az öltözőben próbáltam összeszedni magam. Tompán dübörgött a beszűrődő basszus, miközben igyekeztem kiszabadítani a tampont, majd újra női arcot festettem magamnak.

Ekkor lépett be Hüvelyk Panna, kedves szobatársnőm és közölte: Alex kinn vár rám. Döbbsenten néztem magam elé. Szerettem, hogy bizonyos időközönként eljön hozzám, és egymásba gabalyodhatunk fél óra erejéig; valami olyan undorító mélységbe sülyedhetünk együtt, ami szinte már gyönyörű. Most viszont nem éreztem jól magam, fájt mindenem és véreztem. Elkészültem a sminkkel, és kisettem a bárba.

Alex ott ült, szinte magától mozgott a csípője, a szeme lobogott és egyből magához rántott. Megkérdezte, mit akarok vele csinálni. Közben gyorsan már ki is találtam, hogy ma csak hátulról fog megkapni engem, semmiképp nem a jól bevált járaton keresztül.

Gondoltam így megkímélem magam egy komoly tamponkihúzás mizériától. A pár napja bevett tableta még mindig ott keringett a zsigereimben, és arra várt, hogy kitörjön. Fogtam egy dildót odafenn, és beléhatoltam, mintha csak én lennék a férfi kettőnk közül. Feküdt alattam, mélyen egymás szemébe néztünk, és én egyre jobban élveztem. Meglátta a szememben, hogyan emelkedik bennem a feszültség, vadul csókolózni kezdtünk. Inentől kezdve úrrá lett rajtunk valami megmagyarázhatatlan extázis, minek köszönhetően nem emlékszem pontosan a részletekre. Vadul mozgott a keze a fenekemnél, mikor belém hasított valami iszonyatos fájdalom, gyönyörrel keveredve. Felüvöltöttem. Nem tudtam, mi történik pontosan, hagytam, hogy irányítson. Hirtelen megfordított, és a maga kedvére játszott velem, miközben megláttam egy beazonosíthatatlan sötét foltot az ágyon. Nem tudtam mire vélni, letöröltem a kezemmel. Végül futva megtapintottam a fenekem. Diónyi résként tátongott.

Közös zuhanyzás közben átbeszéltük a történeteket és megtudtam, hogy négy ujjal egyszerre hatolt belém, amihez nem voltam még bejáratva, ezért a folt az ágyon. Pár nap kellett mire rendbejöttem és visszaszűkültem. Mikor elváltunk, megadtam neki a számom, mert szeretett volna még velem Oroszországban is találkozni. Bár nem tudom, addig még mi történik, mindenképp érdekes figurának találok, nem baj, ha megmarad a kontaktus. Még aznap írt nekem egy sms-t, amiben megköszönte a csodálatos estét, és futva szerelmet vallott.

Kicsit félek tőle. Egy olyan mélységbe húz, amiben nem szabadna elmerülnöm. Valahogy mocskosnak, bűnösnek érzem, de nem tudom megmagyarázni, hogy miért. Mindenközben pedig valahogy vágyom is rá. Talán jobb lenne, ha nem látnánk egymást többet.

Rádöbbsentem, hogy a Táncoló Macska lányai mennyire fontosak nekem, mennyi mindent tanultam a keserves történeteikből, a múltjukról szóló mesékből, és mindemellett mennyi vidámságot és kedves pillanatot kaptam tőlük. Önzőnek éreztem magam. Hüvelyk Pannával összekapaszkodva sírtunk. Hogy be voltunk baszva, atyáúristen! Nagyon megszerettem őt, egy régi gyermekkori barátnómre emlékeztet, mikor huncut próbál lenni. Olyan fiatal és annyira szép. Most is itt fekszik mellettem. Makulátlan bőre van, szeplős babaarca, vékony, törekeny alakja, és csillogó zöld szemei, mindehhez derékig omló fekete haját varratott fel magának. És rabja annak, amit csinál. Nem tervez. Egyik kolléganőnk megkérdezte tőle, mikor megy haza, mert felhívná. Azt felelte, hogy talán soha.

Négy éve él bizonyos szerekkel. Nélkülük már nem képes dolgozni vagy akár mulatni. Én is tőle kaptam, és könnyedén magával is rántatható volna, mert folyamatosan nagyobb adagokra buzdít. Persze tudom, nem akar rosszat, egyszerűen nem bír úgy létezni, hogy valaki mellette nincs gyorsító hatása alatt. Múltkor a tükör előtt ácsorogva annyit mondtott: „Nekem annyi”, miközben a sorvadó fogínyét nézte, ahogy ömlik belőle a vér.

Azért neveztem Hüvelyk Pannának, mert ez a kedvenc meséje. Egyik vasárnap szerette volna megnézni, és a lejátson nem bírtuk beállítani a hangot. Erre ő az ajtó elé kupo-rodott, és a tigrisével a kezében sírdogálni kezdett. Olyan volt, mint egy gyereklány, és valójában az is. Ő Hüvelyk Panna, a Táncoló Macska legprofibb kurtizánja, és vagyonokat keres letaglózó stílusával.

Joachim Du Bellay^{*}

Csók

Fel, gyönyörűm, kicsiny galambom,
Te lázadó, szépséges asszony,
Járandóságom add ki hát.
Pont annyi csókod érje szájam,
Amennyiért rég Veronában
Úzte a költő Lesbiát.

De mért érném be ennyi csókkal,
Ily kevés tüzes cuppanóssal,
Ha Catullusnak ez elég.
Catullus biz kevésre vágyott,
Kevéssé izzhatott a vágy ott,
Hogyha számolni bírta még.

Flóra ezer színes virággal,
Zöld partot könnyen át nem árnyal,
Ezer új kalással Ceres,
Nem ad bő termést tág határnak,
S ezer szem szőlőt présnek adhat,
Bacchusnak bora sose lesz.

Ahány virág virít a réten,
Szőlő s kalász érik az évben,
Te éppen annyi csókot adj.
S én mindet visszaadva sorra,
Ügyelek hálára, modorra,
Viszontcsók nélkül ne maradj.

Tudod melyik csókod kívánom,
Ha rámszáll a boldog álom?
Nem azt a frank aprószeműt,
Amit szűz istennőnk szemérme
Nyom bátyja szőke szép fejére,
Ebből ne adj, ez csak lehűt.

Azt add, amit kínál Olaszhon,
S amit a tüzes istenasszony,
Szerelmesének, Marsnak ad.
Akkor, úgy érzem énnekem, már,
Nem is kell semmi égi nektár,
S nem érdekel az égi had.

* Joachim Du Bellay (1525-1560) a francia reneszánsz siránkozó nagy száműzöttje, aki bár már huszonhét évesen jegyzi a Pléiade néven megszólaló költőcsoport korszakalkotó kiáltványát a francia nyelv védelmében, élete harmincyolc évéből négyet kénytelen bíboros bátyja mellett titkárkodva, piszlicsáré ügyekkel bíbelődve tölteni Rómában. (Lackfi János jellemzése.) Eddigi legteljesebb gyűjteménye magyarul két könyvecskéjét tartalmazza egybekötve: a *Panaszok. Róma régiségei* című kötet Jeney Zoltán fordításában 2000-ben, a Palimpszeszt Kulturális Alapítvány kiadásában jelent meg.

Egy másik csók

Ha rózsaszín nyakadnak íve
Felém hajol, s átölelem,
És szép szemed szemérmesen
Lehúnyod épp reám tekintve,

Lelkem a vágy olvasztja meg,
Melytől amúgy is izzik egyre,
És remegek, hogy szét ne vesse
E nagy gyönyör, s az élvezet.

Később, ajkam tiédre nyomva,
Midőn felüdít engemet
Ambróziás leheleted,
Szedem virágait csokorba;

Illatárasztó sóhajod,
Mikor nyelveink összefolynak,
S bolondos kedvvel játszadoznak,
Enyhíti hőm, mely benn lobog.

Ekkor érzem, az istenek már
Teletöltötték poharam,
S boldogan, kéjjel, hosszasan
Árad belém az égi nektár.

Szerelmesem, ha a tökély
Előtti kéj immár enyém lett,
Miért nem adsz helyt a tökélynek,
Hogy enyém legyen mind a kéj?

Félsz tán, hogy örömöm elérve
Hirtelen istenné leszek,
És hogy elszállok nélküled
Az örök öröm mezejére?

Szépségem, ne riasszon ez,
Mert a lakod, légyen akárhol,
Míg élek, nékem égi páholy
S a paradicsom maga lesz.

Fordította *Jeney Zoltán*

MODULÁCIÓ

Batta Barnabás

A Zenei Újrahasznosítás Kora (III.)

Az elektronikus zene, mint szöveg

A digitális szignál el-különböződése

Ferdinand de Saussure, a strukturalista nyelvészet atyja, *Bevezetés az általános nyelvészetbe* című 1916-os korszakalkotó művében a nyelvet jelek rendszerének tekintette, melyet szinkronikusan, egy adott történelmi pillanatban és nem diakronikusan – annak történeti fejlődésében – kell meghatározni.¹ Szerinte minden jel *jelölő*ből és *jelölt*ből áll, melyben a jelölő a hangkép vagy annak grafikus egyenértéke, a jelölt pedig a potenciális jelölni kívánt fogalom vagy jelentés. Ez egy konkrét példa mellett azt jelenti, hogy a kacsza szó, a *k*, *a*, *cs*, *a* betűkből, mint hangalakból áll, mely szekvenciális sor hozza létre a mi (magyar nyelvű) fejünkben azt a hártás talpú, sárgás-fehéres, hápogó lényt, amit a megadott betűk jelöltként „hordoznak”. A jelölő és a jelölt viszonya ellenben önkényes, ami azt jelenti, hogy a *csacsza* betűsorozat szükségszerűen már egészen más jelentést hordoz, mivel csupán a történeti és kulturális konvenció terméke az, hogy ez a négy betű a mi nyelvünkön ezt a jelentést hordozza. Így a jel egésze és a *referens* (melyre a jel vonatkozik) közti viszony is hasonlóan önkényes.

Ez összességében azt jelenti, hogy a nyelvi jelentés alapja a különbség, amely az egyes jelentők közti eltérésekből ered (*kacsza* az nem *csacsza*). Viszont „(...) ha minden jel azért az, ami, mert nem az, ami az összes többi jel, minden egyes jel a különbségek potenciálisan végtelen szövevénye.”²

Felmerül a kérdés, hogy meddig kell követnünk ezt a különbségtermelő mechanizmust, hogy ráleljünk valaminek a jelentésére, hisz ez a mechanizmus egy ponton túl már követhetlenné válik, melyben éppen a Saussure által tételezett megfelelési viszony (*kacsza*-*csacsza*-*mancsa*-*tappancsa*) tűnik irrelevánsnak. Nem lehet egyenlőségjelet tenni két jelentő különbsége és egy fogalom, illetve jelentése közé. Így ha valóban nem mitikus egység a jel – ahogy a nyelvész tételezte –, hanem pusztán a funkcionális differenciák játéka, akkor meghatározhatatlan egy tényleges jelentés. Jacques Derrida *Az el-különböződés*³ című tanulmányában éppen ebből a szempontból támadja Saussure munkáját és az azt megalapozó *strukturalizmust*.

Hiszen hol találhatóak ezek a differenciák? Az írásban már pusztán a központozás és nyelvi jelek léte is felrúgja annak a funkcionális rendszernek a lehetőségét, ami a különbségekből eredeztetni a potenciális jelentéseket, éppúgy, ahogy a beszédben sem hallhatóak minden alkalommal ezek a fonetikus eltérések.⁴ Pontosan azok a differenciák nem észlelhetők, melyek a jelek denotátumaiként az üzenet jelentését létrehoznák. A szerző így arra a belátásra jut, hogy a fonetikus írás és a differencia valós létét biztosító *jelmozgásra* nem lehet rámutatni, hiszen „csak azt lehet előadni, ami egy pillanatban jelenlevővé válhat”.⁵ Éppen a jelentések folyamatos eltolódása, elhalasztódása teszi lehetetlenné azt, hogy valaminek a pusztán jelen-létére, mint jelentésre fel tudjuk hívni a figyelmet. Ez a dinamizmus pusztán nyomokat tud hagyni, melyek jelzik a különbségek

¹ Terry Eagleton: *A fenomenológiától a pszichoanalízisig* (ford. Szili József) Helikon, Budapest, 2000. 87-88. o.

² *Uo.* 113. o.

³ Jacques Derrida: *Az el-különböződés* (La différence – ford. Gyimesi Tímea). in Dobos István (szerk.): *Bevezetés az irodalomelméletbe*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1999.

⁴ Derrida, *i. m.* 244. o.

⁵ *Uo.*

folyamatos termelését, haladását, interferálását, egymásra rétegződését, élesen elválasztva magukat a le-nyomat fogalmától, mely már egy statikus nézőpontot feltételezne, egyenlővé téve a megjelenő fogalmát és a megjelenés processzusát.

A futurista Umberto Boccioni, *Az izmok dinamizmusa*⁶ című szobra analógiaként szolgálhat, hiszen azáltal, hogy egy előrehaladó alak izmainak erővonalait ábrázolja – egyszerre érzékeltetve a vizualitás adta látható prezenciát, valamint a távolodás mozgását – s teret vág a kimerevített pillanatiságba. Így fejezve ki egyúttal a tér idővé, és az idő térré válását, melyben megszűnik az abszolút jelen, az abszolút jelen múlt és az abszolút jelen jövő.⁷ A jelentés (lehetetlen) pillanata ez, „melyben minden jelenlévőnek mondott elem másra vonatkozik, mint önmaga, megőrzi a múltbeli elem jegyét és hagyja, hogy a jövőbeli elemhez fűződő kapcsolatának jegye bevésződjön.”⁸

A zenei referencialitást vizsgáló tanulmányok is számos oldalról próbálják a lehetséges relációkat feltérképezni zene és jelentés viszonylatában. A kérdést vizsgálva eddig csupán egy biztos kijelentés létezik. Az, hogy a 17-18. század végével a zene megszűnt hangzó nyelvi modellként működni, amelyben a zenei formulák meghatározzák az általuk kifejezni kívánt tartalmak rendjét.⁹

A tradicionális szemiológiai modell szerint a zenében éppen ugyanolyan hangok találhatóak, mint a beszélt nyelv alapját nyújtó fonémák esetén, melyben azok recepcióját ellátó szervek is tökéletesen azonosak. A különbség pusztán az, hogy a nyelvben ezek a jelek már meghatározott terminusokat jelölnek, tárgyakat, eszméket és lingvisztikailag kódolható eseményeket, ezzel szemben a zenében pusztán affektív, kulturális és pszichológiai relációkat tételeznek.¹⁰ Julia Kristeva szavaival: „egy olyan különbségeken alapuló rendszerről van szó, amely viszont egy *nem-jelentő rendszer*”.¹¹ Ez arra utal, hogy bár a zene is differenciákból épül fel, de mivel ezek nem meghatározható, individuális jegyek, így függetlenek a hangoknak a nyelvben játszott szignifikációs aktusaitól. Így az elsődleges szignifikációs szint, amely a zenei formák szintaktikai kapcsolódásait vizsgálja, mint struktúrává fejlődést és jelentést – amely a klasszikus zeneelmélet terepét nyújtja – meglehetősen keveset tesz hozzá a zenei jelölés viszonylatainak feltérképezéséhez.¹² Épp ezért nem a denotáció, hanem a konnotáció másodlagos szignifikációs szintjei – a potenciális értelmezési hálók és kulturális kapcsolódások – rejthetnek olyan terepet, amelyek tágabb kontextusban képesek rávilágítani a vizsgált területre. Egy szintaktikai helyett egy szemantikai, esztétikai viszonyrendszer szintjére emelkedni még akkor is érdemes, ha a hangok karakterisztikái nem determinálják a kulturális processzusokat, csupán „az artikuláció egy technológiáját jelölik”.¹³

Ennek megfelelően rendkívül problematikussá válik kijelölni egy jelet, mint individuális egységet, mivel a zenében éppen a morfémák, szintagmák és mondatok szintjét nem lehet potenciális jelentésegységekként meghatározni.

⁶ Ld. Beke László: *Műalkotások elemzése*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994.

⁷ Orbán Jolán: *Derrida írás fordulata*. Jelenkor Kiadó, Pécs, 1994. 150. o.

⁸ Derrida: *i. m.* 249. o.

⁹ Ez volt a madrigalizmus módszere, vö. Wilhelm András: *Hangzás és jelentés*, <http://www.c3.hu/~gond/tartalom/18-19/jegyzetek/wilhelm.html> (2005. 10. 21)

¹⁰ Hasonló analógia található az irodalom és a kommunikatív hétköznapi nyelv közt is. Az egyik multifunkcionális-ként új világokat és új jelentéssz összefüggéseket hoz létre, míg a másik egy normalizált szabályrendszer, mely a világ megértésére és megalkotására tesz kísérletet.

¹¹ „it is a system of differences, that is not a system that means something” (in John Shepherd and Peter Wicke: *Music and Cultural Theory*. Polity Press, 1997, 100. o.).

¹² *Uo.* 103. o.

¹³ *Uo.* 118. o.

A materiális hanghordozók megjelenésével, majd a digitális technológiák elterjedésével részben megváltozik a helyzet. Az új eszközök által lehetővé tett eljárásban bármely rögzített műalkotás jelle válhatott egy olyan, már ténylegesen létező dekontextualizációs eljárás keretében, mellyel hangmintát lehetett kivágni az *eredeti* alkotásból. A részlet pedig, megőrizve szignál-funkcióját, számtalan példányban reprodukálható maradt.

A hangzó szemplingekkel így lehetővé vált a *hanggal írás*, vagyis egy olyan alkotási mód, mely nem különbözött sokban a nyelv használatától. Erre figyelt fel korábban Roland Barthes is, aki a hangos írást a retorika tudományának elfelejtett részét jelentő *actio*-ként jellemzi.¹⁴ Ez olyan előírásokat tartalmazott, mely a beszéd testi megjelenítésének szabályozását írta elő, kettéválasztva a geno-textust jelentő kommunikációs kódot és a feno-textust jelentő hangzást. A beszédben ekkor csupán a hangok lejtésére, a magán- és mássalhangzók pattogására figyeltek, kizárva minden szignifikációs kényszert, mely így csupán nyelv és hangzás keverékévé vált, amennyiben artikulálta, meghatározta a hangzás mikéntjét egy nem-denotatív szinten.

A minták a folyamatos montázsolás által olyan egymást átfedő *nyomokat* hoztak létre az összekapcsolt hangzó szegmenseken, amelyek a történeti zenei rétegek kikapcsolásával már csupán a jelölők mozgására hívták fel a figyelmet. Épp úgy, mint a betűk egymást átfedő egységei, amelyek egy hangos írást tettek lehetővé azáltal, hogy elválasztották őket jelentésüktől. A *szempling* technika ezáltal egy olyan viszonyrendszert teremtett, mellyel a jelmozgás motorjává és katalizátorává vált, mely által a zene egy nem-referenciális szinten magát a *nyelviséget* kezdte el modellezni az el-különböződés mozgásában. A módszer így arra hívta fel a figyelmet, hogy a zenében hasonlóan szükségtelen egy potenciális eredet(i) kutatása, mivel a *kontextusától elszakított hang* már csak nyomát őrzi a vele korábbi viszonyt alkotó egyéb mintáknak, de az önmagában nem más, mint a(z) (elektronikus) zene kibogozhatatlan *mikrotörténete*.

A sampler tehát egy *idézetgéppé* vált, amely funkciója szerint rögzíti a zenei jelet és megszabadítja a kulturális beágyazottság okozta történeti hordaléktól, majd részlegesen neutralizálva azt, újra játékba hozza, így fenntartva azt az ökonomikus struktúrát, amely egy jelet legitimál. Tehát nem arról van szó, hogy a digitális zene (non-)referenciális viszonylataiban bármilyen szinten is különbözne a nem hangminta alapú zenéktől. Éppen ellenkezőleg. Szignifikációs lehetetlenségét jelzi a folyamatos rekontextualizációs, illetve dekontextualizációs tevékenységével, paradox módon éppen a(z) (eredeti) kontextus hiányára figyelmeztetve. A rögzített zene és az abból kivágott minta az elidegenítettségével és semlegességével mutat rá arra, hogy nem más, mint egy felcserélhető nyersanyag a hangozva mozgó formák rengetegében, melyben a sampler a *forma formálódásának motorja*, vagyis az (eredeti) nem-jelentő zene megalkotásának autentikus eszköze.

A(z) (elektronikus) zene létében pedig *szöveggé* vált, amennyiben a folytonos kódolás és dekódolás révén egyre inkább eltávolodott önmagától, fiktív eredetétől, szimbolikus számsorokba feloldva, *disszeminálva*¹⁵ azt.

¹⁴ Roland Barthes: *A szöveg öröme* (ford. Mihancsik Zsófia). Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 115-116. o.

¹⁵ Jacques Derrida: „Kettős ülés” in uó: *A disszemináció* (ford. Boros János, Csordás Gábor, Orbán Jolán). Jelenkor Kiadó, Pécs, 1998. 171-276. o.

Médium, szimuláció, reflexivitás

A technikai médiumok alapvető természete, hogy a tömeges használat során beolvadnak a mindennapokba, és felveszik azt a mintázatot, melyet a környezetük diktál,¹⁶ így észrevétlenül konstitutív részeivé válnak a mediatizált valóságnak. Ez a folyamat, mint láttuk, végbement egyrészt a szakrális, pre-individuális zenétől a hangrögzítés forradalmáig, másrészt az akusztikus, materiális hanghordozóktól a digitális eszközök kialakulásáig.

Arra viszont eddig nem kaptunk választ, hogy az egyes eljárások által létrejött munkákat mennyiben határozták meg azokat a médiumok, melyeknek létüket köszönhetik, illetve, hogyan értelmezhetőek azok egy potenciális *meta-mediális* pozícióból. Rolf Großmann a témát körüljáró tanulmányában három fázisra osztotta fel a technikai médiumok egyes időszakait, annak függvényében, hogy mennyiben tükrözik azok a társadalmi valóságot, illetve mennyiben válnak szimbiotikus, az alkotás kereteihez igazodó és azt elősegítő eszközökké, illetve mennyiben kebelezik be és formálják át azt.¹⁷

Az első időszak az analóg médium korszaka, mely nevét is tulajdonképpen azon sajátosságáról kapta, hogy az egyes materiák valós struktúráját hallhatóvá teszi. Így a lemezjátészó barázdáin, illetve az üveghengeren végigszaladó mágnes tű azzal a felülettel lép kapcsolatba, amelybe bele lett vésve annak tartalma, mint egy olyan inskripció, amely az eszköz lényegét hordozza. Ez egész konkrétan azt jelentette, hogy amint az anyag mozgásba jött, az egyidejűleg megmozgatott egy membránt is, amely a felületbe karcolt hanghullámokat megszólaltatta. Természetesen nem szabad megfeledkezni a mágneses szalag közvetítette hangzó sávokról és a huszadik század közepétől felívelő optikai kísérletekről sem, melyek által Oskar Fischinger vagy Nam June Paik a fény játékból és manipulálásából teremtett zenei alkotásokat.

A hangrögzítés megjelenéséhez köthető első időszakban a médium a tökéletes reprezentáció révén a háttérbe szorult, mivel funkcionális alkotóeleme lett annak az elvárásnak, hogy közvetítse a lejátszani kívánt darabokat, így a kép, amelyet az audio-felületek a megjelenítéssel sugalltak, még senkit nem készítettek kételkedésre annak valóságosságát, és a leképezés eredetiségét illetően.

Egy idő elteltével viszont rájönnek, hogy ez a kép látható és hallható, tehát eszközzé válhat, reflektálni lehet rá és tetszés szerint torzítható az általa sugallt imitációk tere is. Ezzel kezdődik a vég nélküli többsávós magnó és lemezjátészó manipulációk kora, melyben a reprezentációra létrejött művek megszólaltatóik által – Moholy-Nagy Lászlótól Grandmaster Flashen át John Cage-ig – hangszerré, illetve nyersanyaggá válnak egy újabb műalkotás létrejöttében. Ezekben a gesztusokban természetesen az a mozzanat is benne rejlik, ahogy a médium felhasználói öntudatukra ébredve fellázadnak a rájuk erőszakolt kép ellen, így minden egyes feldolgozás egy szimbolikus áttörése annak a *tükörfalnak*, amelyet az analóg eszköz által megszólaltatott művek felhúznak maguk köré.

Egy új technológiai és kulturális paradigmába való átmenet időszaka tehát a játék, a kísérletezés és természetesen a lázadás mozzanatait hozza magával, ahogy a tudományos rendszerek is kitermelik saját kereteik közt a maguk anomáliáit, azokat a kísérleti eredményeket és adatokat, melyek az etikai kódok és szabályok közvetítette képbe már nem férnek bele. Így hegemoniájuk alkonyára figyelmeztetnek,¹⁸ sürgetve egy új tudományos módszer alapjainak lefektetését.

¹⁶ Rolf Großmann: *Spiegelbild, Spiegel, Leeres Spiegel. Zur Mediensituation der Clicks and Cuts*, Soundculture, herausgegeben von Marcus S. Kleiner und Achim Szepanski, Suhrkamp, 2003.

¹⁷ Großmann: *i. m.* 55-59. o.

¹⁸ Ld. Thomas S. Kuhn: *A tudományos forradalmak szerkezete* (ford. Bíró Dániel). Osiris Kiadó, Budapest, 2000.

Természetesen ezek az experimentális, a hangzó lehetőségek határait kereső kísérletek az adott történeti kontextusba helyezve nem utaltak a válságra. Idővel viszont kinőtték kereteiket, és az innovatívabb zenei megmozdulások hiánya magával hozta egy jövőbeli technológiai paradigmaváltás lehetőségét.

Az ötvenes-hatvanas évek első komputerezenei kísérletei egy érdemi fordulat eredményében jöttek létre. Olyan *tudatos művészetet* akartak megalkotni, amely a hangzó felületeket már nem egy *audio-mimézis* kereteiben képzelték el, hanem elszakítva gyökereiket, egészen új konstellációba szerették volna állítani mind az elemi hangról, mind a zenéről alkotott képet. A fontosabb alkotók, mint Max Matthews, John Peirce, Newman Guttman és Lerjaren Hiller már a *kibernetika* és az *információelmélet* legújabb kutatásainak eredményeit figyelembe véve hozta létre műveit. A szellemi vezetőként kimagasló Max Matthews egyszerűen rádöbben arra, hogy a korábban egy instrumentum által keltett hang elemzése mennyire leszűkítő és csekély információt adott egy hang lehetséges spektrális tartományáról, melyet súlyosan befolyásolt a hangkeltés módja. A számítógépes hangszimulációs eljárásokkal viszont könnyedén fel lehetett bontani egy hangot annak összes szinusz-hullámára, vagyis azokra a legkisebb egységekre, melyek egy hangot valójában képeznek.

Tudományos eredményeiket, és a rokon diszciplínákból szerzett információikat kezdték el felhasználni alkotásaik létrehozására. Az első kísérletek rendkívül érdes, szikár darabokat hoztak létre, melyeken szinte érződött, hogy egy olyan eljárás következményeként jöttek létre, amely tulajdonképpen magát az új médiumot akarja modellezni. Még nem tudott eggyé válni a komponálást lehetővé tevő technika és az esztétikai komponens, melyben az is közrejátszott, hogy a művek megalkotását tevő algoritmikus pre-determinációk tulajdonképpen nem hagytak teret a hangzás színezésére, könnyedebbé tételére, mivel rendkívül kezdetleges programokat használtak. Később ezek az analóg eljárások természetesen komplexebbé váltak a zenei programok fejlődése – melyeket már többdimenziós mátrixban tudtak strukturálni – és a hangok előállítását lehetővé tevő hangszintézis révén.

Az átmenet időszaka után a digitális eljárás megjelenésével egy egészen új helyzet állt fenn. A médium már nem a valóság leképezése volt, mivel semmilyen fizikai anyaggal nem volt összekötve. A technológia bármely fizikai anyag felépítését modellezni tudta, de nem csupán az alakját, hanem annak legkisebb elemét is, számozása és indexszel való ellátása révén. Az újdonság viszont abban állt, hogy az új médiumnak nem volt önálló hangja. Minden már csupán szimulációja volt egy korábbi hangforrásnak.

A digitalizálás viszont rendkívül precíz eljárást jelentett. Kétfázisú *raszterolásra* volt szükség a folyamat elvégzéséhez, amelyben az első a hangzó elemek rezgésszámaikat, frekvenciaállományát szegmensekre bontotta és kódolta, majd azokat egy szabályozott konstrukciós eljárás keretében dekódolta. Így a digitalizált hangzó anyag két determinánsát a hangzó elemek raszterolása, és annak megfelelő kibontása jelentette.

A médium korai időszakában ez a technika még rendkívül kezdetleges volt, és elsősorban a frekvenciatartomány és a dinamika jelentős korlátozását jelentette, melyben az időbeli raszterek pontatlan letapogatásai révén az egyes részek nem megfelelő helyekre kerültek vissza, így a felvétel torz lett. Másrészt a magasabb állományokat nem tudta megfelelően letapogatni, így olyan hangzó elemek is bekerültek a felvételbe, melyek az eredetiben nem szerepeltek.¹⁹ Komoly előrelépést az 1982-83 környékén megjelent Audio-CD jelentette, amely már számos újítással rendelkezett. Lehetővé vált az ismétlés (*repeat*) és a programválasztás, melyek a korábbi analóg technikákhoz képest már rugalmasabb kezelést tettek lehetővé. Ám sok szempontból még csupán

¹⁹ Großman: *i. m.* 60. o.

más jellegű replikánsai voltak az előző technológiának, amennyiben nem volt elég széles a lehetőségek kelléktára a színes és eredeti alkotáshoz. Az áttörést az 1983-ban megjelent MIDI egység jelenti, amely a szemplingelési lehetőséggel kitágítja az eddigi módszereket, részben megnövekedett tárolókapacitásának köszönhetően.

A digitalizálás összességében így absztrahálás, melyben a hangok adatokat és az adatok hangokat utánoznak formájukkal. A produktumot tehát csak közvetve látjuk; ha igazán ráközelítünk magára a folyamatra, akkor csak a kódolás és dekódolás végtelen folyamatait tudjuk megfigyelni. Épp ezért válhat érdekessé a kérdés, hogy vajon mennyiben válik jelentéssé az a hiány, amit a két letapogatás közti kimaradt terület – mint egyfajta hiátus – okoz. Mennyiben írja felül a hézag magát a művet, csakúgy, mint *Mallarmé* fehér lapja, ami jelentéssé válik a *Kockavetés* című versében. *Produktív felejtéssé* válik a pontatlanság, melynek jelentéstöbblete hozzátapad a raszter-zene felszínéhez.

A folyamatos fejlesztések és igazítások révén, mellyel párhuzamosan egyre többen alkalmaztak ilyen eszközöket, a médium összességében a háttérbe húzódik, és beolvad a mindennapi használatba, újra létrehozva azt az információmennyiséget, amelyet a már digitális szignállá vált művek folyamatos újratermelése jelent.

Az eszköz a hiperrealitás korszakába ért. A folyamatos kódolások sorozatai már csak a másolatok folyamatos újratermelései, melyek „csupán egy eredet és realitás nélküli reálisnak a modelleken keresztül történő genezisei (...)”, melyben „(...) ha minden jel lehet, akkor semmi sem jele többé semminek”.²⁰

A fenti mediális átalakulások szépen illeszkednek a Baudrillard által jelzett ívbe, mely során a kép szimulációvá válik,²¹ fenntartva egy olyan viszonyrendszert, melyben az már csak a leképezés hiányát akarja leplezni, hiszen amit reprezentál, az is már csupán egy reprezentáció.

Számos szerző használja ki ezt a viszonyt, melyben olyan műveket alkot, melyek azt a *látszatot* akarják kelteni, mintha autentikus, instrumentális eszközökkel születtek volna, korábbi hangzásokat és zenei kontextusokat játékba hozva. Érdekes kísérlete például a funk, soul, techno sötétebb rétegeinek keverésére a *Super Collider* debütáló albuma a *Head on*,²² mely az angol stílusvirtuóz Jamie Lidell és a techno experimentálisabb bugyraiban kalandozó Christian Vogel kollektívájának közös alkotása. Zenéjüket első hallgatásra bátran lehetne pop-nak bélyegezni, hiszen klasszikus struktúrát építenek fel, vokális betétekkel – melyeket Lidell szolgáltat – és tiszta ritmusképletekkel, de a kísérlet mégiscsak túlmutat egy szokványos pop album keretein. A zene egy kísérlet arra, hogy a kilencvenes évek elejének soul zenéjére jellemző füstös atmoszférát egy felülkódolt szemszögből, a hangszintézisek és rejtett loopok rengetegén keresztül tegyék újra valóssá. Hasonlóképpen, mint a *hiperrealisták* a festményeiken, olyannyira ordítanak az originalitástól, hogy ezzel átlépik azt a pontot, melyben a transzparencia, az áttetszőség már neurotikus visszacsapásokat, *feedback*eket eredményez, pusztán szimulálva a hangzást. Minden leütés és taktus olyan, éppen a hallhatóság határát súroló szub-textuális rétegeket tartalmaz, melyek teljesen átrendezik a néhol bárzenébe illő hangulatot. Az apró sercegések, a membrán finom lüktetései szétforgácsolják a megszokott felépítést, és ráébresztik az embert, hogy vagy a pop fogalmát kell új alapokra helyezni, vagy csupán egy játékot, egy virtuális, hangzó fikciót, *gesztust* észlel.

²⁰ Jean Baudrillard: *A szimulárum elsőbbsége* (ford. Gángó Gábor). in Kiss Attila Atila, Kovács Sándor, Odorics Ferenc (szerk.): *Tétes könyv I.* Ictus, Jate Irodalomelmélet csoport, Szeged, 1996.

²¹ A szerző által bemutatott négy fázis: „1. a mély realitás visszatükröződése, 2. elleplezi és eltorzítja a mély realitást, 3. elleplezi és eltorzítja a mély realitás hiányát, 4. nincs viszonyban semmiféle realitással”. *I. m.* 165. o.

²² *Super Collider: Head on.* Loaded records, 1999.

Hogy a szimuláció nem irónia, arra egész egyszerűen az a magyarázat, hogy a médium utolérte a realitást, sőt, bizonyos szempontból túl is lépte azt. A virtuális technológiákkal minden megismételhető, új bázisokra helyezhető, modellezhetővé válik a tiszta áttetszőségben. Így egyszerre válik minden realitássá, amely a digitális eljárások manipulációi révén zeneként tételeződik. Erre a jelenségre mutat rá Ambrose Field is tanulmányában: „minél hosszabban észlelünk egy akusztikus környezetet, annál inkább reálisnak észleljük.”²³ A szerző által megalkotott *hangzó metafora* fogalmával is erre próbálja felhívni a figyelmet, melyben azt vizsgálja, hogy miként válnak egyszerre zenén-kívüli jelentések észlelhetővé és saját kontextusuktól elidegenítetté azokban az alkotásokban, melyek a realitásból kölcsönöznek hangforrásokat.

Érdekes példa lehet ebből a szempontból Francisco Lopez *Buildings (New York)*²⁴ című albuma. A több mint hatvanpercnyi szimultán hangszőnyeget alkotó lemez liftek emelkedését, elektrosztatikus hurkokat, fúrót, és egyéb mechanikus zajokat vonultat fel, melyek egyrésről metaforaként mozgósítják a vizuális asszociációinkat, bejárva a felhőkarcolók minden szintjét és zugát, emellett viszont éppen ezt a tapasztalatot helyezik zárójelbe a műalkotás tényével, felszólítva arra, hogy kapcsoljuk ki képzeletünket, hisz ezek *pusztán hangok*. Így vezetve vissza minket a konkrét zene ars poetica-ját alkotó *reduced listening* fogalmához, vagyis minden zenén kívüli jelentés kikapcsolásához.

A digitális technika mindenütt elterjedt és minden háztartásba betört. Nemcsak a zenei alkotásban, hanem a minket körülvevő valóságban is. Mindennapos eszközzé váltak a lézernyomtatók, scannerok, számítógépek, laptopok, palm topok és I-Podok is. Annyira beépültek és szerves részévé váltak a hétköznapi életnek, hogy a médium már nem határozza meg az alkotást, hiszen az eszközök is fejlettebbek lettek, másrészt a mi fókuszunk is hozzáidomult ezek használatához és befogadásához.

A tendenciát figyelembe véve a kilencvenes évek közepétől, illetve végétől elkezdtek olyan alkotásokat létrehozni, amelyek már a digitális eszközökre kezdtek reflektálni, kihasználva az azok keltette hibák hangzó jelenségeit. Ezt a jelenséget definiálta Kim Cascone is, mikor azt a *hiba esztétikájaként* fogalmazta meg.²⁵ A szerzők elkezdtek felnagyítani az alkotást lehetővé tevő eszközök háttérének zajait, az apró recsegéseket, fluid rezgéseket, a digitális zene felszínét jelentő zajokat és azokból olyan műveket teremtettek, amelyek bármely környezetbe tökéletesen beolvadtak, próbára téve az emberi percepció és figyelem koncentrációját. A meghatározó alkotók viszont nem csak magára a médiumra, hanem a hangminta alapú zene történetére is reflektáltak, megalkotva azokat a redukciókat és finom hangulásokokat, mellyel az elektronikus tánczene stílusait is részben új fókuszba helyezték. Vladislav Delay *micro-house-a*, a Sutekh-féle *minimal*, vagy a Venetian Snares által átszabott *jungle* mind azt jelezték, hogy fel kell szabadítani a korábbi, az eszközök még alacsonyabb differenciáltságot és komplexitást lehetővé tevő hangzásait.

A háttér gyakran viszont azoknak a szoftvereknek volt köszönhető, melyek egyre komplexebb, precízebb hangszintézist és struktúraalkotást tettek lehetővé. Évről évre erősebbé vált az a tapasztalat,²⁶ hogy a programozók és alkotók közt érdemi interakciók folynak, melyek elősegítik a szimbiotikus viszonyrendszereket és egyre progresszívebb komponálási módszereket teremtenek. Nem véletlen, hogy az elektronikus zene teoretikus berkeiben szállóigévé vált a Cascone által megfogalmazott jelige: „az eszköz maga az üzenet”.²⁷

²³ „the longer we perceive an acoustic environment (sound landscape), the more likely it is to be accepted as real” Ld. Ambrose Field: *The new sonic objects*. Music, Electronic Media and Culture, ed. Simon Emmerson, Ashgate, 2000, 44. o.

²⁴ Francisco Lopez: *Buildings (New York)*. V2_archief, 2001.

²⁵ Kim Cascone: *A hiba esztétikája* (ford. Kovács Balázs). http://www.balkon.hu/balkon03_12/12cascone.html

²⁶ Lev Manovich: *Sampling, Remixing, Open source. Who is the author?* http://www.manovich.net/DOCS/models_of_authorship.doc (2006. 02. 09.)

²⁷ Cascone: *i. m.*

A tonális zene de-territoralizálódása A notációtól a számsorokba zárt csendig

A reneszánsz korral a merev, zárt formák, melyek a gregoriánus időszeit jellemezték, oldódni kezdenek, „hogya többszólamú zene életre kelhessen rajtuk, felettük – jóformán a holttestük felett.”²⁸ A lassú átmenet a kezdeményezés kezdeti időszakában csupán az egyszólamú formák polifonikus elrendezését jelenti. Majd csak pár száz év elteltével válik szinte alapkövetelménnyé a korábbi időszeit *mitikus reprodukcióit* kerülő, az eredetiséget és szerzői individualitást előtérbe helyező komponálásmód. Felszabadul az alkotás, de a többszólamúság tágabb teret jelent a művelvezők számára is, összetettebb, a valóság színességét és heterogenitását sokkal inkább reprezentáló zenei formáival.

A korszakváltás viszont nem csak a zeneszerzési eljárás módosulását és az alkotó individuum előtérbe kerülését eredményezi, hanem új elemként egyre komolyabb szerepet kap a *notáció*, a mű vizuális modellje. A *lejegyzés* olyan instrukciókat tartalmazott, amelyek meghatározták a mű vázát alkotó szerkezeti elemeket, a melódiát, a harmóniát, a ritmust, egyszerű disz-kontinuus egységekre tagolva annak felépítését, és a mű megalkotását lehetővé tevő folyamatot. Ez az irányváltás viszont komoly előrelépést jelentett a korábbi időszeit szemben, mert a mű egyrészt felszabadult a pusztán ismétlés szakkriszális monotonijától – így a művészi anyag is több levegőhöz jutott –, másrészt lehetővé vált annak rögzítése. Ezzel hitelesítette, szignálta és természetesen archiválta is a művet, megóvta az át- és félreértelmezéstől, másrészt szavatolta annak fennmaradását, ténylegesen meghatározva, kanonizálva annak előadását.

A lejegyzés funkciója az instrumentális művészi zene huszadik század elejéig tartó időszeit meg is határozta a zenéről való gondolkodást, ami részben le is szűkítette annak lehetőségeit és mozgásterét. A lejegyezhetőség, az olvashatóság és az interpretáció kötelei olyan szoros viszonyrendszert teremtettek, amelyek megnehezítették a hangzó elemek szabadabb kapcsolódásainak lehetőségét. A notáció így determinálta az alkotót, az anyag elrendezését és annak előadását is.

A reprodukálhatóság okozta kényszer kiegészült még azzal a zeneesztétikai paradigmával, mely a zenét elsősorban egy transzcendentális struktúrának feltételezi, a platóni mintát követve, mely szerint az egységberendezés kényszere kiegészül azzal a hierarchikus és teleologikus renddel, amely minden esetben egy *eredetet* és egy ahhoz szorosan kapcsolódó *végcélt* feltételezett. Ezt a modellt hivatott megjeleníteni a nyugati zenében a *tonalitás*,²⁹ melynek szabályrendszerét az nyújtotta, hogy a mű az alaphanggal indult, és oda is tért vissza, fenntartva hangmagasságát és azokat a narratív mintákat (*mélység-magasság, vólság-közelség, fény-sötétség*), melyek a zene felszínét képezték. Biztonságos felemelkedést és alászállást nyújtva abba a kezdőpontba, genezisbe, mely egyben *teloszát* is determinálta.

Ez a meghatározott számviszonyokra épülő forma így rendkívül kiszámíthatóvá vált, tematikus fejlődése és lineáris mozgása lehetővé tette a könnyű átláthatóságot és az erre épülő fegyelmet. Az entrópia, vagyis a zenei rendezetlenség szintje így meglehetősen alacsony volt, lehetővé téve egy olyan egyszerű szimbolikus rendszert is, melyben a dúr hangnem minden esetben a pozitív életérzést, kiegyensúlyozottságot, a fülbemászó dallamokat, a moll a szomorúságot jelentették, a szűkített hangközök pedig a potenciális veszély zenei aláfestőjévé váltak. Ez elsősorban annak volt köszönhető, hogy a használatban lévő elemek száma olyan alacsony volt, hogy a zenei kód

²⁸ Szabolcsi Bence: *A zene története*. Zenemű Kiadó, 1984. 93. o.

²⁹ Robert Worby: „Cacophony”. in *Music, Electronic Media*. id. kiad. 144. o.

rendkívül könnyen érthetővé vált, melyben a hangmagasság volt az egyetlen változó, mely a szintaxis komplexitását elősegítette. Sem a dinamika, sem a hangszín, de még a hang elhelyezése sem játszottak szerepet a végső struktúra kialakításában.

Arnold Schönberg volt az első, aki megbontotta a koherenciát egy olyan kromatikus, 12 fokú skálára épülő rendszerrel, mely már a zenei dinamikának is szélesebb terepet engedett. A tonalitás így megdőlt, viszont ez a lépés a zárt rendszernek csak egy részleges feloldását jelentette, mely sokkal nagyobb mozgásteret nem jelentett az alkotás számára. A *szerialis zene* így nem juttatta levegőhöz a redundáns zenei szerkezet megbontását, csupán tágabb keretet alkotott az azt megjelenítő struktúra fenntartásához.

Az első világháború kitörése előtt a futurista mozgalom már az egész zenei rendszer át-strukturálását végre akarta hajtani, megalapítva az „art of noises”-t, vagyis a zajok művészetét. Csoportjuk olyan emberekből állt, akik felvillanyozódtak a mechanikus kor új vívmányaitól, a sebességtől, a vitalitástól, a nagyváros forgatagától és pezsgésétől.³⁰ Kiáltványukat 1909. november 20-án közölte a *Le Figaro* című hetilap, melyben nagy szerepet játszott vezetőjük, Filippo Tomaso Marinetti, aki kitűnő rétor, poéta és egyben manipulátor volt, karizmatikus egyéniségének köszönhetően jó kezekben volt a mozgalom. Az első zenei tartalmú kiáltványukat 1910-ben adták közre, mely még Balilla Pratella nevéhez kötődik, melyben a konzervatóriumok, zeneiskolák és akadémiák puritánsága és sekélyessége ellen emelték fel szavukat. A második zenei kiáltványt a mai napig meghatározó alkotó, teoretikus, géniusz, Luigi Russolo jegyezte, aki pamfletjében a zenei világ palettájának szélesítését, a hallható hangspektrum hangjainak a zenébe való beemelését akarta elérni.

A futuristákkal tehát megdőlt az a felfogás, amely a zenei hangot pusztán egy külső elemként határozta meg, mint egy fogaskereket a zenei hierarchia célszerű mozgásában. Megdőlt a zenei struktúra és anyag feletti uralom, és a hang önmagában válik eredményévé az alkotásnak. Ettől a ponttól megszűnik az az egyértelműség, mi számít zenének, hangnak, kompozíciónak, mivel érvényét veszti a *zenén kívüli* fogalma.

A '30-as évektől kezdve a rendezetlenség és a komplex hangzás iránti igény egyre erősebb szerepet kap. Edgard Varese zeneszerző önmagát már egy olyan iparosként festette le, aki ritmusokkal, frekvenciákkal és intenzitásokkal dolgozik, teljesen elvesztve érdeklődését forma, magasság és melódia iránt. 1936-ban ő az, aki profétikusan megjövendöli az elektronikus zenei és zajzenei szerkesztés lehetőségét, amely már felrúgja a lineáris kontrapunkt építkezést, és a zenei immanencia irányába tolja el a komponálási elveket. A hagyományos notáció számos előnytelenységére is ő hívja fel a figyelmet: „(...) a lejegyzésen keresztül bele kell vetítenünk egy gondolatot, aztán-rendszerint jóval később a játékosnak különböző módokon fel kell készülnie arra, hogy létrehozza azt, ami remény szerint annak hangjaként fog megnyilatkozni.” Az experimentális alkotók többek közt ezen a téren forradalmasítják a hangzó terek megalkotását.

A notáció az ő esetükben már csupán egy ironikus kellék, amely egy önreflexív gesztusként lóg az öröklött zenei paradigma formai meghatározottságán. A zenei kód így játékterré válik, amely számtalan potenciális végkimenetelt hordozhat magában, melyek során a hangok létrejönnek (vagy nem).

Takehisa Kosugi *Anima*⁷ című darabjával kettétörte azt a határt, amely a befogadót szorosan különválasztotta a komponált darab előadójától. A mű kottájába azt az instrukciót helyezte el, hogy az egyes hangokat minél lassabban, finomabban játssza le, fenntartva azt a kitaratottságot, amely különválasztja a még hangzó és a már lejátszott részeket. A zongoristának azt a feladatot tűzve ki, hogy egyszerre legyen a darab

³⁰ Ld. Szabó György (szerk.): *A futurizmus*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1964.

megjelenítő és az azt értelmező interpretálója is. A kísérlet egzotikuma – melyet az azt előadó John Tilbury is kiemelt –, hogy felteszi a kérdést, hol kezdődik és hol ér véget egy hang, illetve mennyiben választható külön a megjelenítés és a megjelenített. Épp azáltal lesz nehéz a szétválasztás, hogy az első leütött hangtól kezdve a tempó visszafogottságával egy olyan audio-szönyeg jön létre, amely a darab tényleges játékát jelentő minden egyes újabb billentyű megszólaltatásával egy értelmezési és önértelmezési hurokba kényszerít. Az egyes elemek összesűrűsödnek, egyszerre beleolvadva, egy pillanatra pedig szétválva annak hangzó masszájától. A darab így válik a megértés és reprezentálás önreflexív játékává. Csakúgy, mint mikor az ember a saját verbális megnyilvánulásaira koncentrálna, a tárgy egyidejű kifejtése mellett egy pontba sűrítve ön maga megértését (Heidegger) és a külvilág tárgyasulását.

John Cage tovább bontotta a notáció klasszikus funkcióját. Rendkívül sokat elemzett és hivatkozott *4'33* című darabja nem csupán a komponálás, az előadás és a zenehallgatás szakrális egységének dekonstrukcióját jelentette, hanem egyidejűleg a zenei lejegyzés paródiáját is. A kotta olyan előírásokat tartalmazott a zongorista David Tudor számára, amely nem a hangkeltés módjára, hanem pusztán arra vonatkoztak, hogy a darab három részét jelentő minimális részvételét – amely a zongora fedelének leeresztése és felemelése volt – mennyi időn belül végezze el. Ez a gesztus, amellet, hogy az első olyan zenei darab volt, amely konkrét hangok megszólaltatása nélkül ért véget, még valamire rávilágított. A zenei figyelemnek egy olyan felszínére, amelyben az idő egy olyan önmagát műalkotásként konstituáló keretté válik, amelyben a csend neutralitásként való meghatározása érvényét veszti. Az intencionális hangok távolléte pedig felhívja a figyelmünket környezetünk burjánzó hangszönyeire, tehát a hallgató feladatává saját percepciójának folyamatos ébrentartása válik.

Érdekes módon ez az a pont, melyben a fehér zaj destruktivitása, és a csend erőtere összeér. A kakofónia,³¹ mely intenzitásában, kiterjedésében és időpontjában is tökéletesen váratlan, egy olyan frekvencia-eloszlást tart fenn a maga maximális telítettségével, amely tökéletes leképezése a csend keltette nem intencionális hangzásnak. A Masami Akita (Merzbow) által komponált *auditív hegyomlások* a figyelem egy olyan pattanásig feszült koncentrációját teszik szükségessé, amely a zaj esetén a teljes hallható szenzuális spektrum lefedését, míg a csend esetén annak virtuális jelenlétét teszik észlelhetővé egy olyan hangzó tájjal, melyet tulajdonképpen minden befogadó maga teremt meg. A két oldal így a spektrum két széle lesz, mely a tökéletesen nyitott zenei kódokban ér össze, ahol a repertoár összes eleme valamint annak szándékos hiánya felemésztik egymást, egy olyan hártát képezve, amely el is választja, és egyszerre össze is kapcsolja a két felszínt. Ez az a pont, ahol érintik egymást, a közben, az *intermezzóban*, a *hymenben*, mint a hangzó teljesség metszéspontjában. Erről a folyamatról beszél Christian Wolff is, mikor kiemeli, hogy az összetettség és komplexitás egy pontján a folyamatos változás elér egy olyan határt, ahol egyfajta monotoníába, statikus állapotba jut, amely már semmilyen irányba nem halad. A zene tehát nem egy individuális, tudatosan koherens alkotás, hanem pusztán egy temporált hangzó háttér lesz, mint a kamera fókuszának egy tetszőleges tárgyra irányuló pusztán képkivágása. Bekeretezett hangok, mely fiktív struktúráját a befogadás hozza létre.

A klasszikus minimalizmus zenei koncepciója a zenei idő problematikáját más szemzőgből közelítette meg. A telítettség és hiány fogalmaival szemben, amit a zaj és a csend jeleztek, zenei atmoszférájukban az *immanencia teresedését* próbálták definiálni. A Deleuze és Guattari szerzőpáros fogalmával élve egy olyan *konzisztencia felszín*³² hozva létre, amely mint egy potenciális *fennsík* hordozza önmagában kisüléseit és

³¹ Ld. Abraham A. Moles: *Információelmélet és esztétikai élmény*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1973, 108. o.

³² Gilles Deleuze – Félix Guattari: *Tausend Plateaus*. Merve Verlag, 1993.

intenzitásait, anélkül, hogy azt egy transzcendentális jelöltben oldotta volna fel. A La Monte Young, Terry Riley és Steve Reich által megalkotott repetitív hangzó folyamatok, elutasítva minden külső referenciát, meghatározottságot, csupán a zenei processzusra, eseményre reflektáltak. Egy olyan nem kronologikus (Aión), nem pulzáló időtérbe helyezve annak műveit, amely már személytelen, statikus és minden egységben való látásmódtól eltér, ahol a monotonitás végül intenzitássá válik.

A digitális zene minimalista ágai, a minimal-techno és -house is hasonló rendszerben épülnek fel, melyek hurkai (*loop*) már nem egy csupán technicizált sterilitás öncélú ismétlődései. Ezek a visszatérések, csomópontok, már a potenciális visszatérő sugarak mindig más és más pontjaira helyeződnek (a befogadóban), épp ahogy az emlékezet is másképp konstituálja az *azonos megismétlődését*. Tomas Jirku zárt, finom leütései minden koppanással tulajdonképpen ritmikájuk tényét írják felül,³³ csakúgy, ahogy a Frank Bretschneider által jegyzett grafitszürke vibrálás is folyamatosan az *önmaga* alkotta nyomokat törli.³⁴ Ezek az alkotások valóban csupán *track*ek, számok, részek, fragmentumok, vagyis periodikusan ismétlődő részei, vágatai a hangzó környezetnek.

Ha tovább követjük az elektronikus zene likvid folyamait, akkor egy idő után a sterilitás olyan szintjét észlelhetjük, ami már egyfajta mikro-esztétikát képez. Olyan szemcsés, egymáson elcsúszó rétegek alkotják, melyek milliónyi szikrázó darabra robbantják szét az egységes struktúrát. Alva Noto pulzáló energiazárványai³⁵ vagy Aube egymásba ütköző lassú hangtömbjei³⁶ így éles párhuzamba állíthatóak az experimentális zeneszerzők azon metaforájával, mellyel a formaképződést egy felhalmozódásként, kisülésként festik le, mint egy a folyóparton kiülő hordalék hangzó matériáját. Szemben az avantgárd mozgalom (Stockhausen, Birtwistle, Berio, Boulez) poszt-reneszánsz alkotási módszerével, amely elrendezett viszonyokat állított fel az alkotórészek közt, egy olyan funkcionális rendszer határai mellett, melyben minden elemet önmaga elmentéte határoz meg.

A bináris kódokba rendezés a poszt-digitális zenei alkotók számára nem csupán a hangok rögzítésének feltételeit jelentették, hanem egy hasonló játékteretet, mint amit a fiktív notáció jelentett a korábbi zenei kísérletek számára. A japán Toshimaru Nakamura *No-input mixing board*³⁷ című albumával létrehozta azt a kontinuitást, ami a Cage-hez vagy Kosugihoz fogható experimentális zeneszerzőket összekapcsolta az új technikát alapul vevő komponálókkal, megcélózva az általuk képviselt radikális auto-referencialitást és innovativitást. Alkotási módszere egyetlen keverőbe zárt *loop* manipulációja, amelyet bemenet híján hozzákapcsolt saját kimenetéhez, egy végtelen visszacsatolási kört eredményezve. Ez az egyetlen *loop* pedig lényegében egy részleges gondolatban önmagába zárta a csendet, a kakofóniát, a töredékességet, az alkotó hiányát és egyben az interpretátorral való összeolvadást is. Egy folyamatosan újrastrukturálódó zenei aforizma lett, „egyedülálló, magányos, töredékes beszéd, de éppen ezért teljes, darabokra hullva is egész, szilánk, mely már nem utal arra, amit szétrobbantott.”³⁸

³³ Tomas Jirku: *Variants*. Alien 8 recordings, 2001.

³⁴ Frank Bretschneider: *Curve*. Mille Plateaux, 2001.

³⁵ Alva Noto: *Transform*. Mille Plateaux/Raster Noton.

³⁶ Aube: *Cardiac Strain*. Alien 8 Recordings, 1997.

³⁷ Toshimaru Nakamura: *No-input mixing board*. Zero Gravity CD ZGV-026, 2000.

³⁸ Maurice Blanchot: Nietzsche és a töredékes írás (ford. Ádám Anikó). *Athenaeum*, 1992, I/3, 56-77. o.

Havasréti József

⟨EL⟩HULLÓ CSILLAGOK

Gábor Endre: *Sztárvadászat* (Alexandra, Pécs, 2007. 431 oldal, 2499 Ft)

A rendszerváltás óta piacra kerülő magyar bűnügyi irodalom – az egyes művek színvonalától függetlenül – túllépett a György Péter által diagnosztizált hajdani állapotokon, de a jó magyar bűnügyi regény ennek ellenére sem akar megszületni. Az összkép lehangoló: Quentin Tarantino filmjeire hajazó, de a szűkös itthoni viszonyokra adaptált obligát *díler*-történetek, fél-pornográfia és mindenféle más, kriminek szánt sete-sutaság; hozzájuk képest üdítő olvasmányok Nemere István és Lőrincz L. László egyes regényei. És itt a reménysugár, mely ráadásul nem várt irányból csillant fel. Gábor Endre televíziós szerkesztő tizenöt éves médiatapasztalat birtokában írta meg első bűnügyi regényét, *Sztárvadászat* címmel. A szerző nagy előnnyel indul versenytársaihoz képest: lehet, hogy nem ismeri a bűnözés és a bűnüldözés világát – mint ahogy egyébként a legtöbb professzionális krimi-szerző sem ismeri¹ – de legalább abban a miliőben otthonosan mozog, amelyről ír. A kereskedelmi televíziózás zavaros háttérvilágában játszódó történet épkezláb cselekményen, hihető (sőt, lehangolóan ismerős) figurákon, és jó íráskészségen alapszik. Persze nem az új Raymond Chandler – a *Sztárvadászat* írója az atmoszférateremtés helyett a sodró cselekményre, a tipikus helyszínekre és a szereplők beszélgetésére helyezi a hangsúlyt. Ugyanakkor jól lehet érvelni egy olyan értelmezési javaslat mellett, mely azt hangsúlyozza, hogy a regény jellemei és helyzetei azért sematikusak vagy formálisak, mert a *modelljeik* is azok.

A krimivel szembeni, illetve a krimi iránti elitjellegű olvasói várakozások szeretnek úgy gondolkodni erről a műfajról, mintha a detektívregény a hoch-intellektuális irodalom afféle „titkos hagyománya” lenne csupán.² Chesterton művein keresztül a katolikus bűnmetafizikát, Poe-n, Doyle-on, Eco-n keresztül a szemiotikai praxist, Christie-n keresztül az angol középosztály kicsinyes és hipokrita morálját, Chandleren keresztül pedig az amerikai délvidék erkölcsi züllését – gyakorlatilag William Faulkner – olvassuk. Nos, az efféle gyökerekből táplálkozó intellektuális elismerést nem biztos, hogy lehetővé teszi ez a könyv – aki így olvassa majd, az valószínűleg csalódnai fog. A *Sztárvadászat* e szempontból (és talán az összes, vele, mint detektívtörténettel szemben felvethető szempontból) olyasféle, mint a mesebeli okos lány: fel is van öltözve meg nem is, hoz is ajándékot meg nem is: a könyv minden erényével, illetve fogyatékoságával egyetemben egy kényes és bizonytalan határvonalon mozog. *Egyrészt* érdekes szociológiai dokumentum, és (noha írója talán tiltakozna ez ellen) többet tudhatunk meg belőle a kereskedelmi televíziózás „kulturális logikájáról” és főleg arról, amire e tekintetben a nagyközönség kíváncsi lehet, mint egy szakfolyóirat tanulmányaiból. De talán ez a legkevésbé érdekes. A szocio-kulturális háttér és a médiakulisszák biztos ismerete, valamint a stílári teljesítmény viszonylagos egyenetlensége együttesen

¹ Vö. „Senkit sem ölt meg, életében nem lopott, és nem is ismert olyan embert, aki igen. Rendőrséget csak kívülről látott, sohasem volt dolga magádetektívekkel sem, és bűnözővel sem találkozott soha. A témával kapcsolatos valamennyi ismeretét könyvekből, filmekből és napilapokból merítette. A történeteket, amiket írt, nem a valósághoz, hanem a többi történethez viszonyította.” Paul Auster: *Üvegváros*. In uő: *New York-trilógia* (ford. Vághy László). Európa, Budapest, 1991. 11. o.

² Az efféle (számomra egyébként rokonszenves) törekvésekre néhány példa: Bényei Tamás: *Rejtélyes rend. A krimi, a metafizika és a posztmodern*. Akadémiai, Budapest, 2000. Benyoszyk Krisztián: *A jelek szerint*. Kalligram, Pozsony, 2003; valamint K. Horváth Zsolt id. műve.

szolid és jól olvasható művet eredményezett, ugyanakkor a tárgyismeret és a stílus közötti „törés” alkalmat nyújt néhány – egyébként talán nem ideillő (vagy detektív-regényhez nagyon is illő?) morális és metafizikai dilemma felvetésére is. És ez lenne a *másrészt*: hogy ugyanis a *Sztárvadászat*ban ábrázolt világ és benne a jellemek, valamint az emberi viselkedés hihetetlen üressége és formalitása nagy valószínűséggel (és több mint) jellemző; nem biztos, hogy nagyobb műgonddal és több stilizálással meggyőzőbben lehetett volna ábrázolni a látszatot elfedő látszat szövedékét, a hírgyártás pusztán külsődlegességét. Itt utalhatunk az elektronikus tömegmédiával formált-közvetített *simulacrum*-létnek a mind evidensebbé váló metafizikai tapasztalatára is, de látnunk kell azt, hogy az efféle, a külsődlegesség, a felszínesség, az üresség morális vetületeit hangsúlyozó megközelítés könnyen ingoványos talajra téved, hiszen az újabb – főleg a *cultural studies* felismeréseit hangsúlyozó – médiaelméletek a médiát (és benne a televíziózást) az efféle erkölcsi ítéletek alól többnyire felmentik.³

Tehát a társadalomkritika és valamiféle, ha talán nem is fekete, de (ha cinikusak akarunk lenni) afféle felszínesen *csillogó* realizmus Gábor Endrétől sem áll távol; a regény a médiavilág gyakorlatáról és lélektanáról is sokat elárul az erre kíváncsi olvasónak. A mondanivaló szerint a médiaüzem könyörtelen gépezet, és a sztárok – a közhiedelemmel ellentétben – maguk is halandó szerzetek, többféle értelemben is. Ha ugyan sztárok. A könyv egyik érdekes jelentésrétege voltaképpen felvilágosítja az olvasót: a médiasztárok és a körülöttük pislákoló kisebb csillagocskák élete nem feltétlenül úgy fest, ahogyan a színes magazinok riportjaiban zajlik. Nem vagyok túlzottan járatos ebben a milióban, de az, hogy Gábor Endre a cselekmény bonyolítása és a helyzetek megrajzolása során el tud távolodni a sztárokkal kapcsolatos közgondolkodást uraló szélsőségektől – mondjuk „kizsákmányolt médiamunkás” vs. „nyitott luxuskocsiban feszítő hírolvasó” – számomra azt bizonyítja, hogy a regény lapjain valami hihető, ha úgy tetszik, valami *valós* történik. A *Sztárvadászat* olvasójának kellemes élménye, hogy – noha a mű a rejtély bonyolultságát és a cselekmény összetettségét illetően egyáltalán nem ostromolja az egeket – a regény mégis jól működik. Sőt, *olvastatja magát*, ilyen motívumokkal nem lehet hibázni: összeesküvés, bosszú, csalódás, valamint szexmániás sorozatgyilkos zabolázhatatlan ösztönei mozgatják a szálakat, a klasszikus „horogdramaturgia” pedig kíméletlenül vonszolja magával az olvasót az egyik fejezettől a másikig. A könyv befejezése elfogadható, a rejtély ugyanis megoldódik, az utolsó fejezet és az epilógus dramaturgiai megdöccenése pedig – egyébként ezt talán ügyesebben meg lehetett volna oldani – minden bizonnyal a majdani (sőt, a hírek szerint már készülő) folytatást ígéri az olvasónak.

³ Ezzel kapcsolatban szeretnék Császi Lajos két fontos könyvére utalni: *A média ritusai*. Osiris, Budapest, 2002; valamint *Tévéerőszak és morális pánik*. Új Mandátum, Budapest, 2003.

COOA

Hibridek, mémek, enzimek

H. Nagy Péter

Korunk egyik legizgalmasabb kulturális metaforája a hibridizáció. Köztudott, hogy az elnevezés a biológiában is használatos (vagy ott elsősorban), a kérdéskörnek Darwin önálló fejezetet szentelt *A fajok eredetében*. A hibridek és létrejöttük vizsgálata napjainkban is meghatározza e tudományt, nagyban befolyásolja például a biológiai határokról kialakult képet. Ha az állatok választhatnak egy helyi és egy távolabbról érkező szexuális partner közül, akkor rendszerint soha nem választják az idegent. Előfordul azonban, hogy nincs lehetőség a szabad választásra, s ilyenkor megjelenhetnek a hibridek. Ezek jelentős hányada terméketlen utód, némelyek olyan gyengék, hogy azonnal elpusztulnak, de akad köztük életképes is. Sőt, ritkán ugyan, de arra is van példa, hogy az egyik faj összeolvad a másikkal.

Ha hibrid műalkotásokról beszélünk, akkor mindennek sokszor éppen az ellenkezőjét tapasztaljuk. A különböző műfajok, eljárások, narratívák stb. keresztezése alkotói oldalról nézve szabad választás eredménye, másrészt az így készült mű többféle befogadói réteget tud megszólítani. Ugyanakkor e hibridek nagyon is életképeseknek bizonyulnak, sűrűn hoznak létre új zánereket, s a folyamat kezdődhet előről. Az ilyen jellegű barkácsolás, igen távoli kapcsolatokat alapozva meg, rendkívül elterjedt a filmiparban. Olyannyira, hogy egyre ritkább esetben lehet szó például műfaji tisztaságról. Sőt megfigyelhető itt egy olyan jelenség is, melyre feltétlenül érdemes kitérnünk.

A kulturális mintázatok öröklődő egységeit Dawkins nyomán mémeknek nevezük. Olyan – a génekhez hasonló, de tőlük sokban különböző – másolódó szerkezetek ezek, melyek – nagyon leegyszerűsítve – agyból agyba költöznek, s utánzással adódnak át. A mémek viselkedéséről szóló munkák (pl. Dennett ide vonatkozó filozófiai művei) rendre megerősítik, hogy ezen egységek túlélési értékét, hatékonyságát nagyban növeli, ha együttműködő csoporttá állnak össze. Úgynevezett mémplexeknek tekinthetők például a vallások, melyek óriási tömegeket képesek megfertőzni. Ha egy huszárvágással ezt a kultúra-elméletet a filmtörténetre alkalmazzuk, még nyilvánvalóbb lesz, hogy a különféle egységekből összeálló hibrid produkcióknak miért kedvezőbb a helyzete, mint a monotematikus alkotásoknak. De felfigyelhetünk ezzel kapcsolatban még valami másra is; nevezetesen arra, hogy az ilyen értelemben vett sikeres filmek elemeit általában egy olyan „kötőanyag” tartja össze, melynek szerepe – úgy tűnik – éppen a hibridizációs folyamatok elősegítésében rejlik. Azt az elemet, amely a szóban forgó pozíciót betölti, – ismét csak a biológiához fordulva – egyfajta kulturális enzimeként lehetne meghatározni.

Ezt a szerepkört úgy írhatnánk le, hogy a hibridizációs folyamatokat egy olyan alkotórész katalizálja, melynek jelenléte felerősíti a többi – tőle különböző – tényező produktivitását, miközben természetesen önmaga is megváltozhat. Vagyis a kulturális enzim a biológiaiától eltérően abban az értelemben fajlagos, hogy bár meghatározott folyamatot katalizál, nem pusztán egyféle anyag átalakítására képes. (Ha ezen a ponton felmerül az olvasóban a kérdés, hogy miért nem mondjuk cementnek nevezzük ezt a funkciót, akkor erre a válasz egyszerű: az életszerűség tekintetében nem váltunk

paradigmát, azaz továbbra is – biológiai kiindulópontunkhoz tartva magunkat – dinamikus modellekben gondolkodunk.) A kulturális enzim szerepét természetesen többféle mémcsoport is betöltheti a különböző kulturális területeken, a filmek (különösen a tömegfilmek) esetében azonban nagy eséllyel pályázhat erre a címre a mozi (és a mozihatás) egyik sikerkomponense, a horror.

A horror, amelynek szinkretizmusra való hajlama közismert, kontaminációitól hemzseg a filmtörténet, s ha a horror-kliséken keresztül látunk rá valamire, akkor ott gyaníthatóan felélénkül az izgalom a nézőtérben, ezért előszeretettel használatos sok-sok műfaj, történeteséma megújítására. Vagyis az egyik legalantasabbnak tartott zsánerről kiderülhet, hogy önmagában olykor kevésbé érdekes, más elemeket társítva viszont nagyon is életképes alkotások ösztönzője lehet. Csak néhány példa: a *Psycho* nyomdokain haladó jelentősebb thrillerek a horror által katalizált bűnügyi történetek variációi (*A bárányok hallgatnak*, *Függőség*, *A csontember*, *Hetedik* stb.), s egyben a *suspense* (a feszültségkeltési technika) legpontosabb alkalmazásai. A sci-fi és a horror találkozásának sokat köszönhet az előbbi, gondoljunk például az *Alien*re, mely a műfaj technológiai indíttatásával a test biológiai vonatkozásait szegezi szembe (csorgó testnedvek, a szörny megszülése, a nemi szerepek újraosztása, az idegen egyszerre organikus és anorganikus alakja stb.). Aztán persze *A légytől* kezdve a *Pitch Black*en át a mai napig tart az ide sorolható hibridek sikersorozata. Kihagyhatatlan példa, ahogyan a horror-elemen keresztül *A Karib-tenger kalózzai* életet lehel a sokak által halottnak hitt műfajba, a kalóztörténetbe. Hasonló mondható el a Mexikó-mítosz és a horror összeszővődéséről az *Alkonyattól pirkadatig* kapcsán. A bűnözők itt ugyanis nem menekülnek meg a határt elhagyva (ahogyan az megszokott volt ebben a narratívában), hanem belekerülnek a horror egyik alaptémájába (ami számukra végzetes). A vámpírtanyán aztán még érdekes dolgok történnek: például a vérszívók lehetetlenné teszik a posztvietnámi beszámoló kibontakozását és átélését; aztán a dáköval átszúrt vámpír szeme – tökéletes találatként – begurul a biliárdasztal két lyukába; vagy itt van a szexgép (*'Sex Machine'*) nevű bőrlőtözékes figura, aki – kihasználva a színészek által megteremtett utalásrendet – a *Holtak hajnala* című klasszikus zombifilmről lehet ismerős. A figura egyébként majd a – szintén hibrid – *Terrorbolygó*ban tér vissza együgyű rendőrként: a kaotikus zombitámadások alatt mindig sikerül eltalálnia azt a valakit, aki nem zombi. Vagy emlegethetnénk Tim Burton báb-animációs horror-musiceljeit, a reflexív tinihorrorokat és azok paródiáit (*Sikoly*-széria), illetve azokat a műveket is, melyekben az alap horrortörténetek egyesülnek valami mássá (a *Van Helsing*ben Drakula, Mr. Hyde, a farkasember és Frankenstein szörnye is ott van, de a sztori egyikük ismert történetével sem azonos). És a sort igen sokáig folytathatnánk olyan különlegességekkel, mint például a *Videodrom* (biohorror), a *Farkasok szövetsége* (történelmi krimi plusz horror), a *Pillangó-hatás* (a káoszelmélet alapján összekötött lehetséges narratívák, horror-zónákkal keresztezve) vagy a *Donnie Darko*, mely utóbbinál – levezetésképpen – érdemes is kicsit megállnunk.

A film Richard Kelly első rendezése. Ez itt azért is hangsúlyozandó, mert egyben mintapéldája lehetne annak, hogyan néz ki egy átgondoltan hibrid mű. *Donnie Darko* (Jake Gyllenhaal alakítja) történetének kibontakozása számos sémát egyesít (ezeket a lehetőségeket a felelevenített részletek után zárójelben közöljük). A fiú gimnazista egy amerikai kisvárosban (tinitörténet). Egyik éjszaka kihívja a házból egy óriásnyúl és közli vele, hogy 28 nap, 6 óra, 42 perc és 12 másodperc van hátra a világ végéig; eközben a fiú szobájára zuhan egy repülőgép-hajtómű, pedig aznap nem volt légi katasztrófa (misztikus narratíva). A közelgő – és majdan bizonyos értelemben be is következő – világvége árnyékában az iskola környékén furcsa dolgok történnek (bűnügyi történet), többek között ennek is köszönhető, hogy *Donnie* megismerkedik első

szerelmével (love sztori). A fiúról menet közben kiderül, hogy pszichiátriai eset, ugyanakkor nagyon éles eszű, mindenekelőtt az időutazás és a féregjáratok elmélete érdekli (sci-fi-narratíva, illetve kozmológiai is Hawking alapján). A sok-sok egymásba szövődő szálát Donnie alakja köti össze, miközben világossá válik, hogy a fenyegető jövőbe látó vagy onnan érkező, nyúlnak öltözött Frank – néhány kivetített részlettel egyetemben – a fiú elméjében létezik (a tudat – zeneileg is kellően támogatott – horrorizálása). A film végén megjelenített időhurok (melyben sok elbeszéléselem találkozik), a világ „visszatekeredése” létrehozza a filmtörténelem egyik legszebb *feedback*jét (visszacsatolását), majd újraindul a történet – immár Donnie nélkül, akire ráesett a hajtómű. (A féregjáratok működésére, a film idő- és fikciófelfogásának magyarázatára itt nem térünk ki, ez jelenlegi gondolatmenetünk szempontjából másodlagos).

Látható tehát, hogy a *Donnie Darko* esetében úgy kereszteződnek a különféle filmes műfajok sémái, hogy a végtermék nem azonosítható egyikkel sem, ugyanakkor több is, mint ezek szimpla összessége. A narratívák átvezetnek egymásba, kiegészítik vagy relativizálják a másikat, s ami ezt lehetővé teszi, az éppen a főszereplő személyisége, gondolkodásmódja, látomásai, széttartó tudata. Az a terület, ami a horror helye is egyben, s melyből a film végén kilépünk. Úgy tűnik, hogy Richard Kelly, az akkor 26 éves elsőfilmes rendező megsejthetett valamit abból, amiről fentebb szoltunk. Ám a dolog meg is fordítható: a *Donnie Darko* olyan kiváló hibrid, melyből levezethető, hogy az ilyen típusú alkotások a felhasznált sémák ellenére tökéletesen egyediek is. A hibridek ily módon nagyon is megszerkesztett konstellációknak bizonyulnak. Ehhez persze kell egy kulturális enzim, ami megkönnyíti, hogy az elemek reakcióba lépjenek. S ha ezt megtették, a komplexet alkotó mémek újra és újra megfertőzhetik agyunkat...

...fordított értelemben is...

Szerzőink 2006-ban megjelent kötetei

H. Nagy Péter: Paraziták. Dunaszerdahely, NAP Kiadó /Kaleidoszkóp könyvek 5./
 Kisantal Tamás: „...egy tömegmészárlásról mi értelmes dolgot lehetne elmondani?” Az ábrázolásmód mint történelmekonceptió a holokauszt-irodalomban. University of Jyväskylä.
 Nemes Z. Márió: Alkalmi magyarázatok a húsról. Budapest, József Attila Kör – L'Harmattan Kiadó.
 Rácz I. Péter: Bizonyos értelemben (kritikák). Dunaszerdahely, NAP Kiadó.
 Sopotnik Zoltán: Az őszinteség közepe. Budapest, József Attila Kör – L'Harmattan Kiadó
 Tatár Sándor: A végesség kesernyés / Endlichkeit mit bitrem Trost (versek magyar eredetiben és német fordításban) Leipzig, Engelsdorfer Verlag.
 Tatár Sándor: Requiem (versek). Pozsony, Kalligram.
 Udvariatlan szerelem. Válogatás a középkori obszcén költészetből (Szerk.: Bánki Éva és Szigeti Csaba, grafika: Gyulai Líviusz). Budapest, PRAE.HU Kft.

Szerzőink 2007-ben megjelent kötetei

Ardamica Zorán: Diszharmónia harcmezéjén. AB-ART, Pozsony
 Dunajcsik Mátyás: Repülési kézikönyv. József Attila Kör-L'Harmattan, Budapest (JAK-füzetek 149.)
 H. Nagy Péter: Hibridek. NAP Kiadó, Dunaszerdahely (Kaleidoszkóp könyvek 7.)
 H. Nagy Péter: Hagománytörténet. A „szlovákiai magyar” líra paradigmái 1989-2006. ABART Kiadó, Pozsony (Ismeretbővítő kiskönyvtár 1.)
 Havasi Attila: 1001 magányos rinocérosz. Alexandra Kiadó, Szigatúra Könyvek, Budapest
 Jorgosz Baia: Angyali üdvözlét. Budapest, PRAE.HU

A Prae 2007-es számai kedvezményesen előfizethetők a szerkesztőségben, illetve e-mailben (prae@chello.hu) 3000 forintért, s ezen összeggel a postaköltség is fedezve van. Korábbi számaink korlátozott mennyiségben, teljes áron, ugyancsak megrendelhetők, mint fent.

Eddigi számaink

1999. 1-2. sci-fi
 2000. 1-2. (poszt)apokalipszis
 2000. 3-4. Peter Greenaway
 2001. 1-2. cyberpunk
 2001. 3-4. számítógép
 2002. 1-2. média
 2003. 1. fantasy
 2003. 2. varázslat
 2003. 3. édes anyanyelvünk Weöres Sándor
 2003. 4. pszichoaktív nyelvzserék
 2004. 1. horror
 2004. 2. Bret Easton Ellis
 2004. 3. devla
 2004. 4. Amerika
 2005. 1. magyar sci-fi
 2005. 2. tetszetek volna forradalmat csinálni
 2005. 3. pop history
 2005. 4. obszcén középkor
 2006. 1. Hajas Tibor
 2006. 2. GameZone
 2006. 3. Pop-szöveg
 2006. 4. Bada Dada
 2007. 1. Hifel-e iftent?
 2007. 2. biológiai sci-fi
 2007. 3. őszi zavarások 2006
 2007. 4. Vámpírismus

Præ irodalmi folyóirat
 Megjelenik évente négyszer
<http://www.prae.hu>

Alapító-főszerkesztő: Balogh Endre (endre@prae.hu)

Szerkesztők: Barta András (fapuska@prae.hu)

H. Nagy Péter (h.nagy@freemail.hu)

L. Varga Péter (kultikus@freemail.hu)

Pál Dániel Levente (paldaniel@gmail.com)

A Középkor-reneszánsz-kora újkor rovat szerkesztői:

Bánki Éva, Hammerstein Judit, Ladányi-Turóczy Csilla, Sashegyi Gábor

A számot Pál Dániel Levente fotói illusztrálják.

A szerkesztőség levélcíme:

1024 Budapest, Fillér u. 11/b, mfszt/2.

Telefon: (20) 310 25 40

Hirdetésfelvétel: 31 562 31 vagy (20) 310 25 40

Kiadja a Palimpszeszt Kulturális Alapítvány

Felelős kiadó: a kuratórium elnöke

Levélcím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/c

Borító: saját fotói alapján Molnár Zsolt készítette

Layout: fluidworkshop

Nyomdai előkészítés: Székelyhidi Zsolt (szekelyhidi@prae.hu)

Nyomdai munkálatok: Robinco Kft.

Web: PRAE.HU Kft.

Korábbi szerkesztőink: Máté Adél, Ruttkay Veron (vers és próza);

Vaskó Péter (középkor-reneszánsz-kora újkor); Kő Boldizsár (kép);

Köves Gergely (borító); Fodor János (web)

Készült Garamond és **Bank** betűkkel

ISSN 1585-5112

A beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

E szám a Oktatási és Kulturális Minisztérium,
 és a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával jött létre.